



**Nunatsinni sukkorneq
inooriaaserlu pillugit
iliuuseqarnermik
nukittorsaaneq**

Nunatsinni sukkortunik
sullissivimmik (Steno
Diabetes Center Grønland) –
Inuunerissaavik pilersitsinissaq

Eqikkaaneq	4
1 Aallaqqaasiut	8
1.1 Sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermik nukittorsaaneq – tunngavigisaq takorluugarlu	8
1.2 Peqqinnissaqarfiup aqqissugaanera, aqunneqarnera aamma suliai	9
1.3 Sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut	11
1.4 Inuunerissaasut aamma inuunerissaaviit	13
2. Nunatsinni sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermik nukittorsaaneq	14
2.2 Takorluugaa aamma anguniakkat pingaarnerit	14
2.2 Steno Diabetes Center Grønland-imik pilersitsineq – nuna tamakkerlugu sullissivik	15
3 Nakorsaaneq napparsimasunillu ilinniartitsineq	21
3.1 Nakorsaaneramik aamma napparsimasunik ilinniartitsineramik maanna neqeroorutaasut	21
3.2 Anguniakkat	26
3.3 Nakorsaaneramik iliuuseqarnerup nukittorsarnissaa pillugu suleqati-giinneq	28
3.4 Nakorsaanermi aamma napparsimasunik ilinniartitsinerimi suliniutinik nukittorsaaneq	28
4 Ilisimatusarneq	40
4.1 Ilisimatusarnermi suliniutit atuuttut	40
4.2 Anguniakkat	40
4.3 Ilisimatusarnermi suliniuteqarnerup nukittorsarneqarnera pillugu suleqatigiinneq	41
4.4 Ilisimatusarfiusinnaasut aamma ilippanarsinnaasut nutaat ingerlateqqitalu	43
4.5 Ilisimatusarnerup aqqissuussaanera	47
4.6 Ilisimatusarnermi ileqqorissaarnissamut tunngaviit	48
5 Suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq pinaveersaartitsinerlu	50
5.1 Suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi oqalliffiit aamma suliniutit	50
5.2 Anguniagaq	52
5.3 Suliassaqarfiit akimorlugit pinaveersaartitsisumik suliniummik nukittorsaaneq pillugu suleqatigiinneq	52
6 Sulisut piginnaasaannik ineriartortitsineq	55
6.1 Piginnaasanik ineriartortitsinissamut neqeroorutit periarfissallu	55
6.2 Anguniagaq	56
6.3 Piginnaasanik ineriartortitsinermik nukittorsaaneq pillugu suleqatigiinneq	57

6.4 Piginnaasanik ineriartortitsinermi suliniutit nutaat	58
7 Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarneq	63
7.1 Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi maannakkut neqeroorutit, periarfissat aporfiillu	64
7.2 Qarasaasiakkut nakorsiertitsinermi iliuuseqarnermik nukittorsaaneq pillugu suleqatigiinneq	65
7.3 Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi suliniutinik nukittorsaaneq	67
8 Pitsaassuseq	72
8.1 Pitsaassutsimik ineriartortitsineq	72
8.2 Pitsaassuseq nukittorsagaq – suleqatigiinneq suliniutillu	74
9 Aaqqissuussaaneq, aqutsinermi iluseq	76
9.1 Aqutsinermi ilutsimi tunngavigisat.....	76
9.2 SDCG'p aaqqissuussaaneq	77
9.3 Siulersuisut.....	80
9.4 Sullissivimmi aqutsisut	81
9.5 Ataatsimiititaliat aamma attaveqaatit	83
9.6 Tunngaviusumik akisussaaffiit	84
9.7 Iliuuseqarnerup nalaa	86
9.8 Kiffartuussinermi iluseq	87
10 Sinaakkutit tigussaasut	90
10.1 SDCG'p sanaartornerani anguniagaq	90
10.2 SDCG-p illutaa	90
10.3 Inissamik sanaartorfissamillu pisariaqartitsineq	92
10.4 Aningaasaliineq.....	92
11 Aningaasaliineq.....	95
11.1 Aningaasaliinermi akisussaaffik.....	95
11.2 Ingerlatsinermi aningaasartuutit	98
11.3 Aningaasaliinermi aqutseriaaseq	101
12 Aningaasliinissamut isumaqatigiissut - aningasaliinerlu	103
12.1 Killiffik pingaarutilik siulleq sammisallu pingaarnersiukkat.....	108
13 Aallartisarneq.....	112
Ilanngussaqaq 1	113

Eqikkaaneq

Nunatsinni nappaatinut sukkormermik inooriaatsimillu patsiseqartunut iliuuseqarfiginninnerup nukittorsarneqarnissaa pillugu, piffissaq ungasissoq isigalugu suleqatigiinnissaq, Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip, Steno Diabetes Center Grønland (SDCG) pillugu najoqutassiami matumani nassuiarpaat. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ukiuni makkunani sukkormerup type 2-ip nappaatillu inooriaatsimik patsiseqartut allat atugaaleraluttuinnarnerat misigaat, suleqatigiinnermilu anguniagassatut takorluugaq pingaarneq tassaavoq, inunnut sukkormermik nappaatilinnut tamanut nappaatillu ilaannut inooriaatsimik patsiseqartunut nalinginnaasumik peqqissutsip inuunerullu naleqassusaanik pitsannguinnissaq nakorsaanermillu ataqatigiissaareqataanissaaq.

Sukkormermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatillit sumi najugaqarneq apeqqutaatinnagu pitsaanerpaamik nakorsaneqarnissamik kingunerluutinillu pitsaaliuinissamik neqeroofiqineqassapput. Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip akornanni suleqatigiinneq, sukkormerup nappaatinullu inooriaatsimik patsiseqartunut nakorsartinnerup pitsaassusaanut ornigussinnaanissamullu, kiisalu sukkorneq nappaatillu inooriaatsimik patsiseqartut pillugit iliuuseqarnermik, ilisimatusarnermik inerisaanermillu annertuumik kivitsinissamut assissaqanngitsumik periarfissiivoq.

SDCG – sullissivik nuna tamakkerlugu suliassalik
Suleqatigiinnermi iliuuserisat pingaarnersaat tassaavoq sukkormermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnik sullissivimmik/Steno Diabetes Center Grønland (SDCG) pilersitsineq. SDCG tassaassaaq nuna tamakkerlugu sukkormerup nappaatillu inooriaatsimik patsiseqartunut allanut iliuuseqarnerup nukittorsarnissaanut qitiusumik ilisimasaqarfik, inerisaavik katsorsaavillu.

SDCG nunatsinni Peqqinnissaqarfiup aaqjissuussaananeranut ilanngunneqassaaq. SDCG-ip aaqjissuussaananerup pioreersumut ilanngunneragut SDCG peqqinnissaq pillugu neqeroorutitut ataatsimoortunut ilaalissaaq, nunalu tamakkerlugu SDCG-ip neqeroorutai suliniutaalu nappaatillit iluaqutigisinnaanngussavaat.

Suliat suliniutillu ullumikkut Nuummi inuunerissaasunit Inuunerissaavinnilu isumagineqartut SDCG-ip patajaallisarlugillu inerisaavigeqqissavai. Inuunerissaavinni nakorsarneqartut tassaapput sukkormermik assigiinngitsunik nappaateqartut, anigugassaanngitsumik pualluteqartut (KOL) aallu taqqanut naqitsineranik qaffattoorsimasut. Taamaammatt Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip akornanni suleqatigiinneq, sukkorneq pillugu iliuuseqarnermik nukittorsaanerup saniatigut aamma puammikkut anigugassaanngitsumik nappaatilinnut (KOL) imal. qaffasissumik aap taqqanut naqitsinilinnut iliuuserisanik nukittorsaanermik ilaqarpoq. Nunatsinni sukkormermik type 1-imik nappaatillit ikittuinnaapput taamaammallu SDCG-ip suliniutai pingaarnertut inooriaatsimik patsiseqartumut sukkormerup type 2-mut sammitinneqarput. Najoqutassiami matumani suliniuteqarnermik sukkormerup, KOL-imut aallu taqqanut naqitsinerata qaffasinneranut sammititamik 'sukkormerup nappaatillu inooriaatsimik patsiseqartut iliuuseqarfigineqarnerannik nukittorsaaner' eqqartorneqarpoq.

SDCG Namminersorlutik Oqartussaniit aningaasaateqarfimmiillu Novo Nordisk Fondimiit nukissanik tunineqarnikkut pilersinneqassaaq. Sukkormerup (type 1 aamma type 2), KOL-imut aallu taqqanut

naqitsinerata qaffasinneranut (neqeroorutit sammisallu Nuummi Inuunerissaasunit nunalu tamakkerlugu Inuunerissaavinnit ingerlanneqartut), ullumikkullu pioreersut Namminersorlutik Oqartussat pisarnertut aningaasaliiffigissavaat. 'Illassutitut sammisassat nutaat', tassaasut sammisaareersunik sammisassanillu nutaanik inerisaaqqinnerit- ilassutillu, aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningasaliiffigissavai.

Sammisanut ilassutissat nutaat, nakorsartissinaanermut periarfissamik annertusaasut nappaatilinnullu iluaqutaasussamik nakorsarneqarnissamut neqeroorummik pitsaassutsimik ataqatigiinnermillu ikorfartuisut, SDCG -ip inerisaavigalugillu ingerlatissavai. Nunatsinni sukkornermik napaatillit, KOL-ertut imal. aap taqqanut naqitsineranik qaffattoorsimasut 2030-imi 9.300-it missigilissagaat, nappaateqartut amerlassusaannik naatsorsuinerup takutippaa. Taakkunannga amerlasuut ataatsikkut arlalinnik nappaateqassapput taakkunungalu nakorsarneqartussaassallutik.

Makkunani suliniutit SDCG -ip inerisarlugillu ingerlatissavai:

- **Nakorsaaneq nappaatilinnillu ilinniartitsineq:** SDCG nakorsaanermut tunngatillugu sukkornermik, KOL-imillu nappaatilinnut qaffasissumillu aap taqqanut naqitsineqartunut suliniuteqarnermik nappaatilinnillu ilinniartitsineramik pitsaanerulersitsissaaq. Sukkornerup kingunerluutaanik pitsaaliuineq kiisalu ataqatigiissaakkamik inunnut ataasiakkaanut arlalinnik nappaatilinnut naapertuussakkanik neqerooruteqarneq, iliuuseqarnermi matumani annertuumik pingaaruteqarput. Nappaatillit pisarnermissut najukkami Inuunerissaavimmi nakorsartittassapput. SDCG -li ilinniagaqassuseq tunngavigalugu siunersioqatigiittarnissamik suleqatigiinnissamillu kiisalu qarasaasiakkut nakorsartitsineramik, sulisunut nappaatilinnullu Nuup avataaniittunut neqeruussaaq. Nuummi Inuunerissavik SDCG-ip illutassaa nutaaq atorneqarsinnaanngorluni piareerpat tassunga nuunneqassaaq. Skema 3C -mi nakorsaanermut ilassutaasut ataatsimut takussutissiissutaapput.
- **Ilisimatusarneq:** SDCG-ip sukkorneq nappaatillu inooriaatsimik patsiseqartut pillugit ilisimatusarnermi avatangiisit pioreersut patajaallisarlugillu inerisaaffigeqqissavai. Taamaammat sullissiviup ilisimatusarnermi ilinniartitaanermilu avatangiisit, ilisimatusarnerup sulinerullu qanimut sunniivigeqatigiinnerannik ilisarnaatillit nunanit assigiinngitsunit issittumiillu tunngaveqartut, inerisassavai.
- **Akimuilluni suleqatigiinneq pitsaaliuinerlu:** SDCG-ip ilinniakkat akimorlugit akimuillunilu sukkornermik nappaatinillu inooriaatsimik patsiseqartunik pitsaaliuineq pillugu kommuninik, peqqinnissaqarfiup sinneranik inuinnarnillu suleqateqarneq nukittoq ikorfartussavaa. Tamatumunnga atatillugu iliuuseqarfissaq immikkut ittoq tassaassaaq pitsaaliuineq meeqqanut pualavallaanut- taakku inooriaatsimik patsiseqartumik nappaateqalersinnaanerit malunnaatilimmik annertunerummat- taakkunungalu sammititaq. Taamaammat sullissiviup ingerlannissaanut oqaloqatigiinneq, suleqatigiinneq- Namminersorlutillu Oqartussani, kommunini inuinnaallu akomanni iliuuseqartussani ataqatigiissaarinissaq tunngaviummik piumasaqaataavoq.

Nakorsaanermut atatillugu iliuuseqarnerup nassuiarneqartutut anguniagassartallip nukittorsarneqarnissaa, inuit peqataasut tamarmik piginnaasaannik inerisaanermik siunnerfilimmik aaqqisuussamillu sulisoqarnissaanik piumasaqaatitaqarpoq. SDCG Peqqinnissaqarfimmi sulisut piginnaasaannik inerisaanermik nukittorsaanerup tunuani ingerlatsisuussaaq, suliniutinillu neqeroorutinillu, kommunini sulisunut sammititanik inerisaassalluni.

Nunatta immikkut ittuunera ilaatigullu silap ajornartorsiutaasamera pissutigalugit innuttaasut tamarmik iliuserisanut sullissivimmi inerisarneqartunut neqeroorutasunullu periarfissinneqarnissaat qulakkeerniarlugu, qarasaasiakkut nakorsiatitsinnaaneq piumasaqaatitut aalajangiisuulluinnassaaq. SDCG qarasaasiakkut nakorsiatitsinermi sullississutinik imminnut ataqatigiiaanik nukittorsaallunilu inerisaassaaq, sullissiviup pilersinneqarneraniit ukiut siulliit iliuserisassani pingaaruteqartoq tassaassaaq nuna tamakkerlugu qarasaasiakkut nakorsiatitsinermi iliuserisassani nutaanik atuutilersitsinissaaq.

SDCG -ip iliuseqarnermik paasisuissanit ingerlanneqartumik inerisaaneq nukittorsassavaatkaa. Iliuseqarfissat periaatsillu pitaanerpaap suussusersinissaat siunertarlugu, nuna tamakkerlugu sukkornermut nappaatinullu inooriaatsimik patsiseqartunut iliuseqarnermut atatillugu, iliuserisani pitsaanerumik nalunaarsuineq, malitseqartitsinissaaq nakkutillinerlu ukkanneqassapput.

Iliuserisassat aalajangersimasut SDCG-mit aallartinneqartussat, neqeroorutaareersunik nuna tamakkerlugu siamarterinerunngikkunik inerisaanermut atatillugu suliniutaassapput sullissivimmi aallarnisarneqartut. Ilinniagaqassuseq tunngavigalugu isumaqassappat nukissaqarnikkullu periarfissaassappat, suliniutit sinerissami qitiusumik immikkoortortaqaq ataaseq arlalliluunniit suleqatigalugit aallartinneqassapput, akimuulluni suleqatigiinnissaaq pitsaaliuinissarlupillugit suliniutinut atatillugu kommunit inuinaallu suliniaqatigiiffii suleqatissat pingaaruteqarput. Taamaalilluni SDCG Nuummi suliaqassaaq sinerissamilu peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuanut ataatsimut arlalinnuunniit atassuteqartunik suliaqassallunissaaq.

Illutassaa, aqutsineq aningaasaliissutillu

SDCG-ip illutassaa sammisassanik ingerlatsiviusussaaq Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuata eqqaani sananeqassaaq. Sanaartuqaq tamakkerluni 2500 m²-it missaattut annertussuseqartussat pilersaarutaavoq. Tamatuma saniatigut sullissiviup sulisuinut ilisimatusartunullu allaffeqassaaq ilisimatusartunullu avataaneersunut, ilinniartitsinut napparsimasunullu minnerusunik inissiaqassalluni.

Illu sammisanut sinerissami qitiusumik immikkoortunut sammititanut- ilaatigut qarasaasiakkut nakorsiatitsinissamut neqeroorutinik inerisaanermut ingerlatsinermullu atortorissaartinut aamma inissiaqassaaq.

Illutaata atorneqarsinnaanngorlugu 2024-imi naammasineqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

SDCG sullissivimmi aqutsisunit illumi nutaami tassani aallaaveqartussanit aquneqassaaq. Sullissivimmi aqutsisut SDCG-ip suliaanik ulluinnarni inerisaaneq ingerlatsinerlu akisussaaffigissavaat. Sullissivimmi aqutsisut aqqisuussaani SDCG-ip siulersuisuisa peqqinnissaqarfimmilu qullersat ataanni inissisimassapput. Iliuserisassat siunniussani aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip aningaasaliissutaanut tunngasuni, sullissivimmi aqutsisut aqqisuussaani SDCG-ip siulersuisuisa ataanni inissisimassapput. Ulluinnarni ingerlatsinermut tunngasuni peqqinnissaqarfiullu immikkoortuinut allanut attuumassutilinni sullissiviup pisortaa aqqisuussaani Peqqinnissaqarfimmi qullersat ataanni inissisimassaaq. Namminersorlutik Oqartussat SDCG-mik kisimik piginnittuussapput. Siuliani nassuiarneqareersutut SDCG-imi sammisat Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaateqarfimmiillu Novo Nordisk Fondimit aningaasaliiffiqeassapput, tamatuma saniatigut Nuummi illutassaa nutaaq aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliiffigissavaa. Namminersorlutik Oqartussat

illuliorfissamik atugassiissapput. Suleqatigiinnissami aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip aningaasaliinissaanut, illuliorfissap 2022 naatsinggau atorneqarsinnaalernissaa piumasaqaataavoq. Illuliap nutaap naammassinissaata tungaanut, SDCG Nuummi utaqqiisaggallartumik inissinneqassaaq.

Piffissaq aningaasaliiffiususaaq sivitsorneqarsinnaalluni ukiunik qulinik sivilissuseqassaaq. Piffissap aningaasaliiffigisap iluani pingasunik tassalu 2023-imi 2026-imi 2029-imilu pingaarutilinnik killiffeqarpoq. 2023-imi killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut sammisat suut SDCG-mit aallartinneqassanersut- ilaatigut sammisat suut atuutilersitsiviunissaat, sineriussami qitiusumik immikkoortortat peqatigalugit aalajangersagaapput¹.

¹ Peqqinnissaqarfik aqqisuussaankkut immikkoortunut tallimanut aggugaavoq.

1 Aallaqqaasiut

1.1 Sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermik nukittorsaaneq – tunngavigisaq takorluugarlu

Ukiakkut 2018-imi Naalakkersuisut aamma Novo Nordisk Fonden-ip siulersuisui, Steno Diabetes Center Grønland - (SDCG) Inuunerissaavik pilersinneratigut nunami sukkorneq inooriaaserlu pillugit nukittorsaansamik ataatsimut takorluugaq akuersissutigaa.

Iliuuseqarnerup nakorsartissinnaaneq aamma pitsaassuseq annertuumik qaffaafigissavaa, kiisalu ilisimatusarnermik aamma sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnerup ineriartortinneranik annertuumik qaffaassalluni. Suleqatigiinneq sukkortunut inooriaatsimullu attuumassuteqartut ilaannik nappaateqartunut tamanut ammassaaq (immikkoortoq 1.4-mi itisilerneqarpoq) kiisalu nappaatit taakku pinaveersaartinneqarneranik ukkataqassalluni.

Naalakkersuisut aamma Novo Nordisk Fonden² akornanni suleqatigiinnermut aningaasaateqarfiup Steno Diabetes Center Gentofte-mik³ oqaluttuarisaanikkut tapersersuinerata Danmarkimilu nunap immikkoortuini tamani Steno Diabetes Centerinik pilersitsinissamut suleqatigiinnerit isumaqatigiissutigineqartut aallaaviupput.

Najoqutassiami matumani iliuuseqarnerup sukkornermut, KOL-imut aallu taqqanut naqitsinerata qaffassimaneranut sammititap nukittorsarneqarnera *'sukkormermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnut iliuuseqarnerup nukittorsarneqarnera'* eqqartorneqarpoq. Nunatsinni sukkormermik type 1-imik nappaateqartut ikittunnguupput, sukkormermullu tunngatillugu iliuuserisatut sammisallu najoqutassiami matumani nassuiarneqartut, pingaarnertut sukkornermut type 2-mut inooriaatsimik patsiseqartumut tunngatillugu nassuiaataapput.

Ataatsimoorluni anguniagassatut takorluukkat pillugit, saqqummiusaaq aallaavigalugu Naalakkersuisut aningaasaateqarfillu Novo Nordisk Fonden (NNF), sukkormermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaateqarnermut iliuuseqarnermik nukittorsaansamut SDCG-millu pilersitsinissamut matuminnga najoqutassiorput.

Najoqutassiaq Peqqinnissaqarfimmi-, Namminersorlutik Oqartussani- kommuninilu immikkut ilisimasalinnit kiisalu nunatsinni Danmarkimi nunarsuullu sinnerani ilisimatusarfinnit ilinniarfinniillu ilinniagaqassutsikkut isumassarsianik immerneqarluni suliarineqarpoq.

Inooriaatsimik patsiseqartumik nappaatilinnik apersuisoqarportaaq, najoqutassiamilu iliuusissatut nutaatut siunnersuutigineqartut, isummat kissaatigineqartullu najoqutassiami ilanngunneqarnissaat

² Novo Nordisk Fonden namminersorluni sulivoq, aningaasaateqarfiup ileqqoreqqusaani siunertani aalajangersakkani soqutigisat siunertallu ilaasut eqqarsaatigissanngikkaanni allat attuumassuteqarfiginagit. Novo Nordisk Fonden-ip agguaaneri akileeqqusinermik piumasaqaateqanngitsumik aningaasaliinikkut pisarput.

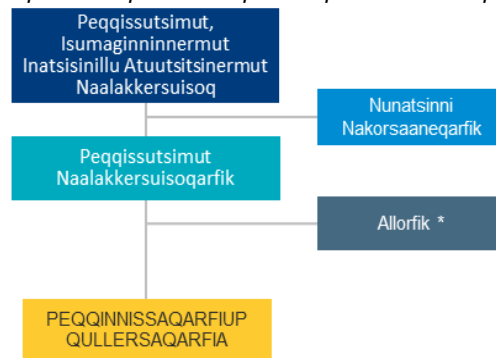
³ Steno Diabetes Center Gentofte-miittoq napparsimavusimavoq namminersortoq, Novo Nordisk A/S-imit pigineqartoq, taassuma ingerlanneqarnera ilaatigut Novo Nordisk Fondenimit tapersersomeqarpoq. 1. januar 2017-imi Steno Diabetes Center Region Hovedstaden-imut tunniunneqarpoq, Steno Diabetes Center Copenhagen-imik (SDCC) pilersitsinermut atatillugu.

siunertaralugu, qitiusumik napparsimmavinni peqqissaavinnilu inuunerissaasut pingaarnerit peqatigalugit oqaluuserineqarput.

1.2 Peqqinnissaqarfiup aaqqissugaanera, aqunneqarnera aamma suliai

Peqqinnissaqarfimmi aqutsisut Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup (Peqqinnissaqarfik) ingerlanneqarneranut pingaarnertut akisussaasuupput. Peqqinnissaqarfimmi aqutsisut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik aamma Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq qullersaraat.

Titartagaq 1A: Peqqinnissaqarfiup iluani aqutsinermi qullersaqarfiit takutinneqarput.



**Allorfik nuna tamakkerlugu aannngajaarniutininik aamma aningaasanoormermik pinngitsuisinnaannginnermik katsorsaaneermik akeqanngitsumik neqerooruteqarpoq.*

Peqqinnissaqarfik immikkoortunut tallimanut agguarneqarpoq, immikkoortuni aqutsisunik aqutsisoqarlutik nunap ilaani sullissisunik kiisalu nunap ilaani illoqarfimmi annerpaami qitiusumik napparsimaveqarlutik. Tamatuma saniatigut illoqarfinni minnerusuni peqqissaaveqarpoq kiisalu nunaqarfinni napparsimaveeraqarpoq imaluunniit nakorsiatitsiveqarluni.

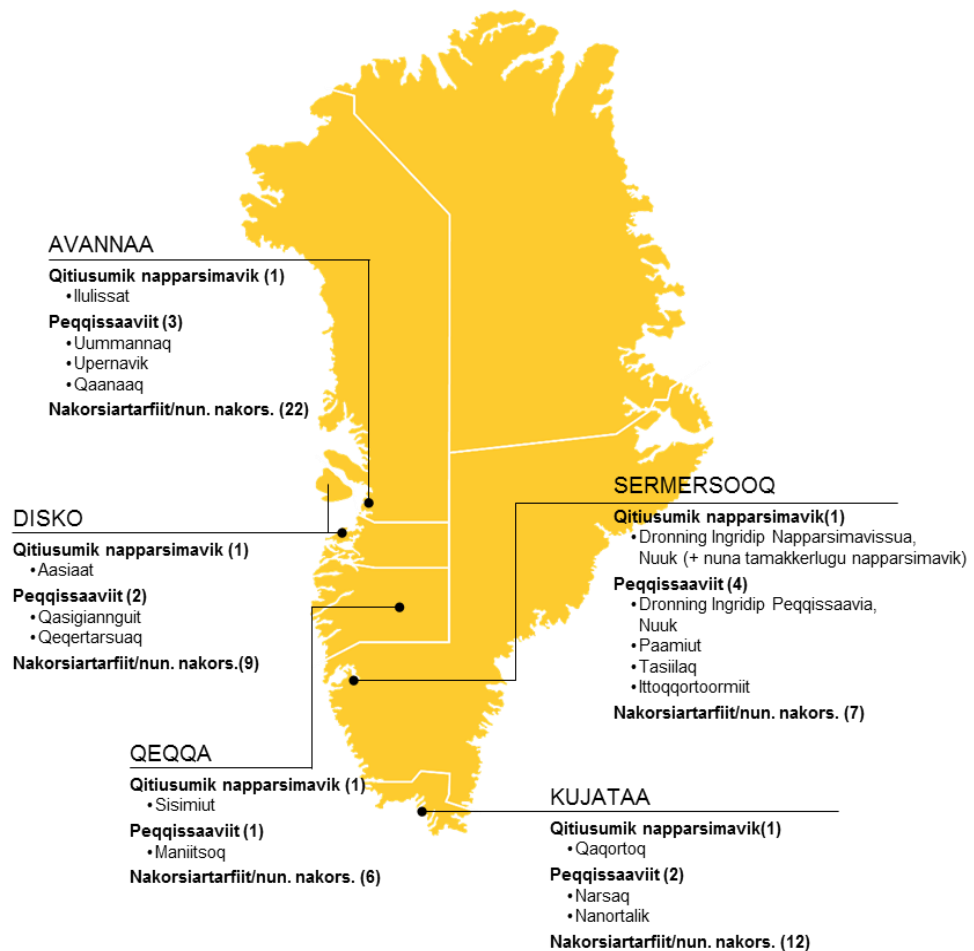
Nalinginnaasumik nakorsaaneermi suliat peqqinnissaqarfimmi immikkoortuni suliarineqartarput, matuma ataani ulloq unnuarlu pinartunut piareersimasut, peqqissaaneq, psykiatriskimut aamma timimut tunngasumik angerlarsimaffimmi napparsimasunik paarsineq, laboratoriami misissuineq, tarrarsuilluni misissuinerit, tagiartuineq, naartusunik nakkutiginninneq – tamatuma saniatigut ernisitsinerit assigiinngitsut aamma annikinnerusumik pilattaanerit. Nuup avataani qitiusumik napparsimavinni aamma peqqissaavinni annerusuni unitsitsisinnaaneq periarfissaavoq. Nuna tamakkerlugu napparsimavik Dronning Ingridip Peqqissaavia Nuummi innuttaasunut nalinginnaasumik nakorsaaneermi sulianik suliaqarpoq. Nuummi Dronning Ingridip Napparsimavissua Peqqinnissaqarfik Sermersuumi innuttaasunut qitiusumik napparsimavittut atorlunilu nuna tamakkerlugu napparsimavittut atorpoq (napparsimaviup atuunneri ataani nassuiarneqarput).

Titartakkami 1C-mi ataniittumi Peqqinnissaqarfiup aaqqissuusaanera takussutissiarineqarpoq.

Peqqinnissaqarfimmi immikkoortut nakorsaasartut, Peqqinnissaqarfiup nunami inunnut 56.000-t missaanniittunut neqeroorutaanik suliaqartut makkuupput:

- Dronning Ingridip Napparsimavissua, nuna tamakkerlugu napparsimavik aamma Peqqinnissaqarfik Sermersuumi unitsitsinermi immikkoortumi napparsimavittut atortoq.
- Qitiusumik napparsimavik: peqqinnissaqarfimmi immikkoortut sinnerini sisamani illoqarfimmi annermi.
- Peqqissaavik: innuttaasut 500-1200.⁴
- Nakorsiarfik: innuttaasut 200-500.
- Nunaqarfimmi nakorsiarfitsivik: innuttaasut <200.

Titartagaq 1B: Nunami Peqqinnissaqarfiup immikkortortaasa tallimat takussutissartaa kiisalu taakkunani napparsimaviit, peqqissaaviit aamma nakorsiarfiit/nunaqarfimmi nakorsiarfitsiviit



Peqqinnissaqarfimmi immikkoortut nakorsaasartut tamarmik sukorneq inooriaaserlu pillugit ikiisarput, immikkoortunili peqqissaalluni sullissineq neqeroorutillu assigiinngitsuupput. Nakorsat

⁴ Dronning Ingridip Peqqissaavia (DIS) ilanngunnagu, Nuummi innuttaasunut tamanut 17.500-t missaanniittunut peqqissaaviusoq

Dronning Ingridip Napparsimavissuanut, qitiusumik napparsimavinnut aamma peqqissaavinnut atassuteqarput. Nakorsiararfiiit aamma nunaqarfinni nakorsiarfiviiit qarasaasiakkut nakorsiarfiviusarput kiisalu nikerartumik akuttussusilimmik atorfirmut tunngatillugu tikeraarneqartarlutik. Peqqissaanermik ilisimasallit Dronning Ingridip Napparsimavissuanut, qitiusumik napparsimavinnut, peqqissaavinnut kiisalu nunami nakorsiarfivinnut arlalinut atassuteqarput. Peqqissaasut nakorsiarfivinnut minnerusunut aamma nunaqarfinni nakorsiarfivinnut, pingaartumik qarasaasiakkut nakorsiarfiviusartunut killilimmik tikeraartarput, taamaattumik taakkunani pingaamertut qarasaasiakkut nakorsiarfiviusartarput. Peqqinnissaqarfimmi peqqissaanermik suliat sulisunit assigiinngitsorpassuarnit suliarineqartarput, ilaatigut nakorsanik, peqqissaasunik, terapeutinik, peqqissaanermi ikiortinik aamma nunaqarfinni peqqinnissamut sulisunik. Peqqinnissaqarfimmi suliaqarnermi sulisut akornanni sulianik annertuumik nikerartoqartarput.

Peqqinnissaqarfimmuttaaq ilaapput kigutigissaaneq aamma kigutileriffiit, kiisalu Nunatta Nakorsaataasivia, Peqqinnissaqarfip immikkoortortaanut nakorsaatinik pisiortorlunilu agguassisartoq.

Dronning Ingridip Napparsimavissuani immikkoortortat napparsimasunik sullissisut tarnimikkut aamma timimikkut napparsimasunut immikkut nakorsaanermik neqerooruteqarput. Napparsimasut ajornakusoornerusumik nakorsarneqarnissamut pisariaqartitsisut Danmarkimi immikkut ilisimasalinnut nakorsartikkiartornissaannut innersuunneqartarput.

Nakorsartinneq nakorsaatillu innuttaasunut atuisunut akiliutaaneq ajorput. Peqqinnissaqarfimmuttaaq nunami misissortikkiartorluni aamma nakorsartikkiartorluni aamma nunanut allanut misissortikkiartorluni nakorsiarnermut atatillugu angalanerit ineqarnerlu aningaasartuutigarpari.

Innuttaasut tamarmik, najugaq apeqquataatinagu, inatsisit naapertorlugit peqqinnissaqarfimmi sullissinernut naligiimmik atuisinnaatitaapput. Naligiimmik atuisinnaaneq qulakkeemiarlugu qarasaasiakkut nakorsiarfiviusarnerup suli siammartinneqarnerunissaa ukkatarineqarpoq. Taamaasilluni najugaq apeqquataatinagu innuttaasunut nakorsaanissamut periarfissat pitsanngorsarneqassapput.

1.3 Sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut

Ukiuni qulikkaani kingullerit sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut malunnartumik amerleriarput. Ineriartornermut tamatumunnga pissutsit arlallit sunniuteqarput, pingaarnertulli inuuneqqortusineq kiisalu inooriaatsikkut allannguutit annertuut pissutaatinneqarput, ilaatigut innuttaasut nerisaasa aamma timimik atuisarnerisa allanngornerat pissutaaqataallutik. Naatsorsuutigineqarpoq annertusiarneq tamanna ukiuni aggersuni ingerlaannassasoq. Tamatuma saniatigut misissuinerit tikkuarpaat, inuiaqatigiit inuit sukkorneq type 2-mik naappaateqalernissaat qaninnerusartoq, aappaanilu sukkorneq type 1-imik napparsimalersarneq appasittuaraalluni.⁵

Tabel 1C: Sukkortut, KOL-imik nappaatillit aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortut paasineqarsimasut, amerlassusaasa takussutissartaat, kisitsisit akunnaallilikkat.

⁵ Diabetes and impaired glucose tolerance among the inuit population of Greenland, Diabetes Care, 2002, Jørgensen ME, Bjerregaard P, Borch-Johnsen K.

	2018							2023	2026	2029	2030
	Kalaallit Nunaat	Nuuk	Peqqinnissaqarfik Sermer-sooq, Nuuk ilanngunna gu	Peqqinnissaqarfik Kujataa	Peqqinnissaqarfik Qeqqa	Peqqinnissaqarfik Disko	Peqqinnissaqarfik Avanna	Kalaallit Nunaat	Kalaallit Nunaat	Kalaallit Nunaat	Kalaallit Nunaat
Innuttaasut	56.000	18.500	4.500	6.500	9.000	6.000	11.500	55000	55000	54000	54.000
Sukkorneq	1.500	550	150	200	200	200	200	2000	2300	2600	2.700
Type 1	55										80
Meeqqat	5										10
Type 2	1.440										2.600
KOL*	1.500	500			1.000			2100	2500	2900	3.000
Ataavart. aap naqits. qaffasittoorn	5.500	1.500			3.000			6200	6700	7200	7.300
*Katillugit	6.500							7.600	8.300	9.100	9.300

*Napparsimasut katillugit kisitsisaanni cpr-normut assigineqanngitsut tunngavineqarput. Qulaani taaneqartut napparsimasut katillugit akornanni 2/3 missaani napparsimasut sukkortut KOL-imillu nappaatillit, aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortuupput, taamaattumillu aamma tamatumani napparsimasut amerlassusaanni takutinneqarlutik. Tassa imaappoq, 2018, 2030-mi napparsimasut 1.900 aamma 3.600 missaat, nappaatini taaneqartuni ataasiinnaanngitsumik nappaateqartut.
Paasisutissarsiffik: Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik, november 2019.

Innuttaasut type 2-mik sukkortut aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatillit imaluunniit taakkuninnga nappaateqalemissamut qaninnerusut, inooriaatsimut tunngasumik arlalinnik nappaateqakkajuttarput. Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaateqartut paasineqartut amerliartortillugit, aningaasartuutitigut ilungersunartorsiorneq Peqqinnissaqarfimmi inuiaqatigiinnilu qaffakkiartuaassaaq.

Sukkornermik, ataavartumik puakut nappaatillit (KOL) aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortut (hypertension) amerlassusaannik naatsorsuinerit nutaanerpaat takutippaat, sukkornermik aamma KOL-imik nappaatillit nalunaarsorsimasut 1500-t missaanniittut kiisalu ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortut 5.500-t missaanniillutik, taakkunani napparsimasut 2/3-iisa missaat sukkortut KOL-imillu nappaatillit, aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortuupput, taamaattumillu aamma matumani napparsimasut amerlassusai takutinneqarput. Tassa imaappoq, 2018-imi 1.900-t missaat nappaatini taaneqartuni ataasiinnaanngitsumik nappaateqarput. Katillugit napparsimasut 6.500-t missaanniittut (cpr-normut assigineqanngitsut) sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaateqarput.

2018-imi napparsimasut amerlassusaannik siumut missingersuusiomerup napparsimasut amerlassusaaq, inuiaqatigiit aaqqissugaanerit kiisalu iliuuseqarnerup nukittorsarneqarnera misissuilluni nassaartarnermut aamma nappaammik paasisaqartarnermut atatillugu napparsimasut amerlassusaannut qanoq sunniuteqassanersoq suliaqartut naliliinerat tunngavigalugit siumut naatsorsuinerup takutippaa, 2030-mi Kalaallit Nunaanni inuit sukkornermik, KOL-imik imaluunniit ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik nappaateqartut 9.300-ssasut (tak. Tabeli 1A).

Innuttaasut peqqissusaat qulakkeerniarlugu aamma peqqinnissamut aningaasartuutit killilemissaannut taamaattumik aalajangiisuvoq, suliniutit ingerlareersut ineriartorteqinneqarnissaat, kiisalu ataavartumik inooriaatsimut tunngasumik nappaatit amerliartornerisa kingunerisassaani akerliliisussanik suliniutinik nutaanik aallartisaasoqarnissaa.

1.4 Inuunerissaasut aamma inuunerissaaviit

Sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarneq Inuunerissaasunit aamma Dronning Ingridip Napparsimavissuani, Nuummiittumi kiisalu Nuup avataani qitiusumik napparsimavinni aamma peqqissaavinni inuunerissaavinnit ingerlanneqarpoq. Ingerlatsisut taakku tassaapput, sukkornermik, ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortunik aamma KOL-imik nappaateqartunik misissuinermut aamma nakorsaannermut akisussaasuusut. Sullitat taakku ataatsimut oqaluttuarisaanermit pissuteqartuupput politikikkullu aningaasalersorneqarlutik. Inuunerissaasut/inuunerissaaviit Diabetesgruppimit aamma diabetesimut misissortittarfinnit⁶, piffissami 2008 – 2010-mi eqqunneqartunik ineriartortitseqqinneruvoq.

Inuunerissaasunut ilaapput suliniummi aqutsisoq (nakorsaq, dr. med.), peqqissaasoq ataa-seq, nerisaqarnermi immikkut ilisimasalik aamma isikkanik ajoqutaajaasoq. Inuunerissaasut ilisimasaqarfittut, nunami peqqissaavinnik aamma napparsimavinnik inuunerissaalluni suliniutit aamma neqeroorutitik peqqinnissaqarfiup akisussaaffigisaanik aaqqissuussinerup iluani ilitsersuisussatut, tapersersuisussatut aamma nakkutiginnittussatut atuupput.

Nuummi Inuunerissaavik Dronning Ingridip Napparsimavissuani peqqissaasunit aamma Inuunerissaasuni sulisunit sulisoqarpoq. Nuup avataani Inuunerissaaviit qitiusumik napparsimavinni aamma peqqissaavinni sulisunit sulisoqarput.

⁶ 2007-imi sukkorneq pillugu iliuuseqarneq Novo Nordisk A/S-ip 10 millioner koruuninik tunissuteqarneratigut tapersemeqarpoq, taakku ukiuni 3-ni sukkorneq pillugu suliniummut atugassanngortinneqarput, tassani misissuineq aamma nakorsaannerup pitsaassusaa qaffariarneqarput. Diabetesgruppimut misilittagai aamma inermilineri tunngavigalugit Namminersorlutik Oqartussat 2010-mi aalajangerpaat iliuuseqarnerup ingerlatiinnamissaa, inooriaatsimilli ukkataqarneq annertunerulersillugu, tassani sukkornerup saniatigut ataavartumik puakktut nappaat (KOL) aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortut (hypertension) ukkatarineqalerlutik, kiisalu oqimaappallaarneq aamma pujortartarneq pillugit iliuuseqarnerit ukkatarineqalerlutik.

2. Nunatsinni sukkerneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermik nukittorsaaneq

2.2 Takorluugaa aamma anguniakkat pingaarnerit

Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfillu NNF ataatsimoorlutik suleqatigiinnermik annertuumik pilersitsinissamut, nunatsinni sukkerneq inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnut iliuuseqarnerup nukittorsamissaanut qulakkeerisussanik, nukittuumik piginnaasaqarput.

Naalackersuisut aamma Novo Nordisk Fonden akornanni suleqatigiinnermi takorluugaavoq:

- Innuttaasunut suk kortunut aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatilinnut nalinginnaasumik peqqissutip aamma inuunerup pitsaassusaanik pitsanngorsaaneq
- Innuttaasunut qanittumik sukkerneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermut ataqatigiisumut tapiissuteqarneq

Iliuuseqarneq assigiinngitsunut isaassisinnaassaaq, ataqatigiissaaq nunatsinnilu sukkerneq, KOL-imik aallu taqqanut naqitsinerata qaffanneranik nappaatilinnut tamanut, sumi najugaqarneq inuttut atukkatigut aningaasaqarnikkullu inissisimaneq apeqqutaatinnagit iluaqutaassalluni. Nappaatillip iliuuseqarnermi aallaaviunissaa - qitiunissaalu immikkut pingaartinneqarput.

Takorluugaq anguniarlugu anguniakkat pingaarnerit piviusunngortinneqartussat tassaapput:

- Napparsimasoq qitiutillugu, nakorsaaneq pitsaasoq ilisimatusarnermik tunngavilik ataqatigiissorlu
- Ilisimatusarneq ilinniarnertu nunanit tamalaanit issittumilu tunngaveqartoq
- Innuttaasut namminneq peqqissusertik nappaatitillu aqunnissaannut piginnaaneqarput
- Sulisup suliatigut sinaakkutaasa piginnaasaasalu iluani sulisut tamarmik suliatigut qaffasissumik tunniussaqaassapput
- Suliassaqaarfiit ingerlataqarfillu akornanni nukittuumik suleqatigiinneq

Anguniakkat pingaarnerit iluatsitsinissamut tunngaviit kapitalini tulluuttuni itisilerneqarput.

Titartagaq 2A: SDCG'p takorluugaa aamma anguniakkat pingaarnerit



2.2 Steno Diabetes Center Grønland-imik pilersitsineq – nuna tamakkerlugu sullissivik

SDCG tassaassaaq nuna tamakkerlugu sukkornermik, KOL-imik aallu taqqanut naqitsinerata qaffanneranik nappaatilinnik nakorsaaneramik- ilisimatusarfinit, nappaatilinnik qanigisaasunillu ilinniartitsineramik, sulisut piginnaasaannik inerisaaneramik, paasissutissanik tunngaveqartumik pitsaassutsimik inerisaaneramik kiisalu pitsaaliuinissaq pillugu suliniaqatigiiffinnik naapertuuttunik suleqateqarnermik- ikorfartorneqarluni suleqatigiinnermik annertuumik nukittut ingerlatitsisoq.

SDCG sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuseqarnermi nukittorsarneqartumi nuna tamakkerlugu ilisimasaqarfittut, ineriartortitsinermi aamma nakorsaanermi sullissivittut pilersinneqassaaq. Sullissivik Nuummi Dronning Ingridip Napparsimavissuata ungasinngisaani sanaartukkami nutaami inissisimassaaq.

SDCG-mik pilersitsineq Inuunerissaaviit sullitaannut sammisumik iliuseqarnermik isumannaallissaaneruvoq nukittorsaanerullunilu.

SDCG-p suliniutai taamaattumik sukkornermik aamma *nappaatinik inooriaatsimut tunngasut ilaannik nappaatilinnik* aamma/imaluunniit innuttaasunut *sukkulernissamik aamma nappaatinik inooriaatsimut tunngasut ilaannik nappaateqalernissamut* aarlerinartorsiortunut sammisapput, imaralugillu:

- Aarlerinaatinik (immikkut aarlerinartorsiortut) taaneqartunik innuttaasut akornanni ataatsimik arlalinnilluunniit peqartuni sukkornermik, uummatip taqarsuaatigut nappaatinik aamma KOL-imik pinaveersaartitsineq:
 - Oqimaappallaarujussuarneq
 - Peqqinnanngitsunik nerisameq
 - Pujortartartut
 - Kolesterolip kisitsisaata qaffasinnera
 - Sukkortunngomissamut aamma/imaluunniit uummatip taqarsuaatigut nappaateqalernissamut kingornussisarnikkut nappaateqaleqqajaasinnaaneq
- Sukkornermik, KOL-imik aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoornissamik siusissukkut paasinnineq suussusersiinerlu

- Sukkormermik, KOL-imik aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormerik nakorsaaneq, matuma ataani nappaatit taaneqartut kingusissukkut sunniutissaannik pinaveersaartitsineq. Kingusissukkut sunniutaasinnaasut makkuusinnaapput:
 - Taqaaqqatigut nappaatit: tartukkut nappaat, isikkut nappaat, sianititigut nappaat
 - Taqarsuakkut nappaatit: taqqakkut milikartoorneq, uummatip taqarsuaatigut nappaat
 - Allat: Sininnermi anersaatorunnaatallattarneq (søvnapnø) aamma nakorsaatitormerimi sunniutit, ass. tarnip pissusaani unammilligassat soorlu uippakajaarneq aamma isummakkut nanertisimaneq (depression)
- Piginnaanngorsaaqqinneq aamma sungiusaaqqinneq.

Inooriaatsimik tunngaveqartunik nappaatinik pinaveersaartitsineranut atatillugu, SDCG-p meeqqat inuusuttullu immikkut ukkatarissavai.

Taamaattumik SDCG-mi iliuuseqarnermi sullinniagaassapput sullitat aamma/imaluunniit innuttaasut qanoq ittumilluunniit *sukkormermik aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatit allat ilaannik* napparsimalemissamut annertuumik aarlerinartorsortut. Sukkormerit atatillugu pingaartumik type 2 sukkorneq, sukkorneq inooriaatsimut attuumassuteqartoq, qitiutinneqassaaq.

Nakorsaanikkut iliuuseqarnermik nukittorsaanerit atatillugu, pingaartumik inersimasut type 2-mik sukkormerimik napparsimasut iliuuseqarnermi qitiutinneqassapput. Pinaveersaartitsinerit aamma peqqissutsimik siuarsaanerit atatillugu, meeqqat inuusuttullu qulaani taaneqartunik aarlerinartorsortut immikkut sullinniarneqassapput.

Najoqqutassiami matuma kingorna **sullinniakkat *'sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatit'-nik* taaneqartassaaq.**

SDCG-mik pilersitsinikkut SDCG-p, peqqinnissaqarfiit, Dronning Ingridip Napparsimavissuata aamma kommunit akornanni qanimut suleqatigiinnikkut sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnerup pitsaassusaa qaffariassaaq.

Napparsimasunik ilaatitsineruneq pitsaanerumik nakorsaasarnermut aamma napparsimasut iluarisimaarinninnerannik qaffaanerit taperseeqataasinnaavoq. SDCG-p suliniutaannik aamma neqeroorutaannik ineriartortitsilluni suliaqarnermi napparsimasut ingerlajuannartumik ilaatinneqassapput. Ilisimasat saniatigut napparsimasut nakorsat siunnersuutaannik malinninnerannut toqqissisimaneq tunngaviuvoq pingaaruteqartoq. Napparsimasut namminneq nakorsartinnerminnut akisussaaffimmik misiginerat nukittorsarniarlugu napparsimasut nakorsaanerup ingerlanerani ilaatinneqarneq misigissavaat kiisalu paasissutissanik attuumassuteqartunik tunineqartassallutik, taamaasillutik tamanna tunngavigalugu nakorsaanerup nanginneranut akuersissummik paasissutissiisutiginerqarnikumik tunniussisinnaassammata. SDCG-p aamma napparsimasut qanigisaasa ilaatinneqarnissaat ukkatariniarpaa, tassani naligiilluni ataatsimuunngikkaanni aalajangernissaq ajornarsinnaammat. SDCG-p tapersersussavaa napparsimasut taakkulu ilaqutai siusissukkut paasinninnerit, suussusersiinnerit, nakorsaanerit, pinaveersaartitsinerit, piginnaanngorsaaqqinnerit aamma sungiusaaqqinnerit atatillugu suleqataassasut.

Napparsimasut namminneq peqqissutsiminnut aamma nappaamminnut akisussaaffimmik paasinninnissaat tigusinissaallu nukittorsarniarlugu, SDCG-p napparsimasunik aamma qanigisaannik ilinniartitsineq nukittorsarniarpaa. SDCG-p Nuup avataani inuunerissaaviit qanimut suleqatigalugit napparsimasunut taakkulu qanigisaannut ilinniarnissamat neqeroorummik, sukkoernermut aamma nappaatinut inooriaatsimut tunngasunut sammisaqartumik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq. Neqeroorummi eqqarsaatigineqassapput ass. illoqarfimmi aamma nunaqarfimmi, kiisalu napparsimasuni isumalluutissakitsuni aamma isumalluutissaqarluartuni assigiingissutaasinnaasut. Inuunerissarfik Café-mit aamma sukkoerneq pillugu atuarfimmik najoqqutassiamit misilittakkat neqeroorummik ineriartortitsinermit ilaatinneqassapput, kiisalu qarasaasiakkut nakorsartitsinerit, soorlu e-nakorsiarnerit aamma e-pikkorissarnerit eqqarsaatigineqassapput. Tamatuma saniatigut malittarisassani, inooriaatsimut ilitsersuinerni aamma nerisaqarneq timersomerlu pillugit innersuussutini kalaallit isiginniffiat nukittorsarneqassaaq, taamaasillutik Kalaallit Nunaanni atugarisat pissutsillu eqqarsaatigineqassallutik (kapitali 2-mi itisilerneqarpoq).

Napparsimasup qitiutinneqarnissaanik pullavik tapersersorniarlugu sulisut suliniutigisassaat nikerarsinnaassaaq, taamaasilluni napparsimasunut suleqataalluarnissamat nukissaqartunut kiisalu napparsimasunut nukissaqanngitsunut tulluarsarneqarsinnaassamat. Peqatigitillugu sulisut nakorsartinnerup ingerlanera tamaat isigissavaat kiisalu ilisimasaq tamanna napparsimasup inuuermi atugaanik, tunngavianik, atassuteqaataanik, ilaqutariinnermi inissisimaneranik aamma pisariaqartitaanik ilisimasaqarnikkut atassuteqartissinnaassavaa. Tamanna tunngavigalugu tulluurtuuvooq, napparsimasut qanigisaasullu qanimut suleqatiginerisigut, suliaqarfimmi ilisimasanik nutaanik ineriartortitsinissaaq (kapitali 5-imi itisilerneqarpoq).

Napparsimasunik paarsinermi aamma nakorsaanermi ilisimatusarnermik tunngaveqartumi, napparsimasup isiginniffia aalajangiisuulluinnarpoq, aamma tamanna atuuppoq sukkoerneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut pineqartillugit. Taamaattumik tulluarpooq napparsimasut qanoq ilisimatitsinermik tunngavilimmik tapersersorneqassanersut, nakorsartinnerminni aalajangiisarnernut peqataanermi, kiisalu nappaatip aamma nakorsartinnerup napparsimasut ulluinnaaanni sapinngisamik pitsaanerpaamik ilaalersinneqarnissaannut ilisimasanik ineriartortitsinissaaq. Nappaateqaraluarluni inuunerup pitsaassusaa, kiisalu nakorsartinnerup ingerlanerani toqqissisimaneq qulamaatsuunerlu napparsimasup inuttut sianigineqarneranut kiisalu peqqissaanermit suliniuteqarnerup aaqqissuunneqarnerata pitsaassusaanut tunngavoq.

Titartagaq 2B: SDCG'p napparsimasunik ilaatitsineq aamma napparsimasunik qitiulersitsinerannut assiliartaa



SDCG napparsimasut qitiutillugit sulissaaq:

- Napparsimasut qanigisaasullu akisussaaffimmik sapinngisamik annertuumik tigusinissaannik aamma suleqataanissaannik periarfissiinikkut.
- Napparsimasut aamma qanigisaasut ilisimasaanik aamma iluaqutissaannik apersuuteqarnikkut atuinikkullu.
- Napparsimasut aamma qanigisaasut takuneqarnissaannut, tusaaneqarnissaannut aamma apeqquteqarnissaanut qaaqqusinikkut.
- Suleriaatsinik, ingerlatseriaatsinik, pisarnernik aamma ulluinnarnik napparsimasunut qanigisaasunullu tulluarsaanikkut - killormuunngitsaq.
- Nakorsaanerup pitsaassusaanik napparsimasut aamma qanigisaasut misigisaannik misissuinikkut atuinikkullu.
- SDCG-p aamma sullissiviup suliaanik ineriartortitsinermut napparsimasunik aamma qanigisaasunik peqataatitsinikkut.

Iliuseqarneq nukittorsagaq, sullissiviup ineriartortitassaa ingerlatassaalu, Peqqinnissaqarfimmut tamarmut pitsaasumik sunniuteqassaaq. Sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuseqarnermik sulinermit ilisimasat misilittakkallu sullitat malittarinerannik pitsanngorsaalluni sulinermi aamma sullitanut allanik ataavartumik nappaatilinnut iliuseqarnermik sulinermi pitsaasumik atornerqarsinnaapput. Tassunga ilaavoq iliuseqarfissat arlallit nukittorsaavigineqartussat, sukkornermut nappaatinullu inooriaatsimut tunngasunut atatillugu immikkut isigineqarsinnaangimmata. Assersuutigalugu nunaqarfinni sulisut piginnaanngorsarnerat aamma qarasaasiakkut nakorsiartitsisarnermik nukittorsaalluni iliuseqarneq Peqqinnissaqarfimmut tamarmut iluaqutaasussaammata. Taamaasillutik sullitat sullinniakkallu amerlanerujussuit immikkoortuni siuliini eqqartorneqartut iliuseqarnermik pitsaasumik iluaquserneqassapput.

Sullissivik sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu ilisimasanik ingerlatitseqqiisartutut kiisalu suliniutinik aallartisaasartutut atussaaq. Pingaartumik aalajangiisuussaaq sullissiviup Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfinnik, qitiusumik napparsimavinnik, kommuninik kiisalu ilinniartinnik kiisalu ilisimatusarfinnik sunniiveqateqarnera. Sullissiviup suliniutai pullavimmik ataatsimut isiginnittumik, ilisimasaqarfiit akimorlugit aamma suliassaqarfiit akimorlugit tunngavilerneqassapput.

Nuna tamakkerlugu ilisimasaqarfittut, ineriartortitsinermi aamma nakorsaanermi sullissivittut atuutut SDCG-p ilaatigut suliarisassavai:

- Periutsinik aamma nakorsaanermik neqeroorutininik neqeroorneq ingerlaavartumillu ineriartortitsineq, sullitanut tamanut nakorsaanermik pitsanngorsaasooq.
- Aaqqiissutit aamma nakorsaariaatsit nutaat, nutaaliillu ineriartortinnerini misilittarnerinilu suliffeqarfinnik aamma nunarsuarmi suliffeqarfinnik suleqateqarneq.
- Pinaveersaartitsilluni iliuseqarnerit aamma siusissukkat paasinninneq pillugit kommuninik, Paarisamik⁷, suliffeqarfinnik, niuertarfinnik, kattuffinnik il.il. suleqateqarneq
- Ilisimasaqarfittut atuunneq, ilaatigut nunami tamarmi napparsimaviit kommunillu akornanni ilisimasanik ingerlatitseqqiinermik ataqatigiissaarinikkut aamma ingerlatsinikkut.
- Napparsimasunut ilinniartitsinermik ileqqussanngortitamik pilersitsineq.
- Sulisut ilinniaqqittarnerannik nukittorsaaneq.
- Sullitat qanigisaasullu akornanni suleqatiginnerup nukittorsarnera, ilisimasaasa iluaqutissaasalu sapinngisamik pitsaanerpaamik atornissaat pillugu.
- Inuunerissaavinnut pitsaassutsimik ineriartortitsisumik pilersaarummik nutaaliamik ineriartortitsineq neqerooruteqarnerlu, ilaatigut aaqqiissuussamik suliassaqarfillu akimorlugit suliaqarnikkut paasissutissanik pitsaasunik misissuinikkut pilersitsinikkullu.
- Suliaqartut allat aaqqiissuussamik suleqatiginissaannut isumaqatigiissuteqarneq – matuma ataani ilisimatusarnerup iluani ass. Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimik Ilisimatusarfik.
- Ilinniarfinni attuumassuteqartuni ilisimasat nutaajuarnissaat qulakkeerniarlugu ilinniartinnik attuumassuteqartunik suleqateqarneq.
- Teknologii aamma qarasaasiakkut nakorsiartitsisarnermi aaqqiissutinik, nunami sullitat tamarmik iluaqutiginnaasaannik ineriartortitsinermut, misileraanermut atuinermullu, atatillugu immikkut inissisimaneq.

SDCG-p qitiusumik suliassaanut sinaakutissat pingaernerit najoqqutassiami matumani aalajangersarneqarput, suliniutilli nassuiarneqartut aamma suliniutinik ataasiakkaanik nassuiaanerit

⁷ Paarisa nuna tamakkerlugu immikkoortortaavoq Pitsaaliuinermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfup ataani inissisimasooq, pinaveersaartitsinermik aamma iliuutsinik peqqissutsimik siuarsaasussanik kommuninut (innuttaasunut) siunnerfeqartunik ineriartortitsinermik aamma atulersitsinermik suliaqartoq. Paarisa kapitali 5-mi itisilerneqassaaq.

allanngorarsinnaapput, atulersitsinerlu allornikkaartumik aallartisarneqassaaq. Teknologiiip ineriartomera, peqqissaanermi ilisimasat nutaat, sullersitsinissamut periarfissat, aningaasaqarnikkut sinaakkutit il.il. suliniutit sorliit aallartisarneqarnissaannut, pingaarnersiorneqarnissaannut aamma taakku piviusunngortinneqarnissaannut sunniuteqassapput.

SDCG-p sullissivimmi aqutsisui SDCG-p siulersuisuunik oqaloqateqareernikkut sullissiviup suliniutaanik ingerlaavartumik annertusaanissamut imaluunniit annikillisaanissamut periarfissaqarpoq. Kisiannili sullissivimmi Nuummi aamma nunap sinnerani SDCG-p suliaanik annertunerusumik iluarsinerit tunngavittut, najoqqutassiami matumani angusassanik pingaarnernik 2023-mi, 2026-mi aamma 2029-mi malittareqqiinermut atatillugu naammassineqassapput (2029-mi aamma inaarutaasumik naliliisoqassalluni).

Suliniutit sullissiviup tapersersugassai, ineriartortitassai ingerlatassaalu, pingaarnertut immikkoortunut marlunnut agguarneqassapput:

- *Neqeroorutininik nunamut tamarmut siammarterineq*, ullumikkut sumiifinni ataasiakkaaginnarni nassaassaasunik. Taakkuninnga pingaarnertut siunertaavoq nunami sullitanut tamanut nakorsaanerup pitsaassusaanik qaffaanissamik qulakkeerinninnissaq kiisalu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfiup iluani peqqissaanermi neqeroorutininik naligiimmik atuisinnaanissamik tapersersuineq. Immikkoortumi tamatumani suliniutit ingerlajuaannartuussapput, ingerlaavartumillli nalilersomeqartassallutik, kissaatigisatut sunniuteqarnersut kiisalu sullitanut sulisunullu tulluurtumik iluarsaanneqarsimanersut qulakkeerniarlugu.
- *Suliniutit allat ineriartortitsinermi suliniutaassapput*, taakkununnga malittarisassaq pingaarnaruvoq piffissap ukiut pingasut sinaakkutaasut iluani naammassiniarneqartussaammata.

SDCG-p siulersuisui suliniutit aallartinneqartut sunniutaannik ingerlaavartumik malittareqqiisassapput. Tamatuminnga itisiliineq aningaasaliineq pillugu kapitali 10-mi nassuiarneqassaaq.

3 Nakorsaaneq napparsimasunillu ilinniartitsineq

SDCG-imi suliniutissat sukkornermut aamma nappaatinut inooriaatsimut tunngasunut ataatsimut isiginnilluni suliniuteqarnermi tunngaveqarput. Taamaasilluni sullissiviup ukkatarissavaa ataatsimut iliuseqarnerup ingerlaavartumik pitsanngorsamissaa: siusissukkut paasinnineq, suussusersineq, nakorsaaneq, kingusissukkut akornutaasussanik pinaveersaartitsineq, piginnaanngorsaaneq aamma sungiusaqqinneq. Allakkami matuma kingorna oqaaseq nakorsaaneq atorneqarpat, isummat ataaseq arlallilluunniit atorneqarput.

Napparsimasunik ilinniartitsineq aamma siammasissumik isiginniffeqarluni isigineqassaaq. Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit, inuiaqatigiit piniartut pingaartitaannik ileqqunnullu allaaveqarput kiisalu oqaluttuarisaanikkut tunngaveqarlutik, tassani ilaqutariinneq ataatsimooqatigiinnerlu tunngaviupput. Taamaattumik qanigisat ilaquttat qaninnerpaajuinnanngillat, inuiaqatigiinnili ikittuni nunaqarfik tamaat pineqassalluni. Taamaattumik pisariaqarpoq napparsimasoq ataasiinnaq pinnagu attaveqaatit tamaasa kajumissaassallugit.

SDCG-p nakorsaanerup aamma napparsimasunik ilinniartitsinerup iluani suliniutaani siunnerfiusut tassaapput sukkornermik, ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik aamma KOL-imeq nappaateqartut. Tamatumunnga tunngatillugu sukkortut tassaapput inersimasut sukkornermik type 2 nappaatillit, nunami sukkornermik type 1-imeq nappaatillit ikitsuaraarsuummata. Siunnerfigisat immikkoortoq 1.4-mi itisilerneqarput.

3.1 Nakorsaanerup aamma napparsimasunik ilinniartitsinerup maanna neqeroorutaasut

Inuunerissaaviit sukkornermik, ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik aamma KOL-imeq nakorsaaneq kiisalu pujortarneq, timimik aalatitsisarneq aamma nerisaqarneq pillugit siunnersuinerup suliaqarput. Inuunerissaasut nakorsiartarfimmi ilitsersuutiniq suliaqarnikuupput, nappaammik suussusersiinnermut, paasinninnermut, nakorsaanerup anguniakkanut il.il. tunngasunik, peqqissaanerup sulisut nakorsiartarfimmi ilitsersuutit pisumut tulluussartagaannik. Tulluusaanerup sulisut ataasiakkaat ilisimasaat piginnaasaallu apeqqutaasarput. Tamanna isumaqarpoq immikkoortuni assigiimmik nappaateqartut assigiinngitsunik ingerlasartut, tamannalu Peqqinnissaqarfimmi sulisut allanngorernerujussuat pissutigalugu immikkut unammillernartuuvoq.

Inuunerissaasut napparsimasunut paasissutissiissutiniq kalaallisut qallunaatullu oqaasertaqartunik suliaqarnikuupput, tassa atuakkanik najoqqutassanik aamma DVD-filminik. Atortussanik suliaqarnermi eqqarsaatigineqarpoq sulisut assigiinngitsunik tunngaveqarlutillu oqaaseqartut.

Sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut pillugit misissuinnermut aamma nakorsaanerup neqeroorutit annertussusaat assigiinngiaarput nakorsiartarfiup annertussusaa apeqqutaasarluni. Immikkoortuni assigiinngitsuni nakorsiartarfimmi ilitsersuutit qanoq

atulersinneqarsimanersut annertuumik assigiinngissuteqarput. Assigiinngissutsinut tunngaviupput suliamik suliaqarsinnaasut sorliit sulilersinneqarsinnaanersut, kiisalu nakorsiartarfiup inooriaaseq pillugu iliuseqarnermut iluaqutissatut sinaakkutit suut piginerai. Ataani maanna neqeroorutaasoq itisilerneqarpoq (matuma kingorna nalinginnaasumik nakorsaanermik taaneqartarluni).

Sukkorneq

Nappaammik suussusersiineq: Sukkorneq nunani tamalaani malittarisassat naapertorlugit suussusersineqartarpoq, amerlanertigut sivisuumik aamma sukcut uuttorneratigut (HbA1c-uuttuineq). Suussusersiineq case-finding-imik pisarpoq, t.i. sullitanik, nappaammut takussutissaqartunik imaluunniit sukkulernissamut aarlerinaateqartutut nalilerneqartunik Peqqinnissaqarfimmut saaffiginittunik msissuinikkut.

Nalinginnaasumik nakkutilliineq: Sukkornermik napparsimasutut paasineqarsimasut ingerlaavartumik nakkutigineqarnissamik nakorsarneqarnissamillu neqeroorfigineqartarput; nalinginnaasumik ukiumut marluk sisamariarluni. Peqqinnissaqarfimmi nakorsiartarfiit annerit amerlanerpaat sukkornermik nalinginnaasumik nakkutilliisinnaapput, tamatumunnga ilaatigut ilaapput angjissusermik/eqjimaassusermik uuttuineq, aap naqitsineranik angerlarsimaffimmi uuttuineq, HbA1c aamma aaversinnerit allat attuumassusillit. Nunaqarfinnili ikitsuinnarni HbA1c-mik uuttuisoqarsinnaavoq kiisalu attuumassuteqartunik aaviisoqarsinnaalluni. Taamaattumik nalinginnaasumik nakkutilliinermik suliaqarnissamut apeqqutaassaaq, suliamik suliaqartoq tikeraaq taama uuttuissasoq, imaluunniit napparsimasut peqqissaavimmut/napparsimavimmut qaninnerpaamut aallarnissaat. Sukkornermik napparsimasutut paasineqarsimasut 85 pct.-iisa missaat ukiut tamaasa HbA1c-mik uuttortittarput.

Isikkanik misissuinerit: Isikkanik misissuinerit tunngavittut sukkortunut ukiumut ataasiarluni neqeroortugineqartarput kiisalu inooriaaseq pillugu suliaqartumik akisussaasumik naammassineqartarlutik. Immikkoortut ilaanni nalinginnaasumik nakkutilliinerup saniatigut biothesiometer-imik aamma/imaluunniit monofilament-imik isikkanik misissuisoqartarpoq. Neqeroortut annertuumik nikerarpoq. Nunaqarfinni tunngaviuvoq, napparsimasut suliamik suliaqartumik tikeraamik misissortittarnerat imaluunniit peqqissaavimmut/napparsimavimmut qaninnerpaamut aallartarnerat. Sukkortut affaai, 55 pct.-it ukiumut isikkatik misissortittarpaat.

Isinik misissuinerit: Sukkortut isaannik misissuineq ukioq allortarlugu neqeroortugineqartarpoq, sukkornermi isit allanngoriartornerannik takussutissaqanngippat. Napparsimasut sukkornermi isaat allanngoriartortut ukiut tamaasa misissorneqartarput. Assimik naliliineq qarasaasiakkut nakorsiartitsinikkut pisarpoq. Immikkoortuni qulingiluani isinik misissuutininik (OCT-scanning aamma fundus assiliinermi atortorissaarut)⁸ isinik misissuisoqartarpoq. Immikkoortunit avataaneersunit napparsimasooq illoqarfimmut qaninnerpaamut atortorissaarutilimmut aallartarpoq. Napparsimasut, angalanermi assartuineq pissutigalugu immikkoortumut isinik misissuummik atortorissaarutilimmut aallarsinnaanngitsut, nakorsamik immikkut ittumik ilisimasalimmik tikeraartumik misissorneqartarput. Malittarisassat atuuttut naapertorlugit sukkortut 80 pct.-iisa missaat isitik misissortittarpaat.

Ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoorneq

Inuunerissaasut periusissiaat aamma malittarisassiaat atorlugit ataavartumik aap naqitsineranik

⁸ OCT (Optical Coherence Tomography): OCT-scannerinermi isip sanimut kipinera assiligneqartarpoq, taamaasillunilu ilaatigut isip tunorpiiaa kiisalu isip qinnguata ameraasaata silissusaa paasineqarsinnaallutik. Kingusissukkut akornutininik nakkutilliinermut innersuunneqartarpoq.

qaffasittoorneq misissorneqarlunilu nakorsarneqartarpoq. Malittarisassaapput, napparsimasut pujortarunnaarnissaannut, timimik aalatitsinissaannut, nerisat aamma aalakoornartup atorneranik allannguineranut kiisalu sanigomissamut siunnersorneqartarnerat, nakorsaatinik nakorsarneqalertarput kiisalu ukiumut aap naqitsinerata angerlarsimaffimmi uuttornera, pujortarnerat, BMI-at aamma imertap kisitsisaa nalunaarsorneqartarlutik.

Inuunerissaasulli immikkoortumik nakkutiginninnerata takutippaa, neqeroorut sumi najugaqarneq apeqqutaatillugu nikerartorujussuusoq, napparsimasullu aap naqitsineranik qaffasittuunnginnissamut nakorsartittut amerlasuut inuunerissaavinni malittarineqanngitsut. Aammattaaq assigiinngilaq, napparsimasut nakkutilliinissamut aggersagaasamerat, imaluunniit napparsimasut nammineerlutik nakkutilliivigineqarnissamut ujartuisamerat. Illoqarfinni minnerni nunaqarfinnilu ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoornermik nakkutilliinerit aaqqissuussaangikkajuttarput. Napparsimasut misissorneqartarput peqqissaasup/nakorsap nunaqarfimmut tikeraarneranut atatillugu. Tamatuminnga nappaatilinnut qarasaasiakkut nakorsartitsineq taamaallaat killeqartorujussuarmik atornerartarpoq.

Puakkt nappaat (KOL)

Inuunerissaasut periusissiaat aamma malittarisassiaat atorlugit KOL misissorneqarlunilu nakorsarneqartarpoq. Napparsimasut pujortarunnaarnissamut siunnersorneqartarnera kiisalu nakorsaatinik nakorsarneqartarneranut malittarisassaapput. Pujortarnerat, puaasa atuunnerat (spirometri) uuttuutillu allat attuumassuteqartut ukiumoortumik nalunaarsorneqartarput.

Aasianni qitiusumik napparsimavimmi KOL-imik napparsimasunik nakkutilliineq nakorsaanerlu aaqqissuussamik suliarineqartarpoq. Nunap ilaani immikkoortut allat napparsimasunut taakkununga aaqqissuussamik neqerooruteqanngillat, qarasaasiakkullu nakorsartitsineq killilerujussuarmik taamaallaat atornerartarpoq.

Skema 3A: Sukkortut aamma inooriaatsimik tunngaveqartumik napparsimasut qanoq ikiorneqarnissamut naatsorsuutiginnissinnaanerak pillugu takussutissiaq.

	Nuummi Inuunerissaavimmi (Nuuk)	Sinerissami qitiusumik napparsimavinni (4)	Peqqissaavinni (12)	Peqqissaaveeqqani/ Nunaqarfinni nakorsartarfinni (56)
Sukkorneq Nalinginnaasumik misissortittarneq (ukiumut marloriarluni sisamariarluni luunniit)	Nakorsamit/peqqissaasumit	Nakorsamit/peqqissaasumit/sundhedsassistentimit	Nakorsamit/peqqissaasumit/sundhedsassistentimit	Peqqissaaveeraq: peqqissaasumit. Nunaqarfimmi nakorsartarfik: nunaqarfimmi peqqinnissakkut sullissisoq ilinniagallillu allat angalasut. Imal. napparsimasup peqqissaavimmut/napparsimavimmut qaninnermukarnera.
Sukkorneq pillugu ilinniartitsineq	Naamik	Aasianni Peqqinnissaqarfik Diskomi qitiusumik napparsimavimmi	Naamik	Naamik

Inuunerissarfik Cafe Napparsimasunut aamma qanigisaasunut sukkoorneq aamma inooriaaseq pillugu atuarfik	Aap Aap	Aap, Qaartumi qitiusumik napparsimavimmi. Napparsimavinni allani pisinnaavoq, tamannali aalajangersakkamik aaqqissuunneqanngilaq. Aap	Pisinnaavoq, tamannali aalajangersakkamik aaqqissuunneqanngilaq. Aap	Naamik Aap
Isikkanik misissuisarneq (ukiumut ataasiarluni)	Isigalerisoq	Nakorsamit/peqqissaasumit/sundhedsassistentimit	Nakorsamit/peqqissaasumit/sundhedsassistentimit	Napparsimasoq peqqissaavimmut/napparsimavimmut qaninnerpaamukassa aq kiisalu nakorsamik/peqqissaasumik/peqqissaanermi ikiortimik takuneqarluni.
Isinik misissuisarneq* Nalinginnaasumik misissuineq ukiut marlukkaarlugit (OCT scanning aamma fundus assiliineq)	Assiliineq: Aap Assimik misissuineq: Qarasaasiakkut nakorsartitsissut atorlugu peqqissaasumit immikkut ilisimasalimmit imal. isit nakorsaannit. Isit pillugit nakorsiarneq: Isit nakorsaannit Danmarkimiit imal. Nunat Avannarliit arlaanniit angalasumit imal. qarasaasiakkut nakorsartitsissut atorlugu Glostrup-ip napparsimmavianiit nakorsartinneqarnikkut.	Assiliineq aamma atuaaneq: Neqeroorutit Nuummi neqeroorutinut naapertuupput.	Assiliineq: Immikkoortuni tallimani. Immikkoortuni allani nakorsiaq peqqissaavimmut /napparsimavimmut isinik misissuinermit atortorissaarutilimmut qaninnermut misissortikkiartussaaq. Aap, immikkoortuni arlalinni Assimik atuaaneq: Neqeroorut Nuummi neqeroorummut naapertuuppoq.	Assiliineq aamma atuaaneq: Napparsimasoq peqqissaavimmut/napparsimavimmut isinik misissuinermit atortorissaarutilimmut qaninnerpaamut aallassaaq.
KOL Nalinginnaasumik misissuineq ukiumut ataasiarluni Nalinginnaasumik misissuineq (ukiumut 2-4-riarluni)	Nakorsaq/peqqissaasooq	Nakorsaq/peqqissaasooq/peqqissaanermi ikiorti	Nakorsaq/peqqissaasooq/peqqissaanermi ikiorti	Peqqissaaveeraq: peqqissaasumit. Nunaqarfimmi nakorsartarfik: nunaqarfimmi peqqinnissakkut sullissisoq ilinniagallillu allat angalasut. Imal. napparsimasup peqqissaavimmut/napparsimavimmut qaninnermukarnera..
Ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoorn	Nakorsaq/peqqissaasooq	Nakorsaq/peqqissaasooq/peqqissaanermi ikiorti	Nakorsaq/peqqissaasooq/peqqissaanermi ikiorti	Peqqissaaveeraq: peqqissaasumit. Nunaqarfimmi nakorsartarfik: nunaqarfimmi

<p>eq Nalinginnaas umik misissuineq ukiumut ataasiarluni</p> <p>Nalinginnaas umik misissuineq (ukiumut 2- 4-riarluni)</p>				<p>peqqinnissakkut sullissisoq ilinniagallilu allat angalasut. Imal. napparsimasup peqqissaavimmut/na pparsimmavimmut qaninnermukarnera.</p>
<p>Kingunerluut it</p>	<p>Kingunerluutip suunera apeqqutaalluni, Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani , Inuunerissaavimmi imal. najukkami nakorsiartarfimmi pissaaq. Nakorsartinneq annertunerusoq pisariaqartinneqarpat, Danmarkimut innersuussisoqassaaq.</p>			

** Isinik misissuinissamat atortorissaarutit immikkoortuni 9-ni pigineqarput: Dronning Ingridip Peqqissaavia (Inuunerissarfik) Nuuk, Qaortumi, Ilulissani, Aasianni aamma Sisimiuni qitiusumik napparsimavinni aamma Upernavimmi, Ummannami, Maniitsumi aamma Tasiilami peqqissaavinni.*

*** Kalaallit Nunaanni innuttaasut 20 pct.-iisa missaat pingaarnertut peqqinnissaqarfimmi sullinneqarneq nakorsiartarfinit/nunaqarfimmi nakorsartitsivimmit pisarpaat.*

Napparsimasunik ilinniartitsineq

Nuummi Inuunerissaasut Inuunerissarfik Café ukiumut 8-10-riarlutik ingerlattarpaat, tassani sukkornermik aamma nappaatinik inooriaatsimut tunngasunik nappaateqartut, qanigisaasut allallu soqutiginnittut aggersinnaapput kiisalu oqimaassusertik, qitertillu uuttortillugillu il.il. nalunaarsortissinnaallugu. Dronning Ingridip Peqqissaaviani sulisut Inuunerissaasut suleqatigalugit innuttaasunut takkuttunut ilitsersuillutillu siunnersuisarput, allomernut kisitsissutinik, inooriaaseq pillugu atuakkanik najoqqutassianik il.il. tunniussuillutik. Nunap sinnerani inuunerissarfik cafénik taama aaqqissuussanik pisartunik ingerlatsisoqarneq ajorpoq.

Aasianni qitiusumik napparsimavimmi napparsimasunik paasineqaqqammersunik kiisalu napparsimasunut innersuussutinik malinnilluanngitsunut aalajangersimasumik sukkorneq pillugu atuarnermik neqeroorteqarpoq. Neqeroortut ingerlanneqartarpoq, napparsimasut neqeroorummik naammassinnittussat naammattut katersorneqarsinnaagaangata. Napparsimasut Aasianneersuusarput, kiisalu illoqarfinni mikinernit nunaqarfinnillu Aasianni qitiusumik napparsimavimmut atassuteqartuneersuusarlutik. Nunap sinnerani sukkorneq pillugu atuarnermik taama aaqqissuussanik pisartunik ingerlatsisoqarneq ajorpoq.

3.2 Anguniakkat

Napparsimasut qitiutillugit, ilisimatusarnermik tunngaveqartumik aamma sulinermi qaffasissumik ataqatigiissumik nakorsaaneq

Sukkormermik aamma nappaammik inooriaatsimut tunngasumik napparsimasut tamamik nakorsarneqarnissamut neqeroorutiniq pissarsiareriaannaasanik neqeroorfigineqarnissaanut SDCG maligassiuusuusaaq. Nakorsaanissamut neqeroorutit sulinermi qaffasissapput ilisimasaniq ilisimatusarnermik tunngaveqartunik aallaaveqassallutik.

Nakorsarneqarnissamut neqeroorut ima aqqissuunneqassaaq, ataasiakkaat pisariaqartitaannik anguniagaannillu isumaginnissalluni, ukiut, inuunermi inissisimaffik, najugaq aamma iluaqutissat apeqqutaatinnagit. Nakorsarneqarnissamut neqeroorutiniq ineriartortitsilluni suliaqarnermi napparsimasut ingerlajuaannartumik ilaatinneqassapput.

SDCG-p nakorsaanermi suliniutai sullissiviup qitiusumik suliaanut allanut qanimut atassuserneqassapput: ilisimatusarneq, suliaasaqarfiit akornanni suleqatigiinneq aamma pinaveersaartitsineq, piginnaasanik ineriartortitsineq, qarasaasiakkut nakorsartitsineq aamma pitsaassutsimik ineriartortitsineq.

Innuttaasut nammineq peqqinnertik nappaatertillu aqussallugu piginnaaneqarput

Innuttaasut sukkortut inooriaatsimullu tunngasumik nappaateqartut namminneq peqqinerminnik nappaamminnillu paasinnissinnaanerannut taamaasillutillu saperunnaarnerannut piginnaasaannik nukittorsaanermut SDCG tapeeqataassaaq.

Suliniut napparsimasunut taakkulu ilaqutaannut neqeroorutigineqassaaq, aammali inuiaqatigiinnut siunnerfilerneqarluni illoqarfinni nunaqarfinnilu.

SDCG-p tapersersorpaa, innuttaasut taakkulu ilaqutaat taamaasillutik siusissukkut paasinninnermut, suussusersiinnermut, nakorsartinnermut, pinaveersaartitsinnermut, piginnaanngorsaaqqinnermut aamma sungiusaaqqinnermut atatillugu suleqataalernissaat.

SDCG-p nakorsaaneqmut napparsimasunillu ilinniartitsinerit pingaarnertut anguniagai tassaapput:

- Napparsimasut qitiutillugit, ilisimatusarnermik tunngaveqartumik aamma sulineri qaf-fasissumik ataqatigiissumik nakorsaaneq.
- Innuttaasut namminneq peqqinnertik nappaatertillu aqussallugu piginnaaneqartut.

Iluatsitsinissamat piumasaqaatit:

- Nakorsaaneq aamma napparsimasunik ilinniartitsineq nukittorsagaq, 2030-mi sukkor-nermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaateqartunut 9.300-nut iluaqutaasoq.
- Sukkornermik nappaateqartuni kingusissukkut akornutit takkuttarnerisa annikillinerat.
- Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatinik nakorsaaneq ilisima-tusarnermik tunngaveqartumik ilisimasunik tunngaveqarpoq kiisalu Kalaallit Nunaannut kiisalu Kalaallit Nunaanni pissutsinut tulluarsagaalluni.
- Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaateqartut suliassaqaarfiit akorn-anni aamma inummut tulluarsagaasumik nakorsaaneq neqeroorfigineqartassapput.
- Napparsimasut innersuussutit malinninnerinik annertusiisumik, napparsimasut taak-kulu qanigisaat napparsimasunik ilinniartitsinerimik aamma paasissutissinermik neqer-oorfigineqartassapput.

SDCG-ip sammisassaasa nutaat, nappaatilinnut qassinut iluaqutaanerit sammisallu nappaatilinnut nappaataannullu qanoq sunniuteqarnerit malittarineqassapput. Taamaammat SDCG nakorsaaneqmi pitsaassutsimut uuttuutit arlallit tunngavigalugit SDCG-ip siulersuisuinit nalunaarusiortassaaq (kapitali 12-imi itisiliivigineqassaaq).

Skema 3B: pitsaassutsimut uuttuutit ilaasa SDCG-ip nalunaarusiamini ilangussassaasa tigulaariffigineqarnerit

Sukkomeq	Uuttomeqarsinnaasut (KPI)	Aap taqqanut naqitsinerata qaffasinna	Uuttomeqarsinnaasut (KPI)
Nappaatillit katillugit	<i>Tabeli 1C takuuk</i>	Nappaatillit amerlassusaat	<i>Tabeli 1C takuuk</i>
Ukiup ataatsip iluani tupatorneq	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq	Ukiup ataatsip ingerlanerani tupatorneq	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq
HbA1c ukiup ataatsip iluani	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq	Aap taqqanut naqitsinera ukiup ataatsip iluani	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq
Aap taqqanut naqitsinera ukiup ataatsip iluani	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq	Aap taqqanut naqitsineranut uuttuut uummatip eqikkamerani < 140 mmHg	Nappaatillit 40%-ii sinneqartut
U-ACR ukiut marluk iluanni	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq	Aap taqqanut naqitsineranut uuttuut uummatip eqikkamerani >160 mmHg	Nappaatillit 20%-it inortut
Isit misissorneqarnerit ukiut sisamat iluanni	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq	Tupatorneq amerlassusaat	Ikiliartorput
Isikkat misissorneqarnerit ukiut marluk iluanni	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq		
HbA1c <59mmol/mol	Nappaatillit 40%-ii sinneqartut	KOL	Uuttomeqarsinnaasut (KPI)
HbA1c >75mmol/mol	Nappaatillit 20%-it inortut	Nappaatillit amerlassusaat	<i>Tabeli 1C takuuk</i>
Aap taqqanut naqitsineranut uuttuut uummatip eqikkamerani < 140 mmHg	Nappaatillit 40%-ii sinneqartut	Ukiup ataatsip iluani tupatorneq (%)	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq
Aap taqqanut naqitsineranut uuttuut uummatip eqikkamerani >160 mmHg	Nappaatillit 20 % -it inortut	Aap taqqanut naqitsinera ukiup ataatsip iluani	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq
Tupatorneq amerlassusaat	Ikiliartorput	Puaat sulisinnaassutsikkut misissorneqarnerit ukiut marluk iluanni	Nappaatilinni 85%-ii sinneqartuni misissorneqartuq
Aammut orsukillaatinik nakor-saatitortut amerlassusaat	Nappaatillit 40%-it sinneqartut.	Aap taqqanut naqitsineranut uuttuut uummatip eqikkamerani < 140 mmHg	Nappaatillit 40%-ii sinneqartut

Isip ameraasaani ilorfermi allannguutillit amerlassusaat	Aap taqqanut naqitsineranut uuttuut uummatip eqikkarnerani >160 mmHg	Nappaatillit 20%-it inortut
Ukiup ataatsip iluani avataat annertuumik kipineqartut amerlassusaat	Tupatorlut amerlassusaat	lkiliartorput

3.3 Nakorsaanermik iliuuseqarnerup nukittorsarnissaa pillugu suleqatigiinneq

SDCG-p suliassaqarfimmi nakorsaasarneq nukittorsarniarlugu Peqqinnissaqarfimmi immikkoortut attuumassuteqartut tamaasa ilisimasanik isumassarsianillu avitseqatigisassavai suleqatigisassallugillu. Sullissivimmik pilersitsineq Peqqinnissaqarfimmi suliassanik suliaqarnermut aamma aqutsinikkut akisussaaffik pillugu sinaakkutinik isumaqatigiissutinillu atuutereersunik allannguingilaq. Taamaattumik sukkornermik aamma nappaatinik inooriaatsimut tunngasunik nakorsaaneq peqqinnissaqarfimmi peqqissaavinni, skema 2A-mi nassuiarneqartutut tunngaveqaannassaaq. Tamanna isumaqarpoq, sullitaq sullissivimmi nakorsartinneqarnissaanut innersuunneqarsimanngippat, nakorsaanissamut akisussaaffik napparsimasup immikkoortumi najugaqarfiani nakorsami akisussaasumiiginnassasoq.

SDCG-mik pilersitsininermik Peqqinnissaqarfiup sukkorneq aamma inooriaatsimi suliassaqarfiup iluani iluaqutissanik aamma piginnaasanik annertunerusumik ataatsimoortitsinertut isigineqassaaq. Ass. inuunerissaavimmi atorfirmik inuttaqanngitsoqalrpat imaluunniit pissutsit allat pissutigalugit piffissap ilaani sulisussanik tapersersorneqarnissamut pisariaqartitsisoqarpat, taava immikkoortunit allanit iluaqutissanik aamma piginnaanernik atorneqanngitsunik atuisinnaaneq periarfissaassaaq. Tamatumunngali soorunami piumasaqaataavoq aqutsisut attuumassuteqartut oqaloqatigiuaannarnissaat isumaqatigiissuteqarfigiuaannarnissaallu. SDCG-p Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortat akornanni suleqatigiinneq nukittorsassavaa, pingaarnertut sullissiviup, qitiusumik napparsimaviit aamma peqqissaaviit annerusut akornanni, ilaatigut periutisnik, ilutsinik aamma suliniutinik nutaanik ineriartortitsinikkut, sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfiup iluani iluaqutissat piginnaasallu ataatsimut atorneqarnissaannik tapersersuisumik.

3.4 Nakorsaanermi aamma napparsimasunik ilinniartitsinermi suliniutinik nukittorsaaneq

Sukkorneq aamma inooriaatsimik nakorsaaneq siunissami nalinginnaasumik sammisanut aamma ilassutaasumik sammisanut agguarneqarsinnaavoq.

Nalinginnaasumik sammisat nakorsaanermik suliaqarfimmi, nakorsaanermik neqeroorutinik pisortanit aningaasalersorneqartuni atuuttuni tunngaveqassapput. Nalinginnaasumik sammisat immikkoortoq 2.1-imi nassuiarneqarput.

Namminersorlutik Oqartussat peqqissutsimut oqartussaasutut, sukkornermik aamma nappaatinik inooriaatsimut tunngasunik napparsimasunut nalinginnaasumik neqeroorutit aningaasalersornissaannut akisussaasuupput.

Ilassutaasumik sammisat nakorsaanermik suliaqarfimmi, nalinginnaasumik sammisanut tapiliutaallutillu pitsanngortitsinerupput. Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarneq,

neqeroorutiniq nutaanik, arlalinnik ineriartitsinikkut atulersitsinikkut, kiisalu neqeroorutiniq nunami sumiiffinni ataasiakkaaginnarni ikittuinnarniluunniit nassaassaasunik siammarterinikkut aaqqissuussinikkullu nukittorsameqassaaq (tak. nalinginnaasumik nakorsaaneq pillugu imm. 2.1).

Tamanna ilaatigut pissaaq kingusissukkut akornutaasussanik pinaveersaartitsiniarluni, misissuiniarluni taakkunanngalu malittareqqiiniarluni suliniutiniq nutaanik ineriartortitsinikkut misileraanikkullu. Tamanna aamma atuuppoq suliniutinut, neqeroorutiniq napparsimasut naammagisimaarinninnerannik peqataaneraniillu annertusaasussaasunut.

Suliniutiniq taakkunannga nutaanik kiisalu neqeroorutiniq, sumiiffinni ataasiakkaaginnarni nassaassaasunik siammarterinermik pingaarnertut siunertaavoq nunami tamarmi napparsimasut nakorsaaneqartarnerisa pitsaassusaanik qaffaanermik qulakkeerinninnissaaq, taamaasilluni malittarisassanik SDCG-p suliarisaanik aallaaveqarluni nunami tamarmi sukkormermik kiisalu nappaatinik inooriaatsimut tunngasunik nakorsaanerup kiisalu kingusissukkut akornutaasussanik misissuisarnerup annertusinera ataqatigiinneruneralu qulakkeerneqassalluni. Suliniutinittaaq siunertarineqarpoq napparsimasuni suli sukkorlutik aamma inooriaatsimik nappaateqarlutik paasineqarsimanngitsuni kiisalu innuttaasuni nappaatinik taakkunannga nappaateqalernissaminnut annertuumik aarlerinartorsioortuni siusissumik paasinninnermik sunniuteqarnerulersitsinissaaq.

Suliniutit nutaat taakku SDCG-mik ineriartortinneqarlutillu ataqatigiissaarneqassapput. SDCG suliniutiniq tamanik, Novo Nordisk Fonden-ip aningaasaliissutaanik aningaasalersorneqartunikineriartortitsinermut ingerlatsisuussaaq pingaarnertullu akisussaasuussalluni. Sullissivimmi sulisut, Peqqinnissaqarfup ilaani sulisut allat kiisalu suliaqartut allat attuumassuteqartut, soorlu ass. qanigisaasut qanimut suliaasaqarfiit akomanni suleqatiginerisigut.

Suliniutit taakku nutaat aaqqissuussaaneermi sulisut annertuumik nikerarfigisaanni, aamma ilisimasanik paarsiinnarnissamik ajornartorsioorfusumi atalluarsinnaassapput. Nakorsaaneermi suliniutiniq taakkunannga nutaanik ineriartortitsinermi taamaattumik aamma ukkatarineqassaaq, taakkunannga aaqqissuussaaneikkut tunngaviliineq.

Ilasutaasumik sammisat:

- Napparsimasup pisariaqartitaanik aamma nunami kulturimik aamma oqaatsinik, nunap aaqqissugaaneraniq aamma ilaqutariinnermi pissutsinik aallaaveqassapput.
- Peqqinnissaqarfimmi immikkoortunut tamanut anngunnissaannut periarfissaqassapput.

Qitiulluinnarpoq ilasutaasumik sammisat:

- napparsimasup pisariaqartitaanik aamma nunami kulturimik aamma oqaatsinik, nunap aaqqissugaaneraniq aamma ilaqutariinnermi pissutsinik aallaaveqassasut. Inooriaaseq pillugu siunnersuinnermut atatillugu assersuutigalugu timersortarnermik aamma nerisaqarnermik ileqqorisaniq allannguinnermi naleqquttuuvuq ilaqutariit tamaasa peqataatinnissaat, soorlu nerisassat pissarsiarineqarsinnaasut eqqarsaatigineqartariaqartut,
- Peqqinnissaqarfimmi immikkoortunut tamanut anngunnissaannut periarfissaqassapput, taamaasillutillu nunami innuttaasut tamarmik sukkormermi aamma inooriaaseq pillugu neqeroorutiniq pissarsinissamut qulakkeerinnissalluni. Suliniutit atasinnaanissaat

qulakkeerniarlugu, suliniutinik, aningaasaqarnikkut, attaveqatigiinnikkut aamma sulisoqarnikkut aalajangersimasumik neqeroorutaasinnaasunik ineriartortitsisoqassaaq.

Nakorsaanerup aamma napparsimasunik ilinniartitsinerup iluani aallaaviuvoq, ineriartortitsinermik suliniutit SDCG-mi atulersinneqassasut kiisalu napparsimasunut, Nuummi sullissivimmut atassuteqartunut siunnerfilerneqassasut, sulinikkut isumaqartumik, ass. Napparsimasunik katersuinermut aamma najukkami piginnaasanut atatillugu, ineriartortitsinermik suliniut peqqinnissaqarfimmi immikkoortumi ataatsimi imaluunniit arlalinni pulersinneqarsinnaallni.

Neqeroorutinik nunamut tamarmut siammarterinissamut atatillugu, sammisat SDCG-p aamma peqqinnissaqarfimmi immikkoortut akomanni qanimut oqaloqatigiinnikkut pilersaarusionsorneqassapput. SDCG-mi sullissivimmi aqutsisut akisussaasuupput, peqqinnissaqarfimmi immikkoortunut isumaqatigiissuteqartoqassasoq, neqeroorutit sorliit siammarterneqassanersut aamma immikkoortuni aqutsisut atulersitsinissamut akisussaaffigissaneraat.

Skema 3C-mi qupperunerup tulliani ilassutaasumik nakorsaanerumi sammisat eqikkarneqarput, kiisalu *ataatsimut aningaasaliinerumi piffissami* takutinneqarpoq sammisat sorliit, SDCG-mi atulersinneqassanersut aamma sammisat sorliit, qitiusumik napparsimavinni/peqqissaavinni aamma nakorsiarfarni/nunaqarfarni nakorsiarfivinni atulersinneqassanersut. Sammisat nunami tamarmi atulersinneqartussat pillugit ass. Nuna tamakkerlugu sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatit pillugit psykologeqarnermut atuuppoq, qarasaasiakkut nakorsiarfivissut atortorissaarutaassaaq qitiulluinnartoq, neqeroorutip nunamut tamarmut anngunnissaa qulakkeerniarlugu. Sammisanut tamanut aamma atuuppoq, napparsimasut tunngavigisat naammaginaruussasut, tamanna assersuutigalugu isumaqarsinnaavoq, nunaqarfarni nakorsiarfivinni ataasiakkaani, atortorissaarutit point-of-care taamaallaat ilaannakortumik atulersinneqassanerannik. Skema 3C-mi skemakut takussutissiineq immikkoortoq 3.4.1-3.4.5-imi itisilerneqarpoq.

Anguniagaavoq, sammisat ilassutaasut ilaat sammisat nalinginnaasunngortinneqassasut. Pisuni taamaattuni sammisanik pineqartunik aningaasaliinissamut akisussaaffik Novo Nordisk Fonden-ip aningaasaliissutaanit Namminersorlutik Oqartussanut nuunneqassaaq. Aningaasaliisarfiup sammisanut ilassutaasunut aningaasaliissutaanit aningaasat atugassaajunnaartut, tamatumaa kingorna suliniutinut aamma neqeroorutinut nutaanut atorneqarsinnaapput.

Immikkoortuni 3.4.1–3.4.5-imi tulluuttuni nakorsaanerumi sammisat ilassutaasut assigiinngitsut nassuiarneqarput. Suliniutit nassuiarneqarnerisa tulleriissaarnerat atulersitsinissami tulleriissaarinermik kiisalu atulersitsinissap sukkassusissaanik takutitsisuunngilaq. Immikkoortoq 12.1-imi nassuiarneqarpoq, ataatsimut piffissaq aningaasaliiffiusoq immikkoortunut pingasunut agguarneqartoq. Immikkoortuni tamani sammisat sorliit atulersinneqartassanersut aalajangerneqartassaaq kiisalu ineriartortitsinermik suliniutinut atatillugu, peqqinnissaqarfimmi immikkoortut, qitiusumik napparsimaviit, peqqissaaviit il.il. sorliit suliniutini ilaanersut aalajangerneqartassaaq.

Sammisat, sullissiviup atuleqqaarnerani piffissami siullermi atulersinneqartussat kapitali 12.1-imi qanimut nassuiarneqarput.

Skema 3C: SDCG-mi aamma immikkoortuni allani nakorsaasanermi sammisat ilassutaasut takussutissartaat

Sammisaq	SDCG-mi ilassutit nakorsaasanermi sammisat	SDCG-mi sammisat		
		SDCG-ip Nuummi ilutaani	Sinerissami qituummik napparsimmavimmi/peqqissaavimmi	Sundhedsstatistik/munaqarfiimi nakorsartitsivimmi
Nakorsartinnissamut neqeroorutini pioreersunik siammarterineq nukittorsaaneq	Makku qitiutillugit sukkormemik nappaateqartunik nakkutilliinemik nukittorsaaneq Nappaatiliit akulikinnerusunik nakkutigineqarsinnaanissannut periarfissanik annertusaaneq. Nakkutilliinerup akulikissusaa nappaatiliit ataasiakkaat pisariaqartitaannut naleqqussameqassaaq.	X	X	X
	Ilaatigut makku aqquutigalugit nakkutigineqarissamik neqeroorutip pitsaassusaanik nukittorsaaneq. Misisuutini atuutlersitsinikkut najukkami aaversissinnaanikkut, isit iluisa scanneri atorlugu misissorneqarsinnaanerannik peqqinnisaqarfiup immikkoortuinut arialinnut siammarterinikkut, kisalu isikkani sianiutit misiggarissusaannut misissuut atorlugu isikkani misissuisarnerup siammarterineraq.	X	X	
	Najukkani isinik misissuuffiusinnaasuni sukkomerup kingunerluutitaanut misissortinnissamut ulloq taanna neqeroorutiniq ataatsimoortumik pilersitsineq.	X	X	
	Nuna tamakkerlugu periarfissatigut annertusaanikkut qarasaasiakkullu nakorsartitsisinnaanermik neqeroornikkut isigalerisooqarnissamut periarfissamik pilersitsineq.	X	X	X
	Puammikkut anigugassanngitsumik nappaatiliinik (KOL) aallu taqqanut naqitsineranik qaffattoorsimasunik nakkutilliinerup makku qitiutillugit nukittorsameqarnera.	X	X	X
	Nappaatiliit akulikinnerusunik nakkutigineqarsinnaaqullugit periarfissanik annertusaaneq. Nakkutilliinerup akulikissusaa nappaatiliinut ataasiakkaanut naleqqussameqassaaq.	X		
	Nakkutigineqarissamut neqeroorutip pitsaassusaanik- ilaatigut puat sulinerannik misissuisinnaanermik angerlarsimaffimmiiluu aap taqqanut naqitsineranik misissuisinnaanermik siammarterinikkut nukittorsaaneq.			
	Videokkut nakorsartitsinermik nukittorsaaneq. Siammarterinissamut sakkussaq pingaarutillik tassaavoq videokkut nakorsartitsinissamut neqeroorut. Nappaatiliit sumi najugaqameq apeqqutaatinnagu immikkut ilisimasalinnut nakorsiamissamik neqeroorfigineqarsinnaassapput.			
	Nakkutilliinerum atatilugu takkuttartut amerlinissaanik ukkassineq. Suna pillugu nappaatiliit takkuttartut arnerat pillugu ilisimasanik pissarsinartoqassaaq ilisimalikkallu taakku tunngavigalugit iluuseqartoqassalluni.			
	Nappaatiliinut qanigisaasunullu , sukkormemut nappaatinnullu inooriaatsimik patsiseqartunut sammittamik ilinniartaanissamut neqeroorummik inerisaaneq ingerlatsineru. Neqeroorut nunatsinnut najukkani periarfissanut naleqqussarlugu inerisaaneqassaaq.	X	X	X
Siuisissukkut paasiniaaneq pitsaaliinerlu	Naartusunut sukkormemik nappaateqalersinnaasunut iliuuserisanik nukittorsaaneq. Misissuerialtasimik nunatsinni atomeqarsinnaasumik inerisaaneq atuutlersitsineru.	X		
	Siuisissukkut paasiniaanermik pitsaaliinermillu innuttaasunut kigutillutunut sammittamik ukkassineq.	X		
	Ummatip scanneri atorlugu misissorneqarissannut neqeroorummik annertusaanikkut kingunerluutinik paasiniaanermik nakkutilliinermillu nukittorsaaneq.	X	(X)	(X)
Innuttaasunut pualavallaanut iluuseqamerik nukittorsaaneq. Innuttaasunut pualavallaanut sukkormemik inooriaatsimillu patsiseqartunik nappaateqalerissamut annertuumik navianartorsortunut peqqinnisaakkut sullineqarissamik neqeroorummik pilersitsineq (qarasaasiakkut nakorsartitsineq).				
Sukkormemup saniatigut allamik nappaatiliinut neqeroorutiniq nukittorsaaneq	Sukkormemik inooriaatsimillu patsiseqartunik nappaateqartunut timikkut nappaat alla pissutigalugu uningasanut neqeroorutit nukittorsameqarnerat. Peqqinnisaqarfiup sinnerani inuunerissaanemi ikorfartuisusanik inuunerissaasunik pilersitsisoqassaaq. Inuunerissaasut nakorsaanequmut attuumassuteqartunik suliqaassapput, oqarasuaatikkut siunnersuisassapput ilinniartsissassallutillu.	X		
	Sukkormemik inooriaatsimillu patsiseqartunik tarnimikkullu nappaatiliinut neqeroorutit nukittorsameqarnera. Siuisissukkut paasiniaanissaq ilinniakkallu akimorlugit nakorsaanissaq siunertaralugu tarnimikkut nappaatiliinut immikkoortortamik annertusakkamik aqqusuisamillu suleqateqarneq.	X		
Suliniutit allat	Sulisut oqarasuaatikkut immikkut ilisimasalimmit siunnersomeqarnerat Kingunerluutinik kingusissukkut takkuttunik nakorsaaneq	X		
	Najoqqutassani, inooriaaseq pillugu liitsersuunemi innersuusutitnilu nunatsinniit isiginninnermik nukittorsaaneq	X	X	X
	Qarasaasiakkut nakorsartitsinissamut periarfissanik nukittorsaaneq	X	X	X
	Neqeroorummik siunnersortimit liitersomeqarissamut qarasaasiakkullu attaveqarsinnaanissamut nuna tamakkerlugu periarfissineq	X	(X)	(X)
	Nuna tamakkerlugu timimik sungiusaasoqameq (qarasaasiakkut nakorsartitsineq)	X	(X)	(X)
	Nuna tamakkerlugu sukkormemik inooriaatsimillu patsiseqartunik nappaateqarnermi tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalimmit peqarissaa (qarasaasiakkut nakorsartitsineq)	X	(X)	(X)

3.4.1 Neqeroorutinin pioreersunik siammarterineq

SDCG-p tapersersussavaa, neqeroorutinin pioreersunik aaqjissuussamik assigiissaartumillu pissarsinnaanermik nunami tamarmi pilersitsisoqassasoq.

Nakorsaasarnermik neqeroorutinin pioreersunik siammarterineq:

- KOL-imik aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik nappaatilinnik misissuisarnermik nukittorsaaneq
- Sukkornermik nappaatilinnik misissuisarnermik nukittorsaaneq
 - Atortunik Point-Of-Care-nik atulersitsineq
 - Immikkoortuni arlalinni OCT atorlugu scannerineq
 - Biothesiometri atorlugu isikkanik misissuineq
- Sukkornepur kingunerisaanik misissortinnernik ullormi ataatsimi ataatsimoortitsineq
- Videokkut nakorsiaritsinerup atorneqarneranik nukittorsaaneq
- Misissortinnissamut takkuttarnernik nukittorsaaneq
- Isikkanik ajoqutaajaasumik nuna tamakkerlugu atuisinnaaneq

KOL-imik aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik nappaatilinnik misissuisarnermik nukittorsaaneq

Inuunerissaasut sukkornermik nakkutilliinermut malittarisassai aamma ilusiliaa aallaavigalugu⁹, KOL-imik aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik misissuinerumut aaqjissuussamik suleriaatsimik siammarterisoqassaaq.

Sukkornermik nappaatilinnik misissuisarnermik nukittorsaaneq

Sukkortunik misissuineq nukittorsarneqassaaq, isikkatigut aamma isikkut akornutinin assigiissaartumik aaqjissuussamillu misissuinerumik neqerooruteqarnikkut, kiisalu attuumassuteqartunik aaviisoqarsinnaasassaaq. Peqatigitillugu napparsimasumut sapinngisamik qanittumik akissuteqartoqarsinnaasassaaq. Tamanna piviusunngortinniaranni:

- Atortunik Point-Of-Care (POC)-inik atulersitsisoqassaaq¹⁰ SDCG-mi, qitiusumik napparsimavinni, peqqissaavinni kiisalu nunaqarfinnilu nakorsiarfarfinni annerusuni. Atortorissaarut Peqqinnissaqarfiup laboratoriami systemianut elektroniskiusumik attavilerneqassaaq. POC-imik atortorissaarutinin atulersitsineq piginnaasanik ineriartortitsinerumik piumasaqaatitaqarpoq, tamanna sullissiviup ingerlatissavaa, pitsaassutsimik nakkutilliineq, Dronning Ingridip Napparsimavissuani Qitiusumik laboratoriamit, kiisalu atortorissaarutinin nutaanik pisineq ingerlanneqassaaq.
- Immikkoortuni arlalinni OCT atorlugu scannertinnissamut periarfissaqassaaq. Immikkoortuni tamani naammaginatumik sullissalinni OCT atorlugu scannerutinin aamma fundus assiliinermik atorissaarutinin pilersitsisoqassaaq. Immikkoortut qulingiluat ullumikkut atortorissaarutinin peqartut saniatigut, siusinnerusukkut nalilerneqarnikuuvoq, immikkoortuni tallimani-arfinilinni sulii atortorissaarutinin pilersitsinissaq tunngavissaqartoq. SDCG-p pilersinneqarneranit ukiut siullit pingasunit sisamanut ingerlanerini, nunap ilaani immikkoortortaqaarfiit qanimut oqaloqatiginerisigut, nalilersorneqassaaq, fundus assiliinermut atortut aamma OCT atorlugu scannerutit siunertamut tulluurtumik sumi inissinneqarsinnaanersut, kiisalu atortorissaarutit pigineqareersut taarserneqarnissaat

⁹ Michael Lyng Pedersen, Diabetes in Greenland 2008-2017. A new model of diabetes care in Greenland based on continued monitoring, analysis and adjustment of initiatives taken.

¹⁰ Ass. imertap kisitsisaanik aamma HbA1c-mik uuttuisinnaasoq.

pisariaqarnerisq. Isit assilineqarnerinik nalilersuineq suli Rigshospitalet – Glostrup Hospital-imi isinut immikkoortortaq aamma Steno Diabetes Center Copenhagenimi peqqissaasut immikkut ilinniagalit suleqatigalugit pisassaaq

- Biothesiometri atorlugu isikkanik misissuineq immikkoortuni tamani naammaginatutimik sullissalinni atulersinneqassaaq, tamanna aallaavittut nalilerneqarpoq SDCG-mi, qitiusumik napparsimavinni aamma peqqissaavinni annerusuniissasoq. Sullissiviup pilersinneqarneranit ukiut siulliit pingasunit sisamanunt ingerlanerini, nunap ilaani immikkoortortaqarfiit qanimut oqaloqatiginerisigut, nalilersorneqassaaq, immikkoortunut sorlernut biothesiometerimik pisinissaq, taakkuninngalu sulisut atuinissaannik ilinniartitsinissaq naleqquttuussanersoq. Isikkanik misissuinissamut neqeroorut nukittorsarneqarluni atulersinneqassaaq, soorlu sullissivimmi nuna tamakkerlugu isikkanik ajoqutaajaasartunut siunnersorteqarfimmik pilersitsisoqassasoq (immikkoortumi matumani kingusinnerusukkut nassuiarneqarpoq).

Aaqqissuussaannikkut anguniagaavoq, sukkornerup kingunerisaanik misissuinerit ullormi ataatsimi ataatsimoortitamik ingerlanneqartassasut.

Ullormi ataatsimi ingerlatsisarneq sukkornerup kingunerisaanik misissuinerimik, immikkoortuni tamani fundus assiliinermut atortunik aamma OCT atorlugu scannerummik peqartunik neqeroortigineqartassaaq. SDCG-p sukkornermik nappaatilinnut misissuinissamut neqeroorummot ilusiliaq ineriartortillugulu aaqqissuutissavaa, tamatumalu nassatarissavaa, napparsimasut ullormi ataatsimi nakorsiarnermi ataatsimi misissortinnerit tamaasa naammassissagaat, kiisalu assartuisarnermi aamma aaqqissuussaannermi periarfissaappat, ullormi pineqartumi akissutisisoqartassasoq. Napparsimasup najugaqarfimmimi peqqissaanermi sulisumit akisussaasuusumit akissut pissavaa, tassani peqqinnissaqarfiup aamma SDCG-p akornanni isumaqatigiittoqarsimannngippat, SDCG-mi nakorsap akissuteqaat tunniutissagaa. Aaqqissuussinittaaq nutaaq isumaqarpoq, napparsimasup pisariaqartitai sukkasuumik sunniuteqarluartumillu paasineqarsinnaanissaannik, kiisalu nakorsaanissamut aamma kingusissukkut akornutinik ineriartortitsinissap pinaveersaartinnissaanut atatillugu neqeroorutit eqqortut aaqqissuunneqassasut. Ullormi ataatsimi ingerlatsisarnermut ilaapput isini, isikkani, sianiutini, tartuni, uummatip taqarsuaani aarlerinartoqarneranut aamma aarlerinaataasunik (ass. BMI, HbA1c, kolesteroli aamma pujortarneq) misissuinerimik.

Napparsimasulli tamarmik immikkut nalilersorneqartassapput. Sukkornerup typia, napparsimanermi killiffik, ukiut, inuunermi pissutsit il.il. apeqqutaallutik kingusissukkut akornutinut misissortittarnerup akulikissusaa pisariaqassusaalu nikerassapput.

Videokkut nakorsiatitsinerup atorineqarneranik nukittorsaaneq

Nuna tamakkerlugu isigigaanni videokkut nakorsiatitsinerup atorineqartarnera nikerartorujussuuvoq. Videokkut nakorsiatitsisarnermik neqeroorutip nukittorsarneratigut, napparsimasut tamarmik najugaq apeqqutaatinnagu nakorsarneqarnissamik neqeroorfigineqarsinnaanngussapput, tamatumani napparsimasut arlallit pitsassuarmik neqeroorfigineqassallutik.

Suliniut allornikkaartumik atulersinneqassaaq. SDCG napparsimasunik videokkut nakorsiatitsisarnermut suliniummik ineriartortitsissaaq, ass. immikkoortuni ataaseq marlunni suliniummik misileraataasumik naammassinnikkut, tamatuminngalu misilittakkat aallaavigalugit nalilerneqassaaq suliniutip nuna tamakkerlugu atulersinneqarnissaa pisariaqartinneqarnerisq. Suliniummi periarfissaassaaq sullissivimmi immikkut ilisimasalimmit misissortinnissaq aamma immikkoortumi qaninnerpaami nakorsamit/peqqissaasumit misissortinnissaq. SDCG videokkut

nakorsartitsisarnerit pillugit illua-tungiusunut attuumassuteqartunut misilittakkanik avitseqateqartassaaq, ass. Steno Diabetes Center Nordjylland, videokkut nakorsartitsisarnermik aamma suliniummik ineriartortitsisimasooq.

SDCG-p sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaqarfiup iluani suliniutaanik atulersitsinissaq tapersorsorniarlugu, sullissiviup aamma videokkut nakorsartitsinerit atorlugit illoqarfanni nunaqarfinnilu peqqissaanermik sulisut piginnaasaat ineriartortittassavaat, kiisalu atortorissaarutit siunissamat qulakkiigaanissaat, qajannaatsuunissaat atoruminartuunissaallu tapersorsorlugu (tak. qarasaasiakkut nakorsartitsineq pillugu kapitali 6).

Misissortinnissamat takkuttarnernik nukittorsaaneq

SDCG misissuinermik suliaqassaaq, napparsimasut ilaat sooq misissortinnissamat takkunneq ajornerannut kiisalu napparsimasut eqimattat aalajangersimasut takkunneq ajornerisut pillugit ilisimasanik tapersiisumik. Misissuinermik aallaaveqartumik SDCG suliaqarfiit akornanni akimuisumik suleqatigiilluni suliniutinik aamma iliuutsinik ineriartortitsisassaaq, nakorsartinnissamat takkuttarnerep annertusarnissaa siunertarlugu.

Isikkanik ajoqutaajaasartumik nuna tamakkerlugu atuisinnaaneq

Isikkanik ajoqutaajaasartumik misissortinnissamat nakorsartinnissamullu ullumikkut piumasaqaataavoq, napparsimasup Nuummiinnissaa. SDCG-p qulakkiissavaa, innuttaasut Nuup avataaniittut aamma isikkanik ajoqutaajaasumik atuisinnaanissaat, tamatumani kingusissukkat akornuteqalermisamat aarlerinaatip annikillisinissaa siunertarlugu. Qarasaasiakkut nakorsarnermik aamma immikkoortuni supervisionertinnissamat/ misissortinnikkut nakorsartinnissamat periarfissaqartumik neqeroorteqartussanik.

3.4.2 Napparsimasunik qanigisaasunillu ilinniartitsinermik nukittorsaaneq

Napparsimasunik qanigisaasunillu ilinniartitsinermik nukittorsaaneq:

- Napparsimasunut qanigisaasunullu, sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut siunertarlugit ilinniartitsinissamik neqeroorummik ineriartortitsineq ingerlatsinerlu

SDCG-p Nuup avataani inuunerissaaviit qanimut suleqatigalugit, napparsimasunut qanigisaasunullu, sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut siunertarlugit ilinniartitsinissamat neqeroorummik, nunamat tamarmut siaruarterneqartussamik ineriartortitsinilluni ingerlatsisassaaq.

Neqeroort ineriartortinneqassaaq allornikkaartumillu atulersinneqarluni. Neqeroorummik ineriartortitsinermit tunngavittut misissorneqassaaq, sukkornermik aamma nappaammik inooriaatsimut tunngasumik nappaateqartut taakkulu qanigisaat sunik pisariaqartitaqavinnerisut. Neqeroorummik ineriartortitsinermi peqataatinneqassapput (tak. napparsimasunik ilaatitsineq pillugu immikkoortoq 1.6). Misissuinermi ukkatarineqassapput assigiinngissutaasinnaasut, ass. illoqarfiup aamma nunaqarfiup kiisalu isumalluutissaqarluartut isumalluutissakitsullu akornanni. Inuunerissarfik cafemit aamma sukkorneq pillugu atuarfimmik misilittakkat neqeroorummik ineriartortitsinermit

ilaassapput, aamma qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermik neqeroorutit eqqarsaatigineqassalutik, ass. e-pikkorissaanerit il.il.

3.4.3 Siusissukkut paasinnineq, nappaammik suussusersiineq aamma pinaveersaartitsineq

- Siusissukkut paasinnineq, nappaammik suussusersiineq aamma pinaveersaartitsineq
- Sullitanut naartunermi sukkortunngornissamut qaninnerusunut iliuuseqarnermik nukittorsaaneq
 - Innuttaasunut pitsaanngitsunik kigutilinnut iliuuseqarnermik nukittorsaaneq
 - Ekko-kardiografi pillugu neqeroorummik annertusaaneq
 - Innuttaasunut oqjimaappallaartunut iliuuseqarnermik nukittorsaaneq

Sullitanut naartunermi sukkortunngornissamut qaninnerusunut iliuuseqarnermik nukittorsaaneq
SDCG Dronning Ingridip Napparsimavissuani Pilattaanermik Immikkoortortami, ernisussiortut qanimut suleqatigalugit Kalaallit Nunaanni misissuisarnermut ilusiliamik ineriartortitsillunilu atulersitsissaaq. Misissuisarnermut ilusiliaq allornikkaartumik atulersinneqassaaq, peqqinnissaqarfinnilu ataaseq marlunni suliniummik misiliutaasumik naammassisaqartoqassalluni. Tamatuminnga misilittakkat aallaavigalugit, ilusiliaq nuna tamakkerlugu tulluarsarneqassaaq atulersinneqarlunilu.

Innuttaasunut pitsaanngitsunik kigutilinnut iliuuseqarnermik nukittorsaaneq
Uppernarsarneqarnikuuvoq, pitsaanngitsunik kiguteqarneq, ass. qarnup iluani aseruuttuukulaneq matuma ataani parodontose, nappaatinut inooriaatsimut attuumassuteqartunut aarlerinaateqartitsisartoq. Innuttaasunut pitsaanngitsumik kigutilinnut sammiveqartumik ullumikkut sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut pillugit siusissukkut paasinninnermik aamma pinaveersaartitsinermik neqerooruteqartoqanngilaq. SDCG suliniummik, meeqqanut inersimasunullu sammiveqartumik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq, tassani innuttaasunik pitsaanngitsunik kigutilinnik aaqqissuussamik misissuisarnerup, sukkornermik aamma nappaatinik inooriaatsimut attuumassuteqartunik siusissukkut paasinninnermik aamma pinaveersaartitsinermik tapersersuisumik misissuisussamik.

Ekko-kardiografi pillugu neqeroorummik annertusaaneq
SDCG Dronning Ingridip Napparsimavissuani Nakorsartittunut Immikkoortortaarfik suleqatigalugu suliniummik, ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik, KOL-imik aamma sukkornermik kinguneqaatinik paasinninnermik aamma misissuinermik nukittorsaasussamik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq. Eqqortumik nappaatip suussusersinissaa, napparsimasup takussutissartaanut pissutsinik paasinninnissaaq aamma kingusissukkut akornutit qanoq annertutigisut pineqarnermut paasinialugit, ekkokardiografi pitsaanerumik suussusersiinermut aamma aarlerinaammik nalliliinermut atortussaavoq aalajangiisuulluinnartoq.

Suliniut allornikkaartumik atulersinneqassaaq sulilersitsisarnermi periarfissat immikkut eqqarsaatigilluarlugit, suliniummik piimasaqaataamat ekkokardiografip iluani immikkut ilisimasallip piginnaasai.

Innuttaasunut oqimaappallaartunut iliuuseqarnermik nukittorsaaneq

SDCG suliniummik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq, innuttaasunut oqimaappallaartunut, sukkornermillu aamma inooriaatsimut attuumassuteqartunik nappaatinik ineriartortitsinissamut annertuumik aarlerinaateqartunut peqqinnissamut neqeroorutininik aaqqissuussanik tapersersuisumik. Suliniut allornikkaartumik atulersinneqassaaq, pingaaruteqarluinnarporlu, suliniummi iliuuseqarnerit sunniutaanik ilisimatusarnermik tunngaveqartumik ilisimasanik qulakkeerinnittoqarnissaa.

3.4.4 Sukkornermik aamma allatut nappaateqartunut neqeroorutininik nukittorsaaneq (arlariinnik nappaateqarneq)

Sukkornermik aamma allatut nappaateqartunut neqeroorutininik nukittorsaaneq (arlariinnik nappaateqarneq)

- Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatilinnut, timikkut allamik nappaateqarlutik uninngasunut neqeroorutininik nukittorsaaneq
- Nuna tamakkerlugu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu psykologeqarfik
- Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatilinnut kiisalu tamimikkut nappaatilinnut neqeroorutininik nukittorsaaneq

Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatilinnut, timikkut allamik nappaateqarlutik uninngasunut neqeroorutininik nukittorsaaneq

Napparsimasunik uninngasunik nakorsaaneq pitsanngorsarniarlugu, SDCG-mi suliniutitut inooriaaseq pillugu suleqatigiinnik pilersitsisoqassaaq, peqqinnissaqarfiup sinnerani inooriaaseq pillugu iliuuseqarnermik tapersersuisussanik. Suleqatigiit Dronning Ingridip Napparsimavissuani uninngaviit tamaasa sullisissavaat, inooriaaserlu pillugu peqqissaasumit tunngaveqassalluni, nakorsanik immikkut ilisimasalinnik isumasioqateqarnissamut tapersersorneqarnissamullu periarfissaqartumik. Suleqatigiit suliassanik nakorsaanerlutik tunngasunik suliaqarsinnaapput, apeqqutinik oqarasuaatikku akissuteqarsinnaallutik kiisalu sulisunik ilinniartitsinerlutik tapersiinnaallutik. Suliniummik misilittakkat aallaavigalugit qitiusumik napparsimaviit inuunerissaavinniit qitiusumik napparsimaviit uninngaviinut suliaqartunik assigusunik pilersitsinissamut periarfissat nalilerneqassapput.

Sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatilinnut kiisalu tamimikkut nappaatilinnut neqeroorutininik nukittorsaaneq

Inuit annertuumik tamimikkut nappaatillit inooriaatsimut tunngasunik nappaateqalernissamut annertuumik aarlerinartorsiortarput. Peqatigitillugu napparsimasut taakku nakorsiakulaneq ajorput, taamaattumillu nappaataat suussusersineqarneq ajorlutik, timikkut nappaateqalernissap taassumalu kingunerisaata akornutaasut pigilernissaata tungaanut. Suliniutitut SDCG-mi pilersinneqassaaq Tamimikkut nappaatilinnut Immikkoortortaqaarfimmik annertunerusumik malittarisassiukkamillu suleqatigiinneq, sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatinik siusissukku paasinninnissaaq aamma suliassaqaarfiit akimorlugit nakorsaannissaaq siunertarlugu. Sullissiviup aamma Tamimikkut nappaatilinnut Immikkoortortaqaarfiup akornanni suleqatigiinnerlutik ilaatigut ilaassapput sullissivimmit napparsimasunut Nuummi Tamimikkut nappaatilinnut

Immikkoortortaqaarfimmi attuumassuteqartunut avammut sullissisarneq kiisalu laboratoria ataatsimoorussa. Suliniut inernernik pitsaasunik takutitsippat, nunap ilaani immikkoortuni ataatsimi arlalinniluunniit assignanik suliniummik naammassinninnissamut periarfissaq nalilersorneqassaaq.

Nuna tamakkerlugu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugit psykologeqarfik

Sukkornermik aamma KOL-imik nappaatillit arlalippassuit nappaatiminnut atatillugu uippakajaalertarput, annilaangasalertarput imaluunniit isumakkut nanertisimalersarput, ass. unammillernartut sukkortuulluni inuunermut attuumassuteqartut kingunerisaannik. Tamikkut unammillernartut taakku napparsimasunut nalinginnaasumik nakorsartinnissamut aamma imminnut paarinnissamut ajornakusoortitsilersarput. SDCG-p qulakkiissavaa, sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik napparsimasut psykologimik ikiorneqarsinnaalissasut, qarasaasiakkut nakorsartitsinermik tassungalu atasumik piginnaasaqartumik oqaluttaanermik neqerooruteqarnikkut.

3.4.5 Suliniutit allat

Suliniutit allat:

- Najoqqutassiani, inooriaatsimut ilitseruinerimi aamma innersuussutini kalaallit tungaanit isiginniffimmik nukittorsaaneq
- Sulisunut oqarasuaatikkut immikkut ilisimasalimmik siunnersortinneq
- E-misissortinnermut periarfissamik nukittorsaaneq
- Nuna tamakkerlugu nerisaqarnermik siunnersortimik siunnersorneqarsinnaaneq misissorneqarsinnaanerlu
- Nuna tamakkerlugu timimik sungiusaasoqarfik (fysioterapeut)
- Kingusissukkut akornutinik nakorsaaneq

Najoqqutassiani, inooriaatsimut ilitseruinerimi aamma innersuussutini kalaallit tungaanit isiginniffimmik nukittorsaaneq

SDCG-p inooriaatsimut ilitseruummik Kalaallit Nunaannut tulluarsakkamik, nerisaqarnermut timersornissamullu innersuussutinik imaqartumik ineriartortitsillunilu atulersitsinissaq tapersersussavaa. Taanna Kalaallit Nunaannut ataqatigiisillugu ineriartortinneqassaaq, Kalaallit Nunaanni atukkat pissutsillu eqqarsaatigalugit, soorlu nerisassat pissarsiarisnaanerat aamma timersornissamut periarfissat. Ajornanngitsuussaaq paasiuminartuullunilu, innersuussutillu aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu annertuallaassanngillat. Ilitseruut arlalinnik siunnerfeqarluni suliarineqassaaq, ass. Nuuk/illoqarfiit annerit aamma illoqarfiit minnerit aamma nunaqarfiit. Atulersitsinermut aamma ilaassaaq nunami tamarmi peqqissaanermi sullissisunik piginnaasanik ineriartortitsinissaq. (tak. Pitsaassuseq pillugu kapitali 7).

Sulisunut oqarasuaatikkut immikkut ilisimasalimmik siunnersortinneq (hotline)

Ullumikkut malittarisassiukkamik sulisunut oqarasuaatikkut immikkut ilisimasalimmik siunnersortinnermik nassaassaqaqqangilaq. SDCG-mi nuna tamakkerlugu immikkut ilisimasalimmik siunnersuisarfimmik pilersitsisoqassaaq, nuna tamakkerlugu oqarasuaatip normua ataaseq atorlugu oqarasuaatikkut qaffasissumik siunnersuinermik neqerooruteqarfiusumik. Siunnersuisarfik pilersinneqassaaq ulluunerani ammasartussatut, taamaasillutik Peqqinnissaqarfimmi sulisut,

sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut pillugit suliaqartut, napparsimasup misissortinnerata nalaani imaluunniit tamatuma siorna/kingorna, napparsimasumik sullissineq aalajangersimasoq pillugu siunnersortinniarlutik/siunnersueqateqarniarlutillu saaffiginnissinnaassammata.

Siunnersuisarfik inooriaatsimik peqqissaasumik misilittagaqarluartumik sulisoqassaaq, nakorsanik back-up-eqartumik.

Immikkut ilisimasalinnik siunnersuisarfimmik aamma Danmarkimi immikkut ilisimasalinnik pilersitsisoqassaaq, ass. Danmarkimi Steno Diabetes Centerinik videokkut aamma oqarasuaatikkut siunnersuisarermik pilersitsinikkut, ilisimasanik avitseqateqarnissaq aamma ilisimasallit siunnersuisamissaat siunertaralugu (tak. Sulisuni piginnaasanik ineriartortitsineq pillugu kapitali 5).

E-misissortinnermut periarfissamik nukittorsaaneq

SDCG e-misissortinneq pillugu neqeroorutinik ineriartortitsissaaq, t.i. e-mail imaluunniit elektroniskiusumik platformit allat atorlugit, takkunnani imaluunniit oqarasuaatikkut saaffiginninnikkut siunnersorneqarsinnaanermut periarfissanik. Neqeroorut neqeroorutinik, ullumikkut Nuummi doktor.gl-imi atuutereersunik ineriartortitseqqinnerussaaq, nunamilu tamarmi sullissanut siunnerfeqarluni.

Nuna tamakkerlugu nerisaqarnermik siunnersortimik siunnersorneqarsinnaaneq misissorneqarsinnaanerlu

SDCG-p qulakkiissavaa, innuttaasut sukkortut inooriaatsimullu tunngasunik nappaatillit, kiisalu innuttaasut taakkunannga nappaateqalemmissamut annertuumik aarlerinartorsiortut, aamma nerisaqarnermik siunnersortinnissamut misissorneqarnissamullu periarfissaqalissasut. Innuttaasunut Nuup avataaniittunut qarasaasiakkut siunnersuinernik aamma nunami tamarmi inuunerissaanermik suliaqartut piginnaasananik ineriartortitsinermik neqerooruteqartoqassaaq. Aallaqqaasiutigalugu neqeroorut immikkut aarlerinartorsiortunut siunnerfeqassaaq.

Nerisaqarnermut siunnersuisut aamma ilaatigut Kalaallit Nunaanni inooriaaseq pillugu ilitsersuutinik (immikkoortoq 2.4.5-imi nassuiarneqarpoq) ineriartortitsinermut aamma atulersitsinermut kiisalu napparsimasunk ilinniartitsinermik ineriartortitsinermut aamma naammassinninnermut ikiuutaassaaq. Kingullertut taaneqartoq ass. Kalaallit Nunaanni nerisassat ukkataralugit atuartitsinermik ineriartortitsinikkut aamma atuartitsinissamut neqerooruteqarnikkut. Sullissivimmi siunertamut ininik atortussanillu immikkut ittunik, ilaatigut inooriaatsimut iggavimmik pisatsersuisoqassaaq.

Nuna tamakkerlugu timimik sungiusaasarfik (fysioterapeut)

Ullumikkut sukkortunut aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatilinnut imaluunniit innuttaasunut taakkunannga nappaateqalernissamut annertuumik aarlerinartorsiortunut timersornissamut ilitsersuineq pillugu neqeroorutinik aaqqissuussanik soqanngilaq. SDCG neqeroorummik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq, nuna tamakkerlugu inooriaaseq pillugu sulisut piginnaasaannik ineriartortitsinermik imaqartumik, ilaatigut qarasaasiakkut nakorsiaritsinermut atortunik tapersorneqartumik nunamut tamarmut siammarterinikkut. Sullissivimmi siunertamut immikkut atortussanik, matuma ataani timigissartarfimmik atortorissaarutilimmik pisatsersuisoqassaaq. Timimittaaq sungiusaasartooq ilaatigut Kalaallit Nunaanni inooriaaseq pillugu ilitsersuummik ineriartortitsinermut aamma atulersitsinermut ikiuutaassaaq (immikkoortoq 2.4.5-imi nassuiarneqarpoq).

Kingusissukkut akornutinin nakorsaaneq

SDCG-p tapersersussavaa, napparsimasut, sukkornerup, KOL-ip aamma ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoornerup kinguneranik nakorsartariaqartumik kingusissukkut akornuteqartut pitsaasumik neqeroorfigineqarnissaat. Sullissiviup nakorsaanermik neqeroorutit ilisimatusarnermik tungavillit siammarternissaat tapersersussavaa, naammattumik napparsimasunik tungavissaqartoqarpat. Neqeroorutit nutaat immikkoortortanik kingusissukkut akornutinin nakorsaanermik akisussaasuusunik qanimut suleqateqarluni ineriartortinneqassapput, sunniutaasullu Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartumik ingerlaavartumik malittarineqassallutik.

Kingusissukkut akornutinut, sullissiviup nakorsaanermik neqeroorutinin siammarterinissamut tapersersortussaasaanut assersuutaasinnaapput, sukkornermi isikkut nappaatinik, sukkornermi isikkakut nappaatinik aamma uummatikkut nappaatinik nakorsaaneq.

Tamatuma saniatigut kingusissukkut akornutit, SDCG-p suliniummik tungaveqarluni ineriartortitsivigisassai aamma nakorsaanissamut neqeroorutinin nutaanik misilittaavigisassai tassaasinnaapput, atoqateqartarnerup annikillinera, kigutilunneq aamma autonom neuropati.

4 Ilisimatusarneq

4.1 Ilisimatusarnermi suliniutit atuuttut

Ukiut kingullit ingerlanerini Nuummi peqqissutsimut ilisimatusarnermi pingaarutilimmik ineriartortoqarpoq. Ilisimatusarfiup (Grønlands Universitet) Peqqissaanermik Ilisimatusarfimmi Peqqissutsimut Ilisimatusarfik pilersippaa. Ilisimatusarfik peqqissaanermik suliaqarfiup iluani ilisimatusartunik attaveqarfiuvoq, sumiiffinni inukitsuni Peqqinnissaqarfimmi siammasissumi aallaaveqartumik, napparsimasunik sullissinermi ilisimatusarnermik aamma peqqissaanermi sullissinermik ilisimatusarnermik suliaqartuusut. Attaveqarfimmik siunertaavoq nunami ilisimatusarnermi suleqatigiinnermik nukittorsaanissaq tunngaviliinissarlu, kiisalu nunanit allanit ilisimatuut aamma Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit akornanni sunniivigeqatigiinnerup oqilisarnissaa.

Peqqissutsimut Ilisimatusarfimmi ilisimatusarnermi immikkoortunut ilaatigut ilaapput epidemiologi/innuttaasunik misissuinerit, kinguaariinni pissutsit kingornunneqartarnerat, nappaatit pissutaat (ætiologi) aamma nappaatip pinngornera aamma ineriartornera (patogenese), nerisaqarneq, peqqissaanermi sullissinermik ilisimatusarneq, atuisunik misissuineq napparsimasut, qanigisaasut aamma peqqissaanermik suliaqartut isiginnittaasaannik kiisalu kulturikkut inuiaqatigiit isiginniffinnik ilanngussilluni, kinguaassiutitigut nappaatit, siullunneq, kræfti, naartuneeq il.il. Ilisimatusarnerit ilaat Peqqinnissaqarfiup ataani ingerlapput. Saqqummersitat 2017/2018 takussutissartaat ilisimatusarfiup ukiumoortumik nalunaarutaani nassaarineqarsinnaapput.¹¹

Nuummittaag Pinngortitaleriffik (Grønlands Naturinstitut) inissisimavoq, pinngortitamit iluaqtissat, avatangiisit silallu pissusaata iluanni ilisimatusarfiusoq. Pinngortitaleriffiup aamma Ilisimatusarfiup akornanni arlalinnik ataatsimut ingerlatsinneqarpoq sunniivigeqatigiinneqarlunilu, ilaatigut teoriimik aamma periutsit pillugit pikkorissarnernik, ph.d.-nngorniarnermi atuarfik, illuutinik ataatsimoorussineq (ilinniartitsiviit ataatsimiittarfillu) il.il. Peqqissaanermik ilisimatusarneq ilaatigut Ilisimatusarnikkut ingerlatanut tapiissutitigut aningaasalersorneqarpoq. Ilisimatusarnikkut ingerlatanut tapiissutitigut ukiumut ph.d.-mut imaluunniit postdoc-imut pingasunik stipendianik tunniussisoqartarpoq, taakkunani ukioq allortarlugu peqqissaanermik ilisimatusarnerup iluani stipendia ataaseq tapiiffiqineqartarluni. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik aningaasanut inatsimmi inuiaqatigiinnik misissuinerimut uteqqiattumut naammassinninnissamut aningaasanik immikkoortitaqarpoq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Ilisimatusarfimmi adjungerede professorit Danmarkimi Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermut aningaasanik piliaqartarput.

4.2 Anguniakkat

Ilisimatuutut misissueqatigiit aamma ilinniartitseqatigiit nunani tamalaani aamma issittumi tunngaveqartut

SDCG sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatinik ilisimatusarnermik atornerqarsinnaasunik akimuullunilu pissusissanik malinniffiusumik pilersitsillunilu atulersitsissaaq.

Ilisimatusarnejq innuttaasunut, SDCG-p siunnerfigisaanut iluaqutaassaaq, kiisalu pissutsinut immikkut ittunut issittumi sumiiffinnut tassanilu najugaqartunut atuuttunik ilisimasanik annertusaanermik qulakkeerinnissalluni. Ilisimatusarnittaaq tamanna pillugu paasissutissanik katersinermut pitsaassusaanillu qulakkeerinninnermut taperseeqqataassaaq.

SDCG-p ilisimatusarnera Kalaallit Nunaanni tunngaveqassaaq. Ilisimatusarnejq Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortaq aamma sulisut attuumassuteqartut ataqatigiissaakkamik suleqatigalugit kiisalu sulisuni ilinniagaqarnermut iliuuseqarnermut qanimut attuumassuteqartumik ingerlassaaq. SDCG-p suleqatigissavai Ilisimatusarfik, Danmarkimi Steno Diabetes Centerit kiisalu nunani tamalaani ilisimatuut ilinniarfiillu attuumassuteqartut allat.

SDCG-ip ilisimatusarnermi pingaarnertut anguniagaa tassaavoq:

- Ilisimatuut misissueqatigiit aamma ilinniartitseqatigiit nunani tamalaani aamma issittumi tunngaveqartut

Iluatsitsinissamut piumasaqaatit:

- SDCG-p nakorsaanerup aamma napparsimasanik ilinniartitsinerup, piginnaasanik ineriartortitsinerup, akimuulluni suleqatigiinnerup pinaveersaartitsinerullu, qarasaasiakkut nakorsiartitsisamerup aamma Kalaallit Nunaanni isiginnittaatsimit pitsaasuseq pillugu sammisaanut ilisimatusarnikkut tunngavimmik pilersitsisoqarlunilu ineriartortitsisoqassaaq.
- Sullissivimmi ilisimatusarnejq sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatit pillugit iliuuseqarnerup pitsaassusaanik qaffasinnerutitsinermut ingerlateqqinneqassaaq timitaliissallunilu.
- Novo Nordisk Fonden-ip ilisimatusarnermut tunngaviumik aningaasaliissutai aningaasaliissutinik allanik qammaapput.
- Ilisimatusarfiit allat attuumassutillit suleqatigalugit sullissivik ilisimatusarnermi suliniutinik ineriartortitsissaaq.

4.3 Ilisimatusarnermi suliniuteqarnerup nukittorsarneqarnera pillugu suleqatigiinneq

Ilisimatusarfinnik allanik qanimut suleqateqarnejq, sullissiviup ilisimatusarnerata siammasissusaata pitsaassusaatalu qulakkeernissaanut qitiullunnarpoq. Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimik Ilisimatusarfik nunamilu ilisimatusarfiit allat maannamut attaveqatigiilluarput. Ilisimatusarfik Kalaallit nunaanni nunanilu tamalaani ilisimatusarfinnik arlalinnik suleqateqarpoq¹², ilisimatusarnermik

¹² Steno Diabetes Center Copenhagen, København, Syddansk, Aarhus, Aalborg Universiteter, Centre for Care Research at the Arctic University of Norway, UArctic Thematic Network on Health and Well-being in the Arctic, Global Network for Rural, Remote & Isolated Nurses, Arctic transatlantic Telehealth Research Network, NUNAMED (aaqqissuisutut), International Union of Circumpolar Health, University of Alaska, Université Laval, Canada.

sulianik akimuilluni pissusissanik malinninnermut aamma ilisimatusarfimmi atuartsinermik tapertaasumik. Qanittuussaaq, SDCG-p ilisimatusarnera ilisimatusarfinnut attaveqatigiinnullu taakkununga aamma kattunneqarpat.

Peqqinnissaqarfik aamma Peqqissutsimik Ilisimatusarfik Danmarkimi napparsimavinnik suliffeqarfinnillu qanimut suleqateqarput, tamatumani aamma pineqarput Statens Serum Institut aamma Danmarkimi napparsimaviit, kalaallit timip ipiutaasartaanik, paasisutissanik, aaversinnermik il.il. toqqorsimasuuteqartut.

Suleqatigiinneq nukittunerusoq

Peqqissutsimut ilisimatusarnerup iluani suleqatigiinnerit pilersinneqareersut aallaavigalugit SDCG-p ataqatigiinnermik nutaanik attuumanerusunillu pilersitsinissamut periarfissaq atorusuppaa.

SDCG-p suliniuteqarfiisa akornanni qanimut suleqatigiinneq tulluurtuuvuq: Ilisimatusarneq nakorsaanerlu, akimuilluni suleqatigiinneq, piginnaasanik ineriartortitsineq, pitsaassuseq aamma qarasaasiakkut nakorsartitsisarneq. Suleqatigiinnerup tapersersussavaa ineriartortitsilluni suliniutinik ilisimatusarnermik tunngaveqartumik napparsimasunik sullissinermik misilittaaneq, Peqqinnissaqarfiup ingerlanneqarnerani taakku atulersinneqarsinnaanersut nalilernissaa siunertaralugu. Ilisimatusarneq, sullissivimmit aallarneqartoq, Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Ilisimatusarfimmi ilisimatusarnermut allanut ataqatigiissaarneqassaaq. Ilisimatusarnerup atorneqarnissaa anguniarneqassaaq kiisalu pitsaassuseq qaffanniarlugu ilisimasat nutaat sukkasuumik nuna tamakkerlugu suleriaasinngortipallanneqartarnissaanik tapersersuissalluni. Matumani qitiulluinnarpoq Peqqinnissaqarfimmik tassanilu sulisunik qanimut suleqateqarneq assersuutigalugu paasisutissanik ataqatigiissaakkamik siunnerfeqartumillu katersineq, pitsaassutsimik ineriartortitsineq, piginnaasanik ineriartortitsineq il.il. pillugit.

Ilisimatusarnermut sukcornermut attuumassuteqartunut atatillugu Danmarkimi Steno Diabetes Centerinik suleqateqarnermi siunissamut annertuumik periarfissaqarpoq. Maannangaaq Steno Diabetes Center Copenhagenip akisussaaffigisaanik ilisimatusarneq Kalaallit Nunaannut tunngasoq ingerlalluortoq sivisuumillu ingerlareersoq suleqatigiissutigineqarpoq. Region Sjællandimi, Region Nordjyllandimi, Region Midtjyllandimi aamma Region Syddanmarkimi Steno Diabetes Centerit ilisimatusarneq, nakorsaaneq aamma piginnaasanik ineriartortitsineq pillugit suleqatigiinnermut annertuumik iluaqutissanik tamarmik peqarput. Suleqataasinnaapputaaq suliffeqarfissuit, innuttaasunik amerlasoorujussuarnik sullissisut, taamaasillutik pinaveersaartitsinermut inooriaatsimullu iliuuseqarnermik aallaaviusinnaallutik. Peqatigitillugu assersuutigalugu nerisassanik nioqqutissiorneq ilisimatusarnikkut sunniivigeqatigiinnikkut nutaaliornikkullu suleqatigiissutaasinnaavoq.

Ilisimatuutut misissueqatigiit akornanni ineriartortitsineq

SDCG-p akisussaaffigisaanik suliaqarfiit akimorlugit ilisimatusarnermi aamma piginnaasanik ineriartortitsiviit siuarsarnissaat siunertaralugu suliaqartoqassaaq, sullissivimmi ilisimatusartuunissamik aamma ilisimatusarnermut peqataanissamut pilerinarsaasumik. Peqqissutsimut Ilisimatusarfimmi ilisimatusarnermi suleqatigiinnermik pilersitsinermi nikerarsinnaassuseq pitsaasumik misilittagaqarfigineqarpoq; nikerarsinnaaneq, ilisimatuut piukkunnaateqartut namminneq anguniagaannik aamma klinikkimi ilisimatusartunik attaveqalersitsinissamut periarfissiisoq. Matumani assersuutaasinnaapput atorfimmik avitsineq

klinikkimut aamma ilisimatusarfimmut attaveqarluni, professorit adjungeredet aamma attuumassuteqartut, ph.d.-t marloqiusamik nalunaarsomeqartut il.il.

Suliffeqarfinni suleqatigiinnerit ilisimatusarfiit allat attuumassuteqartut isumaqatigiissutiginerisigut pisinnaapput, assersuutigalugu paarlaasseqatigiittarnernik pilersitsinikkut, ilisimatusarnermi ataatsimut suliaqarnikkut, attaveqatigiinnikkut il.il. SDCG-mit akisussaaffigineqartumik.

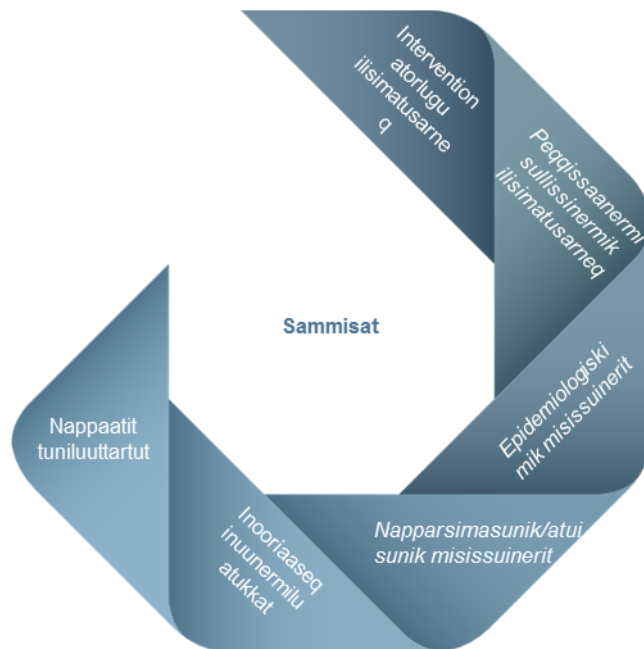
Ilisimatusarnermut tunngaviusumik aningaasaliineq ilisimatusarnermi, SDCG-mi tunnga-
veqartumi aamma SDCG-meersumi atugassanngortinneqassaaq.

SDCG-p ilisimatusarfiit attuumassuteqartut suleqatigissavai.

4.4 Ilisimatusarfiusinnaasut aamma ilippanarsinnaasut nutaat ingerlateqqitalu

SDCG-mi ilisimatusaataasut nunamut immikkut pingaaruteqassapput. Sullissivik immikkoortuni, issittumi pissutsinik takutitsisunik, nunap kulturianut inuttaanullu naleqquttumik ilisimatusarfiussaag.

Titartagaq 3A: Ilisimatusarfiusinnaasut aamma ilippanarsinnaasut nutaat ingerlateqqitalu



Sullissivimmi ilisimatusarneq suliniutinut, sullissiviup iliuseqarfigisaaniittut ataanni aallartisarneqartunut attuumassuteqassaaq. Tamanna sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatinut suliassaqarfimmi suliniutinik aallartisarneqartunik ingerlaavartumik

ineriartortitsinermik aamma pitsaassusaanik qulakkeerinninnermik tapersiivoq, soorlu ilisimatusarfiusut qaqugukkulluunniit atuinissamut siunertarineqartuusut. SDCG-p ilisimatusarfigisai ilaatigut ilisimatusarfinni aamma piginnaasani pioreersuni, ilaatigullu ilisimatusarfinni annertuumik ilippanartuugaluarlutik, nunami siornatigut ingerlanneqarsimanngitsuni aallaaveqassapput. Kisiannili kingullertut taaneqartumut nalilerneqassaaq, ilisimatusarfinnik allanik attuumassuteqartunik suleqateqarnikkut sullissivimmi ilisimatusarnikkut piginnaasaniq qajannaatumik pilersitsinissaq tunngavissaqarnersoq.

Intervention atorlugu ilisimatusarneq sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatit pinaveersaartinnissaat siunertaralugu.

Siornatigut intervention atorlugu ilisimatusarnernik ikittuinnarnik naammassinnittoqartarnikuuvoq. Epidemiologiskiusumik ilisimatusarneq pualavallaarnermut, sukkornermut aamma uummatip taqarsuaatigut nappaateqarnermut aarlerinaatinut tikkuutinik¹³ ilisimasaniq pingaarutilinnik pilersitsinikuuvoq. Tamanna sukkornerup pinaveersaartinnissaanut aamma tamatuma nakorsarnissaanut suliniutinut atatillugu kajumissaarivoq. Tamatuma saniatigut inuiaqatigiinnit allanit misilittakkat nunami atomeqarsinnaanngillat, kinguaariinni pissutsit kingornunneqartartut immikkut ittut, kulturikkut aamma geografiskimik pissutsit pissutigalugit. Sukkorneq aamma nappaatit inooriaatsimut tunngasut siammassissumik atugaapput, kinguaariinni pissutsini kingornunneqartartuni aamma inooriaatsimut attuumassuteqartumik aarlerinaatit annertunerat pissutigalugu, taamaattumik pinaveersaartitsineq uppersaateqartumik tunngavilik inuiaqatigiinni siammassissumik pinaveersaartitsinermut aamma innuttaasuni ataasiakkaani annertuumik aarlerinartorsiortuni pinaveersaartitsinermut ukkatarinnittariaqarpoq. Inuunerissaavinni, suliassaqarfiit akornanni (tak. suliassaqarfiit akornanni suliniutit pillugit immikkoortoq) aamma najukkami inuiaqatigiinni suliniutinik pinaveersaartitsinermik misilittaarnermut ineriartortitsinermullu atatillugu, suliniutit atulersinneqarnerannik sunniutaannillu matussusiinissaq pillugu ilisimatusarnikkut suliniutit aallartisarneqarput.

Inunnik ataasiakkaanik sammiveqarluni sukkornermik aamma kingusissukkut akornutinik pinaveersaartitsineq, pingaartumik kinguaariinni pissutsini kingornunneqartartuni annertuumik aarlerinartorsiortunik paasineqartunik aallaaveqassaaq. Taamaattumik aamma nalilerneqarpoq ilisimatusarnernik napparsimasunik sullissinermi aqunneqartunik ingerlatsineq annertuumik ilippanaateqartoq, napparsimasunik 'Inuiaqatigiinnut inunnut-tunngasuinnarnik' monogenetiskiusumik sukkortunik nakorsaanermik pitsaanerpaamik misissuisumik.

Sukkorneq pillugu suliassaqarfiup iluani peqqissaanermi sullissinermik ilisimatusarneq SDCG nakorsaanermik ingerlanneqareersumik nakkutiginnissaaq kiisalu sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasumik napparsimaneq pillugu nakorsartinermik pitsanngortitsinissamut suliniutinik nutaanik misilittaassalluni. Peqqinnissaqarfimmi napparsimasunut nalunaarsuiffiup periarfissaalersippaa siunissaq malittarissallugu ass. sukkornermik nappaateqartuni, pitsaassutsimik paasissutissanik akuerisaasunik, kiisalu sukkornermi kingusissukkut akornutinik nukingnartunik, nappaatinik allanik aamma toqunermik nakkutillinnermi. Peqqissaanermi sullissinermik ilisimatusarnerit ingerlareersut, nappaammik suussusersiisarnermi, nakorsaaarnermi aamma akornutinik pinaveersaartitsinermi akornutit takkuttarnerat, nakorsaaariaaseq aamma pitsaassutsimik paasissutissat pillugit ersarissaareerput. Ilisimatusarneq tamanna SDCG-p suliatigut pitsaassusaanik nakkutillinnermut aamma ineriartortitsinermut qanimut attuumassuteqarpoq (tak. kapitali 7).

¹³ Innuttaasut katitigaanerat, inooqatigiinneq, inooriaaseq, kinguaariinni pissutsini kingornunneqartartut il.il.

Aaqqissuussaaneq pillugu ilisimatusarneq aamma teknologi pillugu ilisimatusarneq annertuumik ilippanaateqartut nalilerneqarpoq. Nunami sukkornermik nakorsaaneermi aaqqissuusaanikkut unammillernartut pingaartumik nunap ilusaanut, attaveqatigiinnermut aamma pissutsinut, sukkortunngornissamut aarlerinaat sumiiffinni illoqarfinit annernit ungasinnerpaani qaffasinnerpaasmeranut, kiisalu sukkornermik nakorsaaneermik ataavartumik ingerlatsinissamut sulisunik piukkunnaatilinnik atorfinitsiniarnermi unammillernartunut attuumassuteqarpoq. Taamaattumik ilisimatusarfiusinnaasoq tulluortoq tassaavoq malittarinnilluni ilisimatusarneq, najukkami aamma nunap ilaani immikkoortortani nakorsaasut, SDCG-p aamma Dronning Ingridip Napparsimavissuata akornanni *shared care*-imik ilusiliani. Tamanna sullissivimmi napparsimasunik sullissinermi sulianut qanimut sunniiveqatigalugu pissaaq. Aamma teknologiimi periutsinik nutaanik ilisimatusarnerup misilittaanerullu sakkortusinerani ilippanaateqarpoq, ass. qarasaasiakkut nakorsartitsinermik aaqqiissutit, nappaammik suussusersiiniarnermi *Artificial Intelligence*-mik atuineq aamma akornutinik misissuinermut atortunik angallattakkanik atulersitsineq. Teknologiiimi ilisimatusarnermut ilaapput pissutsit arlalippassuit, pissutsinit tekniskiunerusunit aamma iluaqutissanut tunnganerusunit – nakorsaanerup pitsaassusaanit peqqissaanermi pædagogikkimut aamma napparsimasut pitsaassutsimik misigisaannut attuumassuteqannginnerusut.¹⁴

Aammattaq peqqissaanermi sullissinermik ilisimatusarnerup aamma epidemiologiskimik ilisimatusarnerup periarfissanngortissinnaavaa, SDCG-p pilersinneqarnerata sukkornermik napparsimalersartunut aamma missiliuinermut ataatsimut sunniutaanik nalilersuinissamut periarfissiinikkut, isiginninnikkulli pingaarnerusukkut sullissiviup pilersinneqarnerata peqqinnissaqarfiup sinneranut aamma inuiaqatigiinnut aningaasaqarnikkut aamma aaqqissuusaanikkut kingunerisaanik nalilersuinissamut periarfissiinikkut.

Sukkornermik aamma nappaatinik inooriaatsimut tunngasunk epidemiologiskimik misissuinerit Ukiorpasuaami ileqquuvoq Danmarkimi aamma Kalaallit Nunaanni ilisimatuut akornanni suleqatigiinnikkut nuna tamakkerlugu innuttaasunik misissuinerik annertuumik suliaqartarneq. Pualavallaarnermik, sukkornermik, KOL-imik aamma nappaatinik kardiometaboliskiusunik misissuinerit pingaartumik Steno Diabetes Center Copenhagenimit ingerlanneqartarput, inuunermi atugarisanik, nerisaqarnermik, timimik aalatitsisarnermik aamma immikkoortunik allanik Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqissusaat pillugit suliniutinik annertuumik misissuineq Syddansk Universitetimi Statens Institut for Folkesundhed-imit ingerlanneqartarluni, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup suliaqaqquneratigut. Misissuinerit uteqqiattut taakku pingaartumik, nunami sukkorerup takkuttarnera annertoq uppersarsarpaat (matumani sukkortut paasineqanngitsut amerlasuut), kiisalu ukioqqortusinerup aamma pualavallaartut amerlanerisa saniatigut kinguaariinni pissutsini kingornunneqartartuni aarlerinaatit arlalit paasineqarput.

Tamatuma saniatigut periarfissatsialaavoq erseqqissassallugu, issittumi avatangiisimut kinguaariinni pissutsini kingornunneqartartutigit tulluarsarneq kiisalu nerisassat kangianit annertusiarortut timip inuussutissaminik suliarinnittarnerani nappaateqalernissamut qanoq sunniuteqarnerut. Peqqinnissaqarfimmi nalunaarsuivinnut allanut atassuteqalemikkut maannamit siunissamilu erseqqissarneqarsinnaavoq, sukkorneq inuianni allanut annertutigisumik kingusissukkut akornutinut aarlerinaatip annertusineranut attuumassuteqarnerisooq. Tamanna aamma sukkulernissamut aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaateqalernissamut aarlerinaat Kalaallit Nunaanni immikkut ajornartorsiutinut allanut, ass. tuberkulosemut, ataavartumik hepatitisimut aamma kræftimik nappaatit ilaannut sunniuteqarnerisooq misissussallugu ammaassissammat.

¹⁴ Nielsen LO, Krebs HJ, Albert NM, Anderson N, Catz S, Hale TM, et al. Telemedicine in Greenland: Citizens' Perspectives. *Telemed e-Health*. 2016;23(5):tmj.2016.0134 doi: 10.1089/tmj.2016.0134.

Issittumi napparsimasunik/atuisunik misissuineq, sukkornermut aamma inooriaatsimut atatillugu isiginnittaatsimit

Napparsimasut/atuisut isiginnittaasaannik ilisimatusarneq ilisimatusarfinnut allanut tapertaallunilu unammillersitsissaaq kiisalu suliniutit nutaat, aaqqissuussineq nutaaq, teknologi nutaaq il.il. atuisut kissaataannik pisariaqartitaannillu malinnaanersut qulakkeerinnissalluni.

Napparsimasut isiginnittaasaanniit nalinginnaasumik ilisimatusarneq, innuttaasunik misissuinermi aaqqissuussamik qulaajarneqartarpoq, tassani innuttaasuni innuttaasunut tamanut sinniisut inooriaaseq, peqqinnissami pissusilersuutit, nappaatinik paasinninneq il.il. pillugit apersoneqartarlutik. Siunissami tulluartsuussaaq, misissuineri taakkunani sukkornermit aamma inooriaatsimit isiginnittaaseq ilanngunneqarpat.

Aammattaq napparsimasut qanoq tapersorsoneqartarnerat pillugu paasissutissanik tunngavilersukkanik ilisimasani ineriartortitsinissaq tulluartsuussaaq, tassani taakku nakorsarneqarneranni aalajangiinernut sunniuteqaqataasumik, kiisalu nappaammik aamma nakorsartinnermik ulluinnaanni sapinngisamik peqataalersitseqaataasussamik. Nappaateqarluni inuunerissaarneq, kiisalu nakorsartinnermi toqqissisimaneq aamma isumannaatsuuneq, napparsimasup inuttut ukkatarineqarneranut aamma peqqissaanermi iliuuseqarnerup aaqqissuunneqarneranut tunngavoq.

Inooriaaseq aamma inuunermit atukkat, matuma ataani nerisaqarneq aamma timimik aalatitsisarneq

Ukiut 60-70-it kingullit inooriaaseq aamma inuunermit atukkat inuiaqatigiinni annertuumik allangorsimapput, tamanna ilaatigut inooriaatsimut tunngasunik nappaatillit amerliarnerannut pissutaavoq. Piffissami tassani nerisarisat imarmiunit, aalisakkanit aamma nujuartanit kangiamiut nerisarisartagaannut pingaarnertut allangorput, tassani nerisassat pillugit ileqqutoqqat kiisalu nerisassoriaaseq annaaneqarluni. Tamatuma saniatigut timimik aalatitsisarneq annikilleriarpoq, sulinermit, sunngiffimmi aamma angallannermi pissutsit, kiisalu nerisassat tigujujumarulermerat ilutigalugit. Aammali innuttaasut uumaneqqortusinerat inooriaatsimut tunngasunik nappaateqartarnerup annertusineranut sunneeqaataavoq. Pissutsinik taakkuninnga qulaajaaniarluni ilisimatusarneq kiisalu ilisimasani iliuuseqarnissamat siunnerfeqartunik ineriartortitsineq, suliassaqarfiit akornanni malittarisassalimmik suliqaarnermik, inuiaqatigiit pillugit ilisimatusarnermik ilaatitsinermik, suleriaatsinik humanistiskiusunik aamma biomedicinskiusunik innersuussissaaq, kiisalu assersuutigalugu nerisassat kulturikkut tunngaviannik tunngasinnaalluni; kalaalimernit mikrobiologiat, napparsimasumut, innuttaasumut aamma avatangiisinut qanittunut tulluarsakkamik nerisaqarnermut timimillu aalatitsinissamat innersuussutit.

Inunni ataavartumik nappaatilinni nappaatit tuniluuttut

Inuiaqatigiit issittormiusut akornanni nalinginnaasumik nappaataasartut, tuniluuttunik nappaataaneruserartut ilisarnaataapput, kisiannili kitaani inooriaatsip atuleriartornera nappaatillu tuniluuttut iliuuseqarfigineqarnerat ilutigalugu, taakku ilaat akuttortorput, kisiannili ataavartumik nappaatit soorlu sukkorneq, KOL aamma uummatip taqarsuaatigut nappaatit amerliartorlutik. Taamaalisukkulli nappaatit tuniluuttut kalaallini inuiaqatigiinni suli akulikipput, matuma ataani tuberkulose (TB), innuttaasut peqqissusaannut suli malunnartumik ajornartorsiutaasoq. Ilisimaneqarpoq, sukkortut tuniluuttunik nappaateqalernissamat aarlerinartorsiонерuserartut, ilisimaneqarporlu, taakku akornanni TB-mik napparsimalernissap aarlerinaataa qaffasinnerusoq. Alaskami inoqqaat akornanni takutinneqarpoq, aakkut toqunartoqalernerup il.il. akulikissusaa inunni sukkortuni ersarissumik qaffariarsimasoq. Assiganik inunni KOL-imik nappaatilinni puallunneq malunnartumik akulikitsuararsuavoq.

4.5 Ilisimatusarnerup aaqqissuussaanera

Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Ilisimatusarfimmi timalimmik sinaakkutit, Nuummi 2017-imi pilersinneqarput. Ilisimatusarfik innunnik arfineq pingasunik allaffittut atorneqarsinnaavoq tamatumalu saniatigut atuartitsiveqarluni auditoriaqarlunilu. Peqqinnissaqarfiup akisussaaffigisaanik ilisimatusarneq Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Ilisimatusarfimmi ingerlanneqartarpoq, ilisimatusarnermi aaqqissuussineq suleqatigalugu.

Ilisimatusarnermi paasissutissat pingaarnerut paasissutissiisarfinnit pioreersunit pissarsiarineqartarput. Peqqinnissaqarfiup maannakkuugallartoq nalunaarsuiffiit tulluuttut ingerlanneq aserfallatsaalinerilu paarai: elektroniskitigut journalilersuineq (EPJ), Nuna tamakkerlugu napparsimasunik nalunaarsuivik aamma laboratoriami nalunaarsuiviit. Peqatigitillugu nalunaarsuiviit arlalit Nunatta Nakorsaaneqarfianit akisussaaffigineqarput: Kræftertut pillugit nalunaarsuivik, toqquataasut pillugit nalunaarsuivik, inunngortut pillugit nalunaarsuivik il.il. Ilisimatusarnermi paasissutissat ilaatigut innuttaasunik misissuinermit, anaanaq meeqqallu piffissami sivilisinerusumi misissuiffigineqarnerannit, atuartunik misissuinermit (HBSC), utoqqaat illuini misissuinermit, tuberkulosemik aamma nappaatinik tuniluuttunik allanik nakkutiginninnernit aamma naartusunik kinguaariinni pissutsini kingornunneqartartunik misissuinermit pissarsiarineqartarput.

Danmarkimi nakorsaaneqarnermik aamma ilisimatusarnermik suliffeqarfimmi arlalinni aamma aammik aamma timip ipiutaasartaanik misissuinerit (paasissutissat masattut panertullu), ilisimatuut kalaallit qallunaallu sulissutigisaat pigineqarput. Paasissutissat taakku Danmarkimi suliffeqarfimmi kallartillugit, sulii pingaaruteqarpoq, isumaqatigiissutinik pisortatigoortunik, Kalaallit Nunaata atortussanik siunissami sunniuteqarnissaanik qulakkeerinnittunik peqartoqarnissaa, kiisalu Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut ilisimatusarnermi Ilisimatusarnermi ileqqorissaarnissamut Ataatsimiititaliap siunissami ilisimatusarnermik akuersinissaa.

Siunissami atugassat iluaqutissallu

SDCG-mik anguniagaavoq ilisimatusarnermi ataatsimut paasissutissaasivimmik ataatsimik pilersitsinissaaq, tassani ilisimatusarnermi paasissutissat, aammik aamma timip ipiutaasartaanik misissuinerit (paasissutissat "masattut" kiisalu "panertut") ataatsimoortinneqassallutik. Aalajangerneqassaaq, Nunatsinni Naatsorsueqqissaartarfimmut, Digitalinngorsaaneqarnermik Aqutsisoqarfimmut imaluunniit napparsimasut pillugit Peqqinnissaqarfimmi paasissutissanut atatillugu paasissutissanik taakkuninnga attaviliinissamut periarfissat suunersut; kiisalu assersuutigalugu ilisimatusarluni suliniutinik kvalitativusunit assinik/filminillu paasissutissanik qanoq annertutigisumik nalunaarsuisoqarsinnaanersoq.

Peqatigitillugu SDCG-mut atatillugu Kalaallit Nunaanni biobankimik pilersitsinissamut periarfissat qulaajarneqassapput; matuma ataani ingerlatsinermut, inatsisilerinikkut, sulinermilu pissutsit. Anguniagaavoq SDCG-mi ilisimatuut kiisalu suleqatigisat nunami innuttaasut aammik aamma timip ipiutaasartaanik misissuinermit pissarsinnaanerisa oqilisarnissaata qulakkeernissaa.

Ilisimatusarnermi immikkoortumi anguniakkanik piviusunngortitsinerutaaq imarivaa, SDCG-p ilisimatusarnermi tunngaviusumik aningaasaliinerup saniatigut ilisimatusarnermut aningaasanik allanik pissarsinissaanik naatsorsuuteqarneq. SDCG-p sulissutigiuassavaa assersuutigalugu nunami aamma nunani tamalaani aningaasaateqarfimmit avataaneersunit SDCG-mut ilisimatusarnermi aningaasanik pissarsiornissaaq.

Ilisimatusarnermik ingerlateqqiineq atulersitsinerlu

SDCG-p ilisimatusarnermit inernerit atuagassiani peer-reviewikkani naleqquttuni ingerlateqqinneqartassapput, kiisalu sullissiviup ilisimatusarnermi suliaani pitsaassusaanilu naliliinermi uuttuutitut atorneqartassallutik.

Ilisimatusarnerup atorneqarnissaata siunertarineqarneranik anguniagaqarnermut atatillugu, aamma qitiulluinnarpoq SDCG-p ilisimatusarneranit inernerit Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarsinnaanerannut ilippanaateqartut, ilisimatusarnerlu napparsimasunut, suliaqartunut, suleqataasunut aamma soqutigisaqartunut allanut iluaqutaassussatut ingerlateqqinneqassallutik.

Ilisimatusarnermi suliniummik aallartisaanissamut aalajangernermi taamaasilluni nalilerneqassaaq, inernerusunik kingusinnerusukkut atulersitsinnaanissaq; matuma ataani iluaqutissanik, atugassanik aamma atortussanik, nioqqudit napparsimasullu angallannerannik, inuiaqatigiinnut tamanut siammarneqarsinnaaneranik ilippanaammik il.il. naliliineq. Ilisimatusarnerq suliniutinut tapiliutaasunut malittariilluni ilisimatusarnermut isikkoqarpoq, taamaattumik naliliineq una ataatsimut ingerlanneqarpoq.

Ingerlateqqiineq ilisimatuut SDCG-mut attuumassuteqartut atuunnerannut attuumassuteqarpoq kiisalu assersuutigalugu ilisimatusarnermik nittartakkami nassuiaanernik, isumasioqatigiinnermi ilisimatusarnermik saqqummiinernik, klinikkimi atulersitsinernut peqataanernik, piginnaasanik ineriartortitsinissamut suliniutinut peqataanernik il.il. imaqarluni. Ilisimatusarnermik inernerusut ingerlateqqinnissaannut ilippanaatit peruserlu ilisimatusarnermi suliniutinut tamanut nalilersorneqartassapput.

4.6 Ilisimatusarnermi ileqqorissaarnissamut tunngaviit

Ilisimatusarnissamut akuersissutit Kalaallit Nunaanni Ilisimatusarnermi ileqqorissaarnissamut Ataatsimiititaliap suleriaasiani tunngaviit nassuiaarneqartut naapertorlugit suliarineqartassapput. Ilisimatusarnissamut qinnuteqaatit Nunatta Nakorsaaneqarfiani¹⁵ allattoqarfimmit allaffissorneqartassapput. Ilisimatusarnermi suliniutit, Peqqinnissaqarfimmut attuumassuteqartut, suliniut apeqqutaalluni aamma Peqqinnissaqarfimmi aqutsisunit/Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit akuersissutigineqartassapput¹⁶.

Qulakkeerneqassaaq, ilisimatusarnerit tamarmik SDCG-mut attuumassuteqartut ilisimatusarnermut nunami ingerlanneqartumut aamma ilisimatusarnermut nunami innuttaasunut ingerlanneqartunut isumaqatigiissutit, inatsisit tunngaviillu attuumassuteqartut qaqugukkulluunnit atuuttunik naammassinnissasut. Tamatumani assersuutigalugu ilaapput Helsinki-deklaration II¹¹ aamma FN-ip nunap inoqqaavi pillugit isumaqatigiissutaa (UNDRIP)¹². Ilisimatusarnerq SDCG-mit aningaasalersorneqartoq sullissivimmut atavoq, tassannaanniillu aallaaveqassalluni. Ilisimatusarnermi periusissiap atuunneranut atatillugu paasissutissat pilersinneqartut, sullissivimmi tunngaveqassapput.

¹⁵ <http://www.nun.gl>

¹⁶ https://www.peqqik.gl/Emner/Puljer/Sundhedspuljen/Sundheds_puljen?mobile=1&sc_lang=da-DK
¹¹ <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

¹² <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/declaration-on-the-rights-of-indigenous-peoples.html>

SDCG-p anguniassavaa sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu ilisimatusarnermi ileqqorissaarneq pillugu oqallinnernut peqataasarnissaq, matuma ataani ileqqorissaarnermut apeqqutit akunnattoorfiillu paasiuminaatsut paasinartumik ingerlateqqinneqarnissaat immikkut akisussaaffigissallugu. Ilisimatusarnermi suliniutini SDCG-mik akisussaaffigineqartuni tamani ilisimatusarnermi aamma saqqummiussisinaanermi kiffaanngissuseqartoqarpoq.

5 Suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinneq pinaveersaartitsinerlu

SDCG-p akimuilluni suleqatigiinnermi aamma pinaveersaartitsinermi suliniutaani siunnerfiupput, innuttaasut type 2 sukkornermik, KOL-imik aamma uummatip taqarsuaatigut naparsimalernissamut qaffasissumik aarlerinartorsiortut.

SDCG-p immikkut ukkatarissavaa meeqqani inuusuttunilu inooriaatsimik tunngaveqartunik nappaatinik pinaveersaartitsineq.

5.1 Suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi oqalliffiit aamma suliniutit

Suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinneq najoqqutassiami matumani pingaarnertut tulliuuttut akornanni suleqatigiinnertut paasineqassaaq:

- Namminersorlutik Oqartussani Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, Nunatta Nakorsaaneqarfia, Pinaveersaartitsinerlutik Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfik kiisalu Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinerlutik Aqutsisoqarfik.
- Kommunit.

Kommunini tamani pinaveersaartitsinermik ataatsimiititalianik pilersitsisoqarnikuuvoq, suliniutinik pinaveersaartitsinermik najukkami atulersitsinissamut tunngavissinissamullu qulakkeerinnittussanik, kommunip iluani suliniutinik ataqatigiissunik qulakkeerinnittussanik kiisalu suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnermik nukittorsaaussanik.¹⁷ Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortani nakorsaaneq ingerlanneqarpoq ilaatigullu pinaveersaartitsisoqarluni, kommunilli pingaarnertut suliassaraat peqqissutsimik siuarsaanissaq, pingaarnertut pinaveersaartitsinissaq aamma piginnaangorsaqqiinissaq.

Peqqissutsimut suliassa qarfiup iluani suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiilluni suliniuteqarneq sivisuumik ileqquuvoq. Suliniutit amerlanertigut Namminersorlutik Oqartussat ataanni tunngaveqartarput, tamatumunnga ilaatigut atuuppoq innuttaasut peqqissuunissaannut suliniut Inuuneritta, taanna ilaatigut pujortarneq, timimik aalatitsineq, nerisaqarneq, tarnikkut peqqissuuneq, aalakoomartoq aamma hash pillugu suliniutinik nassuiaavoq. Suliniutinut allanut ilaapput Manu, pitsaasumik meeraanissaq tapersorsorniarlugu siunertaqartoq, aamma Inuusamik paarsaqarnermik pilersaaruserneq, meeqqat atuarfianni atoqateqartarnikkut peqqissutsimut tunngasoq.

Suliniutinik misillitakkat tikkuarpaat, suliassa qarfiit akimorlugit iliuseqarnermi ataqatigiissaarineq aamma pingaarnersuineq annertunerusoq pisariaqartinneqartoq. Inuuneritta II-mik piffissap qeqqani naliliinerneq 2017-imi ingerlanneqartumi ilaatigut tikkuarneqarpoq, iluaqutaasumillu

¹⁷ Peqqinnissaqarfimmi aqunneqarnera, aqqissuussaana kiisalu peqqinnissamut tunngasutigit sullissisut aamma tarnip pissusaanik ilsimasallit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 18. november 2010-meersoq, §5.

anguniakkanik aamma suliniutik ersarinnerusumik qitiusumik pingaarnersiuisoqarsinnaasoq, suliassa qarfiit akornanni suleqatigiinneq pitsaanerusoq pilersinneqarsinnaasoq, taamaasilluni suliniutinut malittarisassanik piviusuunerusunik ersersitsinnaanerussammat.¹⁸ Kommunini pinaveersaartitsinermi ataatsimiititaliani aamma pinaveersaartitsinermik suliniutit aaqqissuunneqarneranni assigiinngissutsit annertupput. Misilittakkat taamaasillutik takutippaat, suliniutit politikikkut tunngaveqarnerunissaat pisariaqartinneqartoq kiisalu najukkami pinaveersaartitsinermik siunnersuisut peqataanerunissaat iliuuseqarsinnaanerunissaallu pisariaqartinneqartoq. Peqatigitillugu suliniutik ataqatigiissaarineq eqqarsaatigalugu ilisimasanik ingerlatitseqqiineq iluaqutaasinnaavoq.

Taamaattumik kommunit aamma Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup akornanni peqqissutsimut isumaqatigiissutinik, Peqqinnissaqarfiup kommunillu akornanni najukkami anguniakkanik aamma suliniutik aalajangersaasunik suliaqartoqaleruttorpoq. Maannamut Kommuneqarfik Sermersooq isumaqatigiissummik suliaqarnikuvoq.

Peqatigitillugu 1. marts 2019-imi pinaveersaartitsinermik suliniut aaqqissuuteqqinneqarpoq, taamaasilluni isumaginninnermut aamma peqqissutsimut suliassa qarfiit iluani pinaveersaartitsinermik suliaqarneq Paarisamit, nuna tamakkerlugu pinaveersaartitsisarfiusumit Pinaveersaartitsinermut Isumaginninnermullu Aqutsisoqarfiup ataaniittumit akisussaaffiqe qalerlutik. Immikkoortortap pinaveersaartitsinermik peqqissutsimillu siuarsaasumik suliniutit kommuninut siunnerfeqartut ineriartortinneri atulersinnerilu suliarai. Tamatuma saniatigut immikkoortortap ukkatarissavaa pikkorissaasarnerup, kommunini sulisut akornanni pinaveersaartitsinermik piginnaasanik pilersitsisussap imaluunniit nukittorsaaussap ataqatigiissaarnerata nukittorsarnissaa. Anguniagaavoq qulakkiissallugu siusinnerusukkut iliuuseqarneq pinaveersaartitsinerlu kiisalu suliniutit atuuttut siammasissut ataqatigiissaarnissaat.

Isumaginninnermut aamma peqqissutsimut suliassa qarfiit iluini nuna tamakkerlugu periusissiani suliniutinilu suliassa qarfiit akimorlugit ukkataqarnissaq qulakkeerniarlugu, Paarisa aaqqissuussaankkut aqutsisussanik, suliassa qarfiit akimorlugit suliaqartunik pilersitsippat¹⁹. Taamaalillutik aqutsisut nuna tamakkerlugu pinaveersaartitsinermik aamma peqqissutsimik siuarsaasumik sulinermi suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi siunnerfiliinissaq akisussaaffigaat.

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik aamma Paarisa suliassa qarfiit akimorlugit suliniut aqutsisoqatigiit oqallittarfiat, kommunini aqutsisut, peqqinnissaqarfimmi immikkoortumi aqutsisut aamma politiit akornanni qanimut suleqatigiinnermik pilersitsisnissamik siunertaqartumik suliaqarput. Aqutsisoqatigiit oqallittarfiat nunap ilaani pisariaqartitani periarfissanilu tunngaveqarpoq, kiisalu Inuunerittap sinaakkutaasa iluini najukkami suliniutik peqqissutsimik siuarsaasunik siunnerfeqarluni ineriartortitsissallunilu suliaqarluni.

Angajoqqaat meeqqaminnik sumiginnaasarnerat pillugu nuna tamakkerlugu iliuusissanut pilersaarut Naalakkersuisut 2019-imi ukiakkut saqqummiuppaat. 2020-imi upernaakkut pilersaarutit allat marluk

¹⁸ Ingemann & Larsen 2017, Inuuneritta II-mik piffissap qeqqani naliliineq

¹⁹ Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik aamma Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik.

– innuttaasut peqqisuunissaat pillugu suliniut Inuuneritta III ilaqutariinnullu politikki, pitsaaliuinnermut immikkoortortap sulinerani aallaaviusussattaq, Naalakkersuisut saqqummiutissavaat.

Suliniutit, SDCG-p suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnerup aamma pinaveersaartitsinerup iluani anguniagaanik eqquutsitsinissamut tapersiisut, Paarisap suliaanut ilassutaallutillu tapersiissapput. Tamanna Paarisap aamma SDCG-p akornanni qanimut ataqatigiissaakkamillu suleqatigiinnikkut pissaaq.

5.2 Anguniagaq

Sulia qarfiit aamma suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinneq nukittoq

SDCG Peqqinnissa qarfimmi aamma suleqatigisat attuumassuteqartut pinaveersaartitsilluni peqqissutsimillu siuarsaalluni suliassa qarfiit akornanni suleqatigiinnermik nukittorsaassaaq. Sullissivik sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassa qarfimmi suliniutinik peqqissutsimik siuarsaasunik aamma pinaveersaartitsisunik ineriartortitsinermut, illoqarfinni nunaqarfinnilu kulturikkut aamma ilaqutariinnermi inuunermi aallaaveqartunut tapeeqataassaaq.

SDCG-p akimuilluni aamma pinaveersaartitsinermi suleqatigiinnermut pingaarnertut anguni-
agaa tassaavoq:

- Sulia qarfiit akimorlugit suleqatigiinneq nukittoq

Iluatsitsinissamut piumasaqaatit:

- SDCG-p, Peqqinnissa qarfimmi immikkoortut allat, kommunit, inuussutissarsiorfiup aamma kajumissutsimik suliaqartut akornanni pinaveersaartitsisumik aamma peqqis-
sutsimik siuarsaasunik sukkorneq aamma inooriaatsimik suliniuteqarneq pillugu su-
leqatigiinnermik nukittorsaaneq, suliniutinik najukkamut tulluussagaasunik.
- Suliniutinik, meeqqat inuusuttullu inooriaatsimik tunngavilinnik nappaateqalernissamut aarlerinartorsortut pitsaanerusunik nerisaqalernissaannik aamma timimik aalasalernis-
saannik tapersersuisunik ineriartortitsineq ingerlatsinerlu.

5.3 Suliassa qarfiit akimorlugit pinaveersaartitsisumik suliniummik nukittorsaaneq pillugu suleqatigiinneq

SDCG-p sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassa qarfimmi suliniutit annertuumik aarlerinartorsortunut sammisut pinaveersaartitsisut peqqissutsimillu siuarsaasut tapersersorlugillu ajornaallisassavai. Suliniutit suliniummut ataqatigiissaagaasumut, pinaveersaartitsisuumut aamma ugartuisuumut, Paarisap suliarisaanut, Naalakkersuisullu pingaarnertut malittarisassiugaanut inatsisiliugaanullu ilassutaassapput.

SDCG-p suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi ilaatigut inissisimaffigaa:

- *Suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnermut ilusilianik nalinginnaasunik ineriartortitsineq* nerisaqarnerup aamma timimik aalatitsisarnerup iluani peqqissutsimik siuarsaanerup aamma pinaveersaartitsinerup iluani: Suliassa qarfiit akimorlugit suleqatigiinnikkut suliniutit nunamut

tamarmut siammarneqarnissaat ilippanaateqarpoq, aaqqissuussinermi/ingerlanermi atuuttumi aallaaveqaramik. Suliniutit SDCG-mit ataqatigiissaarneqarput kiisalu aaqqissuussinerit atoreersut (top down) tunngavigalugit. Suliniutini ilaatigut pineqarsinnaapput kigutigissaanermi, peqqissaanermi, nakorsat meeqqat peqqissusaannik misissuineranni, kiisalu soorlu atuarfinni, suliffeqarfinni, nuna tamakkerlugu peqatigiiffinni, suliffinni imaluunniit niuertarfinni il.il. peqqissutsimik siuarsaanerit suliniutip sakkortusarneri.

- *Suliassaqarfiit akimorlugit suliniutinik piviusunngortinneqarsinnaasunik anguneqarsinnaasunillu ineriartortitsineq tapersersuinerlu* suliaqartoq suleqatigalugu: Peqqissutsimik siursaalluni aamma pinaveersaartitsilluni suliniutit pissutsit assigiinngitsut ataanni pisarput; tamanna kulturikkut pissutsinut aamma ileqqorisanut, attaveqatigiinnermut aamma suliffeqarfinnut tunngavoq. Najukkami suliniut aamma pissutsit immikkut ittut soorlu inuiaqatigiit tapersersorniarlugit, matuma ataani ass. illoqarfik, nunaqarfik, peqatigiiffik imaluunniit suliffeqarfiup suliniutigisinnaasaanik, SDCG immikkoortut taakku ilaannit ingerlanneqartut suliniutit tapersersorsinnaavai. SDCG matumani suleqatit siunersieueqatigisartakkatullu atussaaq, ilisimasanik, piginnaasanik aamma iluaqutissanik suliaqartunut peqataasunut tunniussisinnaalluni. SDCG allagarsiussanik aalajangersimasunik suliaqassaaq, tassani suliniutinut aamma periutsinut aningaasanik atassuteqartunik imalimmik.
- *Kommunimi Namminersorlutilu Oqartussani sulisut attuumassuteqartut piginnaasaanik ineriartortitsineq* ilaatigut pinaveersaartitsinermi siunnersortit, meeqqat atuarfianni ilinniartitsisut, peqqissaasut, kigutigissaasut il.il.
- *Ilisimasanik pilersitsineq, nakkutilliineq ingerlatitseqiinerlu* sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaqarfiup iluani pinaveersaartitsilluni aamma peqqissutsimik siursaalluni suliniutinik: SDCG-p pitsaassuseq aamma ilisimatusarneq pillugu suliniutaanut atatillugu suliniutinik pineqartunik ineriartortitsineq aamma atulersitsineq ilisimatusarnermi nakkutilliinermik aamma sunniutinik uuttuinermik imaqartumik malittarineqassaaq. Sullissivik attuumassuteqartunik aamma sunniuteqarluartunik pinaveersaartitsilluni suliniummik tapersersuinerit atatillugu ilisimasanik ingerlatitseqqissaaq.

Qulaani sammisat tapersersorniarlugit SDCG-p Paarisa qanimut suleqatigissavaa. Siullertut Namminersorlutik Oqartussat suliaqarfimmi politikkiinik, isumaqatigiissutaanik, malittarisassaanik aamma sammisaanik qaqugukkulluunniit atuuttunik ataqatigiissaarinissaq qulakkeerniarlugu. Aappaattut illua-tungeriit akomanni suliatigut siunersieueqatigiinnissaq qulakkeerniarlugu, naggataagullu aaqqissuussamik pilersinneqartumik illua-tungiusut pitsaanerpaamik atuinissaat qulakkeerniarlugu, assersuutigalugu peqqissutsimut isumaqatigiissutinik, aqutsisut oqallittarfiinik, pinaveersaartitsinermi siunnersortinik, inuussutissarsiornermi attavinnik il.il. suliniutinik peqqissutsimik siursaasunik aamma pinaveersaartitsisunik ineriartortitsinermik aamma atulersitsinermik tapersersuisussanik.

Suliaqartoq suleqatigalugu suliaasaqarfiit akimorlugit suliniutit suleqatigiinnikkut aallartisarneqartut aamma pilersaarusiorneqarnerannut assersuut:

Meeqqat oqimaappallaartut akulikipput. SDCG-p iluani siunnersuutaavoq meeqqat oqimaappallaarnerisa annikillisarinnisaanut suliniuteqarneq. Suliniutip kigutileriffeqarfiup meeqqat qanimut attavigineratigut pissaaq. Kigutileriffeqarfiup pisarnermisut misissuinerimi maanna siunnersuinermit najoqqutassiaasoq atorlugu (karies-imut iliuusissami allaatigineqarnera malillugu) naatsunnguamik oqimaassuseq, nerisat aamma aalaneq eqqartorneqartassaaq. Kigutileriffeqarfiuttaaq Cosmic-imi aqqissuussamik takutissavaa takissuseq aamma oqimaassuseq, taamaasilluni meeqqat oqimaassutsimut najoqqutassiamut malinnaanngitsut malinnisaanut. Taamatut pisoqartillugu meeqqat angajoqqaavilu SDCG-mi siunnersortinneqarsinnaanerannut periarfissaqalissaaq.

6 Sulisut piginnaasaannik ineriartortitsineq

Taaguutit nassuiaatillu pingaarnerit tulliuuttut SDCG-mut uungalu najoqqutassiamut atatillugu atorneqarput:

Piginnaasat inunni ilisimasanik, pikkoriffinnik, misilittakkanik aamma isummanik sulineri atuisinissamut piginnaasaapput. Inuit piginnaasatik sulinerminni atortarpaat, atortariaqaramikkit, atorsinnaagamikkit, atoruskkamikkit, atoqusaagamikkit atomissaannullu sapinnginnamik.

Piginnaasanik ineriartortitsineq suliassamik naammassinninnissamut atatillugu inuit piginnaasaanik nukittorsaassaaq. Piginnaasanik ineriartortitsineq taamaasilluni inunni ilisimasanik, pikkoriffinnik, misilittakkanik aamma isummanik nutaanik ineriartortitsineruvoq, pissusilersuutit/sulinerup allanngorneranik timitaliisoq. Piginnaasanik ineriartortitsineq ilisimasanik nutaanerpaanik tunngaveqaropq kiisalu ulluinnarni sulineri aamma malittarisassiuugaasumik ilinniamermi, immikkut ukkataqarnermi pikkorissarnermilu ingerlasarluni.

Sulisut Peqqinnissaqarfimmi aamma kommunini sulisut, sukcorneq aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatilinnut atatillugu suliassamik imaluunniit ingerlatanik suliaqartut pineqarput.

Piginnaasanik ineriartortitsinermik suliniutinik qaqugukkulluunniit siunertarineqassaaq, SDCG-p sammisaqarfii pingaarnerit allat tapersersussallugit atulersissallugillu.

6.1 Piginnaasanik ineriartortitsinissamut neqeroorutit periarfissallu

Nummi Inuunerissaasut ukiumut ulluni marluk pingasuni sivissuseqartumik pikkorissaasarput, nunap ilaani immikkoortuni Inuunerissaavinni sulisunut sammiveqartumik. Matumunnga atavoq, Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortani tamani napparsimasut siammasissumik katitigaanerata, nassatarimmagu, sulisut tamarmik sukcornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatilinnik ilisarimasaaqalartarnerat. Taamaattumik sukcorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmi sulineri misilittagaqalaareertarput, piginnaasat ineriartorteqqinnerisigut piukkunnarsarneqarsinnaasunik. Sulisut, sukcorneq aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatit pillugit suliaqartut piginnaasaanik ineriartortitsinissamut nukittorsaanermut atatillugu, anguniagaq anguneqassappat eqimattat siunnerfiusut siammasissorujussuit piginnaasaannik ineriartortitsinissamik imaqarpoq.

Ilinniamernut aamma ilinniaqqinnissanut periarfissanut pioreersunut ilassutitut, SDCG Peqqinnissaqarfimmi aamma kommunini sulisunut, sukcorneq aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatit pillugit suliaqartunut piginnaasanik ineriartortitseqqinnissamut neqerooruteqartassaaq. Piginnaasanik ineriartortitsinerup ilaa sulisunut, peqqissaanermik suliamik pingaarnertut suliaqanngitsunut, ass. ilinniarfissut aamma sulisut isumaginninnermik imaluunniit perorsaanermik

tunuliaqutallit, nappaateqalernissamut annertuumik aarlerinartorsiorsortut ilaannut pingaamertut attaveqaataasunut paaqqinnittuusunullu siunnerfilissallugu pisariaqassaaq.

Suliniutit aallartisarneqartut tamarmik sulisunik suleqateqarnermik aamma ilaatitsinermik tunngaveqassapput, sulinerat pisariaqartitaallu sapinngisamik qaninnerpaamik eqqorusullugit. Piginnaasanik ineriartortitseqqinnissamut neqeroorutininik ilusilersuineri sulisut pisariaqartitaasa aamma piginnaasaasa assigiinngissusaat immikkut mianerineqassapput. Sulisut piginnaasaannik ineriartortitseqqinnissamik suliniutit suliassaqrarfiup iluani aamma suliassaqrarfiit akimorlugit sulisunut siunnerfilerneqassapput. Suliassaqrarfiit akimorlugit suleqatigiinneq napparsimasup nakorsartinneranut tamarmut ukkatarinninnissamik qulakkeerinninnissamut aalajangiisuussaaq.

6.2 Anguniagaq

Sulisup suliatigut sinaakkutaasa aamma piginnaasaata iluani sulisut tamarmik sulineri pitsaassutsimik ingerlataqarnermik tunniussissapput.

SDCG piginnaasanik ineriartortitseqqinnermik ineriartortitsinikkut neqerooruteqarnikkullu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnermut tapersiissaaq. Peqqinnissaqarfimmi sulisut piginnaasaat suliassaqrarfiup iluani ilisimasanik aamma ilisimatusarnermi inernernik nutaanerpaanik tunngaveqassapput. Kommunini sulisut pikkorissarnermut aamma sammisanut, piginnaasaannik ineriartortitsineri iluaqutaassusanut peqataanissamut neqeroorfigineqartassapput.

SDCG-p piginnaasanik ineriartortitsinerani napparsimasup nakorsarneqarnera tamaat ukkatarineqarpoq, napparsimasup pisariaqartitai aamma napparsimasup nammineq inissisimaffimminut ilisimasa aallaavigalugit. Immikkut ukkatarineqassaaq napparsimasumik suleqateqarnermut atatillugu sulisut piginnaasaasa kiisalu suliassarfiit akornanni suliassaqrarfiit akimorlugit suleqatigiinnerup ineriartortinnissaat. Suliqaartut assigiinngitsut, napparsimasut aamma qanigisaasut suleqatigiuppup, napparsimasup nakorsarneqarnerani tamarmi suleqatigiinnermi ilaatinneqartussat.

SDCG-p piginnaasanik ineriartortitsineri suliniutaa sukkorneq inooriaaserlu pillugu suliassaqrarfimmi sulisussanik atorfinitsitsiniarnermut aamma sulisooreersunik paarsiinnarniarnermut nukittorsaanermut taperseeqataassaaq.

SDCG-p sulisut piginnaasaannik ineriartortitsinissamut anguniagai pingaarnertit tassaapput:

- Sulisut tamarmik sulisup suliatigut sinaakkutaasa piginnaasaatalu iluani suliatigut qaffa-sissumik pitsaassusilimmik tunniussissapput.

Iluatsitsinissamut piumasaqaatit:

Kalaallit Nunaanni isiginnittaatsimit isigalugu sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatinik pinaveersaartitsinerup, napparsimasunik ilinniartitsinerup aamma nakorsaanerup iluani sulisut piginnaasaannik annertusaaneq, kiisalu qarasaasiakkut nakorsi-artitsissutinik aamma qarasaasiamik aqutamik pitsaassutsimik malittareqqinermik atuinerup iluani piginnaasaannik nukittorsaaneq.

6.3 Piginnaasanik ineriartortitsinermik nukittorsaaneq pillugu suleqatigiinneq

SDCG sammisani nutaanik ineriartortitsineq pillugu suleqatigiinnermi ingerlatsisuussaaq, piginnaasanik ineriartortitsinermut aamma ilisimasanik avitseqateqarnermut peqqissaanermi pædagogiskimik ingerlataqarnikkut SDCG-p neqeroorutaasa pitsaassusaanik aamma pissarsiarineqarsinnaaneranik nukittorsaanerit tapiissuteqassaaq.

SDCG-p suliniutaanut neqeroorutaanullu siunertarisat tassaapput Peqqinnissaqarfimmi aamma kommunini sulisut, taamaattumik piginnaasanik ineriartortitsinermi neqeroorutini ineriartortitsinermi atulersitsinermilu suliaqartut qitiulluinnartuusut. Suleqatigisalli qitiusut suliaqartut peqatigiiffiillu amerlanerujussuit ilaassapput, ilaatigut:

- Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu ilinniarfiit pilersinneqarsimasut: Piginnaasanik ineriartortitsinermut neqeroorutini nutaanik aamma ilinniakkanik pioreersunik ineriartitseqqinneq pillugit ilaatigut suleqatigiinneq. Assersuutigalugu sullissivik Peqqinnissaqarfik naligalugu almen medicinip iluani nakorsanik postgraduate ilinniakkamut, kiisalu peqqissaasunik ilinniaritseqqinnermut il.il. tapertaasassaaq.
- Danmarkimi Steno Diabetes Centerit: Attaveqatigiinni sammisat, praktikerneq aamma ilinniarnert ukkatarinniffiusut ilaatigut pillugit suleqatigiinneq.

Suleqatigiinnut atatillugu SDCG-p inissisimaffia ilaatigut imaqarpoq, sullissivik:

- Pinaveersaartitsinermut, siusissukkut paasinninnermut, nakorsaanerit aamma kingusissukkut akornutini pinaveersaartitsinermut, piginnaanngorsaqqinneq aamma sungiusaqqinneq pillugit ilisimasaqarfittut piginnaasaqarfittullu atuutissaaq.
- Qulakkeerinnissaaq, sullissivimmi ilisimatusarnermi aamma ineriartortitsinermi sammisanit ilisimasat ilinniarititsineq aqutugalugu ingerlateqqinneqartarnissaannik kiisalu sulisunut tungaviumik ilinniarititsinermi aamma ilinniaqqinnermut neqeroorutini ilanngunneqarnissaannik.
- Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnermi qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermik aqqiinerit pillugit ilisimasanik ingerlatitseqqinnissamut immikkut ukkatarinninneq.
- Ilinniarfimmik attuumassuteqartunik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartarneq, matuma ataani ilisimatusarfimmik aamma Peqqissaanermik Ilinniarfimmik (inuussutissarsiornermi peqqissaanermik ilinniarfik) ilinniakkanik attuumassuteqartumik ingerlaavartumik ineriartortitsineq pillugu.²⁰ Suleqatigiinneq tungaviumik ilinniakkanut, immikkut ukkataqarluni ilinniakkanik aamma sulisut ilinniariteqqinneqarneranut tungavoq.
- Qulakkeerinnissaaq, suliniutit nalilerneqarnissaannut pingaamersiorneqarnissaannullu ingerlaavartumik ukkatarineqartarnissaannik.

Peqatigitillugu SDCG-p, Danmarkimi Steno Diabetes Centerit aamma peqqinnissaqarfimmi immikkoortortat akornanni, ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoormik aamma KOL-imik nakorsaanerup iluani immikkut misilltagaartunik suleqatigiinnermik pilersitsinissaq annertuumik

²⁰ Ass. nerisaqarneq aamma timimik aalatitsineq (matuma ataani innuttaasut tamatumingga isiginnittari-aasaannik) kiisalu inooriaatsimik allanngortitsinissamut kajumissaarinermut tungaviit pædagogiskiusut pillugit ilinniarfiit atuagassarititaannut ilisimasanik nutaanik tapiissuteqarnikkut.

ilippanaateqarpoq, tassani illua-tungeriit misilittakkaminnik avitseqatigiissinnaapput, suliniutinik nutaanik ataqatigiissarisinnaallutik kiisalu napparsimasunut siammasissorujussuarnut amerlasoorujussuarnullu iluaqutaasumik iliuuseqarnernik suliniutinillu ineriartortitsinermut tapeeqataasinnaallutik. Immikkoortortat akimorlugit nukittuumik pissarsiaqarnartumillu suleqatigiinneq, suliaqarfiup iluani tunngavimmik qajannaatsumik pilersitsinermut tapersiissaaq, suleqatigiit tamarmik atorluarsinnaasaannik.

6.4 Piginnaasanik ineriartortitsinermi suliniutit nutaat

Piginnaasanik ineriartortitsinermi suliniutissanik arlalinnik, SDCG-p qitiusumik napparsimavinni aamma peqqissaavinni inuunerissaaviit suleqatigalugit ineriartortissinnaasaanik aamma atulersissinnaasaanik nassaartoqareerpoq.

Immikkoortuni tulliuttuni 6.4.1-6.4.2 suliniutissat taakku naatsumik nassuiarneqarput. Suliniutit nassuiarneqartut tulleriissaarnerat pingaarnersiutinertut aamma pilersitsinissamut tulleriissaarinertut isigineqassanngilaq. Peqatigitillugu suliniutinik atulersitsineq aamma atulersitsinerup sukkassusaa sulilersitsinissamut aamma sulisunik paarsiinnarsinnaanermut periarfissanut annertuumik attuumassuteqassaaq.

Piginnaasanik ineriartortitsinermi suliniutit nutaat taakku aaqqissorneqarlutillu neqeroortigineqassapput:

- Naatsumik pikkorissarnertut, isumasioqatigiinnertut, sammisaqartitsilluni ulloqartitsinertut aamma siunersiupeqatigiilluni ataatsimiinnertut casenik tunngaveqartutut, SDCG-mi kiisalu qitiusumik napparsimavinni ingerlanneqarsinnaasutut.
- Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi ilisimasanik ingerlatitseqqiinertut aamma e-ilinniarnertut.
- SDCG-mi imaluunniit Danmarkimi Steno Diabetes Centerimi, Danmarkimi Steno Suleqammi, puannik nakorsaaneq pillugu immikkoortortaqaqfimmimi imaluunniit uummat pillugu immikkoortortaqaqfimmimi praktikkernikkut imaluunniit ilinniarnermi ukkatarinnikkut.
- Sammisat attaveqaatinut tunngasut, matuma ataani symposiat, sammisaqartitsilluni ulloqartitsinerit il.il.

Tamatumunnga atavoq, Sullissiviup kulturi, ilisimasanik avitseqatigiittarnermik aamma ingerlatitseqqiisarnermik sunnerneqarsimasooq tapersersussagaa, taamaattumillu Sullissivik ilaatigut Peqqinnissaqaqfimmimi aaqqissuussaannikkut immikkoortortat akimorlugit suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartassaaq, aaqqissuussaannikkut napparsimasut aamma qanigisaasut ilinniartinneqartarnerat pillugu sulisut ilisimasaanik nukittorsaaussamik kiisalu ilaatitsinissamik pisortatigoortuunngitsumik ilinniarnermik tapersersuisussamik.

6.4.1 Peqqinnissaqarfimmi sulisut piginnaasaannik ineriartortitsineq

Peqqinnissaqarfimmi sulisut piginnaasaannik ineriartortitsineq:

- Nakorsaanerup aamma napparsimasunik ilinniartitsinerup iluani suliniutinik atulersitsinermik tapersersuineq
- Inuunerissaavinni sulisunik nutaanik sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmik ilisaritsineq aaqqissuussaasoq
- Nakorsanik peqqissaasunillu sulilertunik nutaanik sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmik ilisaritsineq aaqqissuussaasoq
- Inooriaaseq pillugu ukiumoortumik pikkorissartitsinermik ineriartortitseqqinneq
- Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnerup iluani ilinniartitsisunik marluinnik oqaasilinnik ilinniartitsineq
- Sulisut IT-kkut piginnaasaannik nukittorsaaneq
- Danmarkimi immikkut ilisimasalinnik suleqateqarnermik nukittorsaaneq
- Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmik ukkataqartunik qarasaasiak-kut oqaluttaasartunik ilinniartitsineq

Pingaarnertut ukkatarineqassaaq nakorsaanerup aamma napparsimasunik ilinniartitsinerup iluani suliniutinik atulersitsinermik tapersersuineq, taakku ilaatigut tassaapput:

- Nappaammik suussusersiinerup aamma misissuinerup atatillugu POC-misissuinerup atortorissaarutitik atulersitsineq, pingaartumik illoqarfinni minnerni nunaqarfinnilu
- Isikkanik misissuinerup biotesiometrimik atuinermik siammarterineq
- Isinik misissuinerup atatillugu OCT-scannerutitik aamma fundus assiliinerup atortunik atuinermik siammarterineq
- Kalaallit Nunaanni inooriaaseq pillugu ilitsersuineq pillugu sulisut ilisimasaannik nukittorsaaneq, matuma ataani nerisaqarnek timersornerlu pillugit sulisut ilisimasaannik nukittorsaaneq
- Napparsimasunik qanigisaasunillu ilinniartitsineq aamma peqataatitsineq pillugit sulisut ilisimasaannik nukittorsaaneq
- Sulisut qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi piginnaasaannik kiisalu oqaluttaanissamut periarfissaannik nukittorsaaneq

Nakorsaaneq napparsimasunillu ilinniartitsineq pillugu kapitali 3-mi qulaaniittunik itisiliineq takuuk.

Nakorsaanerup aamma napparsimasunik ilinniartitsinerup iluani suliniutinik atulersinnerinik tapersersuinerup saniatigut, sullissiviup aamma suliniutinik tulluuttut nutaat ineriartortinneqarneri atulersinneqarnerilu suliarissavai.

Inuunerissaavinni sulisunik nutaanik sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmik ilisaritsineq aaqqissuussaasoq

Inuunerissaavinni sulisut nutaat ullumikkut inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmik assigiinngitsumik ilisaritinneqartarput. SDCG aqutsisut attuumassuteqartut qanimut suleqatigalugit sulisunut nutaanut aaqqissuussamik ilisaritsinermik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq, tassani napparsimasut tamarmik sumi najugaqarnerat apeqqutaatinagu nakorsaanissamut neqeroorutitik assigiisaartunik tapersersuiniartoqarpoq. Ilisaritsineq nunami tamarmi inuunerissaanermik sulisut suleqatigalugit ineriartortinneqassaaq, taamaasilluni misilittagaareersunik atuisoqassalluni, kiisalu

sulisoqatigiit assigiinngitsut pisariaqartitaat kiisalu najukkani atugassarititaasut eqqarsaatigineqassallutik. Neqeroorut nakorsanut, peqqissaasunut, peqqissaanermi ikiortinut aamma nunaqarfinni peqqissaanermik suliaqartunut siunnerfilerneqassaaq.

Nakorsanik peqqissaasunillu sulilertunik nutaanik sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmik ilisarititsineq aaqqissuussaasoq

Nakorsanik peqqissaasunillu sulilertunik nutaanik, ulluinnarni sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmi sulisussaangitsunik inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmik ilisarititsisarneq aamma nikerartarpoq. SDCG nuna tamakkerlugu inuunerissaanermik sulisut suleqatigalugit ilisarititsinermut neqeroorummik aaqqissuussamik aqutsisut attuumassuteqartut qanimut suleqatigalugit ineriartortitsissaaq, tassani qitiusumik napparsimavinni kiisalu peqqissaavinni annerusuni nakorsat peqqissaasullu pingaarnertut siunnerfigineqassallutik. Suliniutip tapersersussavaa, sukkortut aamma inooriaatsimut tunngasumik napparsimasut, alla pillugu Peqqinnissaqarfimmik attaveqartut, sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasunik nappaatinik nakorsaanermik sapinngisamik pitsaanerpaamik neqeroorfigineqartarnissaat.

Inooriaaseq pillugu ukiumoortumik pikkorissartitsinermik ineriartortitseqqinneq

Inuunerissaasut ukiumoortumik pikkorissartitsisarnerat maannamut sukkornermut pingaartumik ukkatarinniffiusarimavoq. Pikkorissaaneq ineriartortitseqqinneqassaaq, taamaasilluni suliniutit nutaat, sullissivimmik aallartisarneqartut, kiisalu inooriaatsimut tunngasunik nappaatinik siammasinnerusumik ukkatarinninneq tapersersussallugit.

Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnerup iluani ilinniartitsisunik marluinnik oqaasilinnik ilinniartitsineq

Nunaqarfinni peqqissaanermi sulisut aamma peqqissaanermi ikiortit suliassanik nutaanik amerlasoorpassuamik kivitsinissamut ikiortaassapput, taamaattumillu piginnaasanik ineriartortitsinermut siunnerfiullutik pingaarutilit. Peqqissaanermi taaguutinik, qallunaatuumut toqqaannartumik nutserneqarsinnaanngitsunik eqqortumik ilinniameq aamma atuineq qulakkeerniarlugu, SDCG ilinniartitsisunik marluinnik oqaasilinnik ilinniartitsissaaq. Ilinniartitsinermut siunnerfiupput Peqqinnissaqarfimmi sulisut marluinnik oqaasillit, paaqqinninnermik tunngavittut ilinniagallit (ass. peqqissaasoq, peqqissaanermi ikiorti). Ilinniartitaaneq inunnet ataasiakkaanut tulluurtunngortillugu aaqqissuunneqassaaq, taamaasilluni ataasiakkaat pædagogiskiusumik piginnaasaannut tulluussarneqassalluni.

Sulisut IT-kkut piginnaasaannik nukittorsaaneq

IT-mik atuinermik sapigaqannginneq (ullumikkut pingaartumik PIPALUK aamma Skype) Peqqinnissaqarfimmi atorfeqarniaraanni piumasaqaataapput. Kikkulli tamarmik, IT-kkut piginnaasat tunngaviusut iluanni IT-kkut atortorissaarutiniq nutaanik aamma ulluinnarni sulineri piginnaanermik sukkasuumik ilikkarnissamik atuinissamillu pisariaqartumik toqqissisimaffiginngillat ilisimatuujuunatillu. SDCG-mik aamma suliniutinik atulersitsinerup nassatarissavaa IT-kkut atuinerup annertusinera, kiisalu siunnerfiusut piginnaasanik nutaanik peqalernissaannut aamma atortorissaarutiniq nutaanik atuinissamut piumaffigineqarnerat. Taamaattumik sullissiviup suliniutaanik sulisut IT-kkut piginnaasaannik ineriartortitsinissamut, kiisalu IT-mik atortorissaarutiniq tunngaviusunik atuinissamut toqqissisimanissap qulakkeerneqarnissaanik pisariaqartitsineq annertuseriassaaq. SDCG Peqqik-paasissutissat suleqatigalugu IT-p iluani piginnaasanik ineriartortitsinermik ineriartortitsillunilu ingerlatsissaaq.

Danmarkimi immikkut ilisimasalinnik suleqateqarnermik nukittorsaaneq

Nuummi Inuunerissaavik Danmarkimi immikkut ilisimasalinnik suleqateqarpoq. Suleqatigiinneq pingaartumik pilersinneqarpoq inuttut attaveqaatit pissutigalugit, kiisalu immikkut ilisimasallit ataasiakkaat Peqqinnissaqarfimmut piffissap ilaani atassuteqarnikuunerat pissutigalugu. Peqqinnissaqarfiup aamma Danmarkimi immikkut ilisimasallit suleqatigiinnerat nukittorsarniarlugu, suleqatigiinnerup pisortatigoortunngornissaa kissaatigineqarpoq. Taamaattumik SDCG-mik pilersitsineq suleqatigiinnissamut periarfissanik nutaanik aamma suleqatigiinnissamut nutaamik pisariaqartitsineramik nassataqassaaq. Sullissivik sukkorneq aamma inooriaatsimut tunngasut nappaatit pillugit Danmarkimi immikkut ilisimasallit pisortatigoortumik suleqatiginissaanut isumaqatigiissuteqassaaq, taamaasillutik sullissivimmi immikkut ilisimasallit napparsimasut pillugit caset ajornakusoortut pillugit siunersioqateqarnissaq siunertarlugu saaffiginnissinnaassallutik. Qarasaasiakkut nakorsartitsineq aqquutigalugu case/ilinniartitsinissamut periarfissanik pilersitsisoqassaaq, kiisalu ukkatarinnilluni piginnaasanik ineriartortitsinialuni Danmarkimiinnissamik neqerooruteqartoqartassaaq. Sullissiviup Steno DK-mi attaveqaatigiit aqquutigalugit Danmarkimi Steno Diabetes Centerit siunersioqatigisassavai ass. piginnaasanik ineriartortitsinermi, nakorsaanermi, pitsaassutsimi, qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi il.il. neqeroorutinik nutaanik ineriartortitsinermi. (Steno DK immikkoortoq 8.4-mi itisilerneqarpoq).

Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmik ukkataqartunik qarasaasiakkut oqaluttaasartunik ilinniartitsineq

Oqalutsit Peqqinnissaqarfimmi atorfeqartut, tunngavittullu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmik immikkut ilisimasaqanngitsut atorfeqartarput. Tamanna unammillernarsinnaavoq, neqeroorutit arlalippassuit ass. inooriaatsimut siunnersuutit, kalaallisuunngorlugit toqqaannartumik nutserneqarsinnaaneq ajornata, taamaattumillu eqqortumik ingerlatitseqqiinissaq tapersorniarlugu immikkut ilisimasaqarneq piumasaqaataassalluni. Suliniut nukittorsarneqartoq, nunami kikkunnut tamanut iluaqutaasussaq, qarasaasiakkut oqaluttaanerunermik nassataqassasoq naatsorsuutigineqarpoq. SDCG sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfiup iluani ukkataqarluni qarasaasiakkut oqaluttaasartunik ilinniartitsinermik ineriartortitsissaaq, aqqissuussissalluni ingerlatsissallunilu. Qarasaasiakkut oqalutsit ilinniagaq aamma tamatuma kingorna atuunneq pilersinneqarsinnaavoq, qarasaasiakkut oqalutsip nunami nunallu avataanit oqaluttaasinnaassalluni.

6.4.2 Kommunini sulisut piginnaasaannik ineriartortitsineq aamma Peqqinnissaqarfiup aamma kommunit akornanni piginnaasanik ineriartortitsineq

Suliniutip ataqatigiissuunissaanut piumasaqaataavoq suliaasaqarfiit akornanni ilisimasat, suleqatigiinneq, ataqatigiissaarineq aamma attaveqatigiinneq. Taamaattumik SDCG-p akisussaaffigisaanik kommunini sulisut attuumassuteqartut, Peqqinnissaqarfimmut aamma kommunini sulisunut attaveqartartut piginnaasanik ineriartortitsinermik neqeroornissaq tulluassaaq. Ataatsimut ilinniaqqinneq aamma piginnaasanik ineriartortitsineq misillitakkaniq avitseqatigiinnermut aamma attaveqaatinik pilersitsinermut tapiisinnaassaaq, tamatumuunalu napparsimasup nakorsartinneranik ataqatigiinnerusumik kinguneqassalluni.

Sullissivik suliaqartut attuumassuteqartut suleqatigalugit: Aqutsisoqarfiit, kommunit, suliffeqarfiit, peqatigiiffiit il.il. SDCG-p suliniutaanik tapersersuisumik piginnaasanik ineriartortitsinermik neqerooruteqarsinnaassaaq.

Neqeroorutit suliassaqarfiit akornanni sammisanut assigiinngitsunut tunngasinnaapput, soorlu ass. pinaveersaartitsineq aamma peqqissutsimik siuarsaneq, qarasaasiakkut nakorsiaartitsisarnermik atuineq, napparsimasunut sanngiitsumik inissisimasunut aamma navianartumiittunut nakorsaanerit artomartut aaqqissuunneqarnerinik suliniut.

6.4.3 Sulilersitsineq paarsiinnarnerlu

SDCG-p piginnaasanik ineriartortitsinerup iluani suliniutaa sukkornermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaatinik nakorsaanermik qaffasissumik pitsaassusilimmik tunniussinissaq tapersersussavaa, kiisalu suliffeqarfiup pilerinartup ineriartorfiusullu pilersinneranut tapersersuissalluni, taamaasiomikkullu Kalaallit Nunaanni sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmi sulisunik sulilersitsisarnermik aamma paarsiinnartarnermik nukittorsaassalluni.

Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliassaqarfimmi sulisunik sulilersitsinerup aamma paarsiinnarnerup nukittorsarneqarnerata saniatigut aamma kissaataavoq, SDCG-p suliniutai Peqqinnissaqarfiup sinnerani sulilersitsinermut aamma paarsiinnarnermut periarfissanik nukittorsaassasoq, ilaatigut sulisunut siammasissorujussuarnut piginnaasanik ineriartortitsinermik neqerooruteqartamikkut.

7 Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarneq

Peqqinnissaqarfik peqqinnissamat periusissiami (UPA14) anguniakkanik aalajangersaanikuvoq, tassani peqqissaanermi teknologiimi aqqiissutit inuiaqatigiit ilusilersugaaneranni, nunap ilusaani aamma attaveqatigiinnermi unammillernartut anigorniarlugit, kiisalu peqqissaanermi teknologiimi aqqiissutinik ineriartortitseqqinnikkut pitsanngorsaajuarnikkullu sumiluunniit najugaqaraluaanni suliamik ilisimasalinnik atuisinnaanissaq qulakkeerneqassasoq. SDCG-mi qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi suliniutip tapersersussavaa, taakku anguniakkat anguneqarnissaat.

Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarneq nassuiarlugu: Peqqissaanermi sullissinerit, suliat pillugit siunersueqatigiinnerit aamma ungasissumit nakkutillineq digitalikkut ingerlasoq.

Nassuiaat sukumiisumik nassuiarneqassappat makku ilaapput:

- Suliamik suliaqartut aamma napparsimasut/qanigisaasut akomanni oqarasuaatikkut nakorsiertitsineq.
- Suliamik suliaqartut aamma napparsimasut/qanigisaasut akomanni videokkut nakorsiertitsineq.
- Napparsimasunik ungasissumit nakkutillineq, tassani paasissutissat sulianik suliaqartut akomanni oqarasuaatikkut imaluunniit internetikkut napparsimasup nammineq angerlarsimaffianit imaluunniit nakorsiertarfimmit qanittumit nassiunneqartarlutik. Nassiussineq oqaluunnikkut imaluunniit toqqorsereernerup kingorna nassiussineq pissaq.
- Sulianik suliaqartut nunaqqatigiinngitsut akomanni siunnersuineq/ilitsersuineq/supervision/piginnaasanik ineriartortitsineq, matuma ataani oqarasuaatikkut, videokkut aamma elektroniskimik attaveqatigiittarfisigut allatigut.
- Isumasioqatigiinnerit nakorsaanermut tunngasut oqarasuaatikkut aamma videokkut, napparsimasoq ilaatinngagu, napparsimasumut nakorsaanissamik neqerooruteqarnissamat isummernissaq siunertarlugu

Nuna tamakkerlugu elektroniskiusumik napparsimasunut nalunaarsuiffik taamaasilluni qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi ungasissumit nakkutillineri neqeroorummut ilaavoq, tassani napparsimasup aamma sulisup sumiiffia apeqqutaatinnagu napparsimasut paasissutissartai sulisunit pissarsiarineqariaannaammata.

Qarasaasiakkut nakorsiertitsissut atortorissaarutaassaaq napatitsisuusoq, SDCG-mit immikkut ilisimasallit napparsimasunut nakorsaanermik kiisalu sulisunut piginnaasanik ineriartortitsinermik neqerooruteqalerpata. Taamaattumik qarasaasiakkut nakorsiertitsissut atortorissaarutaavoq aalajangiisuusoq, kiisalu immikkoortuni arlalinni SDCG-p takortuugaanik anguniagaanillu angusaqarnissamat kiisalu suliniutinik nutaanik ineriartortitsinissamat atulersitsinissamullu piumasaqaataasoq.

SDCG-p qarasaasiakkut nakorsiertitsisarneq pillugu iliuusaata taamaattumik sullissiviup sammisai allat akimussavai, kiisalu nunami tamarmi nakorsaanermik neqeroorutinik, napparsimasunik ilinniartitsinermik, piginnaasanik ineriartortitsinermik kiisalu qarasaasiakkut aqunneqartumik pitsaassutsimik ineriartortitsinermik nukittorsaanissamat tunngaviulluinnartumik piumasaqaataassalluni.

7.1 Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi maannakkut neqeroorutit, periarfissat aporfillu

Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnernik aaqqiissutit sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu neqeroorutini ataatsimoortuni napparsimasup najugaa apeqqutaatinnagu, atuisunik ilaatitsinermut aamma pitsaanerumik suliaqarnermut, aaqqissuussaanikkut²¹ aamma napparsimasut pitsaassutsip misigisaanni ataatsimut ilippanaammik imaqarpoq.

Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarneq Peqqinnissaqarfimmi assigiinngitsumik annertussusilimmik atorneqarpoq. Atuinerup annertussusaanut apeqqutaapput nunap ilusaa, nappaat aamma inuk. Ass. misissuinerit takutippaat, qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnerni Napparsimaveqarfik Avannaani Napparsimaveqarfik Kujataanut sanilliullugu amerlanerusut. Nappaatit assigiinngitsut pillugit suliaasaqarfimmi assigusumik qarasaasiakkut nakorsiertitsineq assigiinngitsumik atorneqarpoq. Qarasaasiakkut nakorsiertitsineq sukkortunik, ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortunik aamma KOL-imik nappaatilinnik suussusersiinerumt, nakorsaanermut misissuinerimullu annikitsuinnarmik atorneqartarpoq. Nuummi Inuunerissaasut qarasaasiakkut nakorsiertitsinernik aamma immikkut ilisimasalinnik siunnersuinerimik nunap ilaanut immikkoortortanut killilimmik neqerooruteqartarput.

Peqqinnissaqarfiup qarasaasiakkut nakorsiertitsinermi atortorisaaarutaanik pingaarnertut nassuiaaneq

- *Pipaluk*.²² Peqqissaanermik immikkoortortat tamarnik²³ Pipalummik atortorisaaaruteqarput. Pipaluup pingaarnertut siunertaraa qulakkiissallugu illoqarfimmi minnerusuni aamma nunaqarfimmi innuttaasut peqqissaanermi neqeroorutininik pissarseriaannaanissaat, atortorisaaarulli aamma peqqissaanermik immikkoortortat akornanni qarasaasiakkut attaveqatigiinnermik periarfissiivoq. Pipaluup nukittuffigaa, software sulisunut peqqissaanermi killeqarlunnartumik ilinniagalinnut aamma IT-kkut killilimmik piginnaasalinnut atorneqarnissamut ineriartortitaagami. Systemimi eqqaamasassanik sanasoqarnikuuvoq, nunaqarfimmi peqqinnissamik sullissisup ikiortigisinnaasaanik. Pipaluup softwarea aamma qallunaatoorlunilu kalaallisoorpoq. Softwaremut sullissineq unitsinneqarnikuuvoq, taamaattumillu ineriartorneq unissimalluni. Tamatuma nassatarissavaa, Pipaluup ukiut arlaqanngitsut ingerlanerini atorunnaarsikkiartuaarneqarnissaa. Peqqinnissaqarfiup taamaattumik pisariaqartippaa peqqissaanermik immikkoortortani tamani qarasaasiakkut nakorsiertitsinermut atortorisaaarummik nutaamik atulersitsinissaq, Peqqinnissaqarfiup sullissinerinut aamma neqeroorutaanut naligiimmik atuisinnaaneq paariinnaaneqassappat, nukittorsarneqassappat ineriartorteqqinneqassappallu.
- *Videokkut nakorsiertitsinerni aamma isumasioqatigiinnerit* (maanna Skype for Business atorneqarpoq): Peqqinnissaqarfiup immikkoortortaasa akornanni aamma Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup aamma Danmarkimi suleqataasa akornanni atorneqartarpoq.
- *Teleoftalmologi*: Maanna OCT scannerutit aamma fundus assiliinermut atortut atorneqartarput. Misissuinerit nunami sumiiffimmi qulingiluani ingerlanneqartarput, assinillu atuaanertit

²¹ Aaqqissuussaanikkut pitsaassuseq ilaatigut tikikkuminartuunermut, napparsimasup nakorsarneqarneranik ataqatigiissaarinerimut, aqutsisunik aamma iluaqutissanik atuinerimut tunngavoq, itisilerneqarnera pitsaassuseq pillugu kap. 7 takuuk.

²² Pipaluk qarasaasiaavoq, immikkut ittumik softwaretalik, inunnt peqqissaanermi annikitsuinnarmik ilinniagalinnut aamma IT-kkut killilimmik piginnaasaqartunut atugassanngorlugu Alaskami ineriartortinneqarnikoq.

²³ Peqqissaanermi immikkoortortaqaarfii, innuttaasunik 50-it sinnerlugit sullissisut.

Rigshospitalet-Glostrup Hospitalimi isit pillugit immikkoortortami Steno Diabetes Center Copenhagen suleqatigalugu ingerlanneqartarlutik.

- *Oqarasuaat*: Sulisut akomanni siunersieueqatigiinneq ilisimasanillu avitseqatigiinneq. Napparsimasunik oqarasuaatikku nakorsartitsinerit.
- *EPJ*: Ataatsimut elektroniskiusumik napparsimasunut nalunaarsuiffuvoq (EPJ, Cosmic) Peqqinnissaqarfimmi tamarmi atuuttoq. EPJ Kalaallit Nunaanni peqqissaanermi immikkoortortaqaarfimmi tamani, nunaqarfimmi nakorsartarfiit ilanngullugit atorneqarpoq. EPJ nalunaarsuiffik "qangatoortuuvuq", aammali ataatsimut innimniisarfiilluni kiisalu Kalaallit Nunaanni nuna tamakkerlugu napparsimasut nalunaarsorsimaffiannik taarsiilluni, taamaasillutik peqqissutsimut paasissutissat nalunaarsorneqartut tamarmik EPJ-imi katersorneqartarput.

Qarasaasiakkut nakorsartitsisernerup atorneqarnera iluanaarutaasorujussuartut nalilerneqarpoq. Peqqinnissaqarfimmi misilittakkat takutippaat, qarasaasiakkut nakorsartitsinermik neqeroorutiniq atuineq, peqqissaanermi neqeroorutini sullissinerup qaffasissusaanik pitsaassusaanillu malunnaatilimmik pitsanngortitsisarpoq. Sullissinerup pitsanngoriarnernut assersuutigalugu ilaapput, innuttaasup qanigisani misissortinnissamut ilagisinnaanera, illoqarfimmi minnerusuni nunaqarfimmi innuttaasut Peqqinnissaqarfiup immikkut sullississutigisartagaanik angerlarsimaffimminnut qanittumi pissarsinnaanerat, najugartik qimanngikkaluarlugu neqerooruteqarfigineqarsinnaanerat, kiisalu innuttaasup napparsimanermi pisariaqartitsinermi immikkut ilisimasalimmik misissorneqarsinnaanera, immikkut ilisimasallip tikinnissaa utaqqinngikkaluarlugu.

Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermik neqeroorutit aningaasartornarput, aaqqissuussaanermik aamma suliniutinik, pilersaarusiornermut, suliniutinik naammassinninnermik malittareqqiinnermillu ineriartortitsinermi, kisiannili nakorsartarnernut atatillugu angalanermut aningaasartuutit annikillinerat eqqarsaatigalugu pingaaruteqarluni, piffissaq angalalluni atorneqartoq napparsimasumut immikkullu ilisimasalinnut annikillineqarpoq. Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermik atuinerup annertusinera taamaattumik sipaaruteqarnermik takutitsisimanngilaq, kisiannili aningaasaatinik ataatsimoortunik atuilluarnernermik, napparsimasut ataasiakkaat qaffasinnerusumik sullilluarneqarnerannik nassataqarluni.

Peqqinnissaqarfimmit qarasaasiakkut nakorsartitsinermi misilittakkat aamma takutippaat, qarasaasiakkut nakorsartitsinermik tunngaveqarluni suliniummumut piumasaqaataasoq teknologiumut atoruminartumut ingerlaavartumik aningaasalersuisarnissaq, ilinniartitsisarnissaq aamma atortorissaarutiniq suliarinnilluarnissaq. Teknikkikkut ajutuukulanerit aamma Nuup avataani attaveqaatit killeqartorujussuunerisa maanna atortorissaarutaasut ingerlanneqarnerat nalorninarpoqartippaat. Tassunga ilaavoq Pipaluup software-a Cosmic-imut ilanngunneqanngimmat. Tamatuma imaraa, napparsimasunik nalunaarsuiffiit marluk immikkut atorneqarmata, tassani paasissutissat Pipalummit Cosmicimut assilillugit nuunneqartariaqartarlutik.

7.2 Qarasaasiakkut nakorsartitsinermi iliuuseqarnermik nukittorsaaneq pillugu suleqatigiinneq

Nunap ilusaa aamma attaveqaatit immikkut ittut tunngavigalugit, qarasaasiakkut nakorsaanermik atuineq innuttaasut tamarmik suliniutinik, sullissivimmit ineriartortinneqartunik

neqeroortigineqartunillu naligiimmik atuisinnaanerannut qulakkeerinninnissamut aalajangiisuulluinnarpoq. Tamanna suliniutinut sullissivimmit neqeroortigineqartunut, aammali suliniutinut sullissivimmit tapersersorneqartunut, kisiannili sulinermi nunap ilaani peqqissaanermik sulisunit suliarineqartunut atuuppoq.

Peqqissaanermik suliaqarnermi

Innuttaasut ataasiakkaat immikkoortortamut, oqaloqatiginninnerit, misissuinerit aamma napparsimasunik ilinniartitsinerit ingerlanneqartarfanut takkussinnaanngippata, videokkut nakorsartitsineq misissuinerit tapiliullugu (BT-uuttuut, puuat atornerannik misissuineq, laboratoriami misissuinerit) najugaq apeqquataatinnagu nakorsaanermi neqeroortip pitsaassusaasa assigiinnissai qulakkiissavaa. Qarasaasiakkut nakorsartitsissutinik atortorissaarutinik atuinerup napparsimasunik sullissilluni sulineq tapersersussallugu periarfissiivoq, innuttaasup peqqissaanermi immikkoortortaq suna atassuteqarfigineraa apeqquataatinnagu.

Suleqatigiinnermut ilusiliat assigiinngitsuussapput, ilaatigut sulisoqarnermi pissutsit, kiisalu sulisoqarnikkut atugarisat assigiinngitsut nunap ilaanni immikkoortuni atuuttut eqqarsaatigineqartussammata. Ilimagineqarsinnaavoq, peqqissaanermik ingerlatsineq nunap ilaanni immikkoortuni tamani attatiinnaqassasoq, maannali takuneqarsinnaavoq, nakorsat sulinerat aamma iluaqutissat nikerartut, taamaattumik nunap ilaanni immikkoortut ilaanni pisinnaasoq, nakorsat sulinerat piffissap ingerlanerani SDCG-mut tunngavilerneqassasoq, ilisimasat atajuamerlu pisariaqartut qulakkeeqqanarlugit.

Aaqqissuussaannermi

Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermik atuinerup nukittorsanera, qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi/misissuisarnermi suliaqarluni naammassinninnermi kiisalu malittareqqiinnermi pilersaarusiorderiup aaqqissuussaannikkut ukkatarinissaa piomasaaqaataavoq. SDCG-p suleriaatsinik ineriartortitsinnermut ukkatarinninnera Peqqinnissaqarfimmi qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi siunnersortit, peqqissaanermi sulisut, napparsimasut aamma peqqinnissaqarfiup sinnerani suunniivigeqatigalugit aamma qanimut suleqatigalugit pissaaq.

Teknologiskimik

Peqqinnissaqarfimmi IT-mut immikkoortortaqarfimmi sulisut aamma qarasaasiakkut nakorsartarnermik atuisut akornanni qanimut sunniivigeqatigiinneq suleqatigiinnerlu pisariaqarpoq, taamaasilluni qarasaasiakkut nakorsartarnermi attaveqarneq aamma teknologii sivilisuumik ajortinngitsumik ingerlanneqartuarsinnaanerani qulakkeerinnittoqassalluni. Tamanna atortorissaarutinik, ilaatigut aquummik aquuneqarsinnaasunik ilaatigullu inunnik pingaarutilinnik, IT-kkut teknologimi tunngavimmik sullissinnermik naammassinnissinnaasunik, IT-kkut immikkoortortami sulisut tapersersugaannik ilinniartitsinnermik piomasaaqateqassaaq.

Qarasaasiakkut nakorsartitsineri iliuuseqarnermut tunngaviit

Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi iliuuseqarneq sullissiviup nakorsaanermi aamma napparsimasunik ilinniartitsineri, ilisimatusarnermi, suliasaqarfiit akornanni suleqatigiinnermi aamma pinaveersaartitsineri aamma piginnaasanik ineriartortitsineri suliniutaanut attuumassuteqarpoq.

SDCG-p qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi iliuuseqarnera nunap ilusaa aamma kulturikkut pissutsit kiisalu issittumi, inoqqaat isiginnittaasiat eqqarsaatigalugu aallaaveqassaaq

ineriartortinneqassallunilu. Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi iliuuseqarnittaaq sulisunit assigiinngitsorpassuarnik piginnaasalinnit kivinneqassaaq, taamaattumillu sullissivimmi immikkut ilisimasalik, nunaqarfimmi peqqissaanermi sulisoq aamma immikkut ilisimasalik nunamit allameersoq tamarmik ilaatinneqarsinnaassallutik.

SDCG-p qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi iliuuseqarnera tunngavinnik tulliuuttunik ilisarnaateqassaaq:

- Aaqqiissutissanik nutaanik ineriartortitsisarnermut aamma atulersitsisarnermut tunngavissisunik, atajuartumik aaqqiissuussamillu paasissutissanik katersineq ukkatarineqassaaq.
- Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi iliuuseqarnermi ineriartortitsisarnermi, atuinermi aamma uppersaanermi ilisimatusarnermi tunngaveqartumik suleriuseqartoqassaaq (tak. kapitali 3).
- Aaqqiinerit Peqqinnissaqarfimmi aaqqiissuussaannikkut immikkoortortat suliaqarfillu akimorlugit napparsimasumik nakorsaaneq qaffasissumik pitsaassusilimmik ataqatigiissumik nukittorsaasoqassaaq.

Atuisunik aaqqiissuussamik ilaatitsisoqassaaq: Napparsimasut, qanigisaasut aamma sulisut qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi aaqqiissutininik ineriartortitsisarnermi, atulersitsisarnermi aamma naliliinermi, taamaasillutik atuisut pisariaqartitaat aamma piginnaasaasa qaffasissusaat sapinngisamik pitsaanerpaamik naapinneqassallutik (tak. immikkoortoq 1.6).

7.3 Qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi suliniutinik nukittorsaaneq

Immikkoortumi tulliuuttumi SDCG-p qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnerup iluani suliniutai nassuiarneqassapput. Nassuiaatit nikerartuupput. Teknologii ineriartornera ilutigalugu, peqqissaanermi suliniutinik nutaanik ineriartortoqarnera aamma sukkorneq aamma inooriaaseq pillugit suliaqarfimmi nutaanik ilisimasartaaneq pissutigalugit naatsorsuutigineqarpoq, sullissiviup qarasaasiakkut nakorsiertitsisarnermi suliniutaanut takussutissat sullissivimmi aqutsisunit annertusineqassasut imaluunniit annikikillineqassasut, SDCG-p siulersuisuisa oqaloqatigereernerisigut.

Suliniutinik nassuiaanermi tulleriissaarineq atulersitsinissami tulleriissaarinermit aamma sukkassusaanut takutitsinngilaq. Atulersitsisarnermut tulleriissaarinerit qaqugukkulluunniit aningaasaqarnermi sinaakkutinik aamma sulisussanik tulluurtunik piginnaasalinnik iluaqutissalinnillu tunngaveqassapput.

Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi suliniutit:

- Peqqinnissaqarfimmi immikkoortunut tamanut qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi atortorissaarutiniq nutaanik atulersitsineq
- Illoqarfinni minnerni aamma nunaqarfinni suussusersiernermit nakkutiginninnermullu atortorissaasutit nutaat point-of-care (POC)
- Isinut atortorissaarutiniq nutarsaaneq
- Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi isikkanik misissuisarnermik pilersitsineq
- Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi nerisaqarnermut siunnersuisarnermik pilersitsineq
- Puaat atonerannik misissuinermit atortorissaarutiniq siammarterineq
- Videokkut isumasioqatigiinnermik aamma e-misissuinermit atuinermik nukittorsaaneq

Titartagaq 7A: Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugit qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi aqqiissutissanik assersuut.

Napparsimasoq – sullissisoq

Aaqqiissutit, napparsimasoq illua-tungiulluni, aamma sullissisoq illua-tungiulluni. Atuisut taamaattumik assigiinngitsut marluusuaannarlutik.



Assersuut: SDCG-mi immikkut ittumik ilisimasalimmik videokkut misissortinneq

Sullissisoq napparsimasoq peqatigalugu – sullissisoq

Aaqqiissutit, qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermik naamassinninnissamat sullissisut marluk (imaluunniit arlallit) akisussaasuullutik, tassani napparsimasoq illua-tungaani peqataasuulluni.



Assersuut: Napparsimasumik illoqarfinni minnerusumiittumik imaluunniit nunaqarfinniittumik SDCG-mi immikkut ittumik ilisimasalimmik qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi isikkanik misissuineq

Sullissisoq – sullissisoq

Aaqqiissutit, sullissisut marluk (imaluunniit arlallit), oqaloqatigiillutik.



Assersuut: Immikkut ilisimasalinnik siunnersortinneq aamma

siunnersioqatigiinneq, napparsimasumut ataatsimut imaluunniit piginnaasanik ineriartortitsisarnermut tunngasinnaavoq – Kalaallit Nunaanni sullissisut akornaniusinnaavoq kiisalu SDC Danmarkimi sullissisumik/immikkut ilisimasalimmik oqaloqateqarnermiusinnaavoq

Napparsimasoq pillugu paasissutissat – sullissisoq

Aaqqiissutit, aalajangiinissamat tapiissutit napparsimasoq pillugu paasissutissanik atuiluni.



Assersuut: Kingusissukkat akornutiniq siulittuinermit pinaveersaartitsisarnermullu napparsimasunik nakkutiginninneq/ineriartortitsineq misissuinerlu

Napparsimasoq – napparsimasoq pillugu paasissutissat – sullissisoq

Aaqqiissutit, napparsimasoq aamma sullissisoq paasissutissanik tunniussillutillu atuisarlutik.



Assersuut: E-misissuineq

Peqqissaanermi immikkoortortanut tamanut qarasaasiakkut nakorsiertitsinerimi atortorissaarutininik atulersitsineq

Pipaluup ukiut amerlanngitsut ingerlanerini atorunnaarsinneqariartortussaanerata kingunerisaanik, peqqissaanermi immikkoortortani tamani qarasaasiakkut nakorsiertitsinerimut atortorissaarutininik atulersitsisoqassaaq. Tamatuma tapersersussavaa, Peqqinnissaqarfiup neqeroorutai, matuma ataani SDCG-p neqeroorutai, innuttaasunut tamanut annguttarnissaat, matuma ataani aamma illoqarfinni minnerusuniittunut nunaqarfinniittunullu. Atortorissaarutip nutaap taamaasilluni tapersersussavai: POC-imik misissuinerimi atortorissaarutit, OCT-mik scannerut aamma fundus assiliilermut atortut, illoqarfinni minnerusuni nununaqarfinnilu biothesiometri atorlugu isikkanik misissuisoqarsinnaanissaa, SDCG-mit nakkutigineqartumik, kiisalu Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortat akomanni EKG-mik aamma puaat atornerannik misissuinerinik suliaqartoqarsinnaanissaa nassiussoqarsinnaanissaalu. Kissaataavoq, siunissami Peqqinnissaqarfimmi EPJ-imut atassuteqarlertissinnaanissaa.

Tamatuma saniatigut atortorissaarummi nutaami hardware aamma software, sulisunit peqqissaanermi annertunngitsumik ilininagalinnit aamma IT-kkut killilimmik piginnaasalinnik atorneqarsinnaassapput. Softwaren marloqiusanik oqaasertaqassaaq (kalaallisut aamma qallunaatut), taamaasillutik sulisut tamarmik atortorissaarummik atuisinnaallutik, atortorissaarutittaaq nutaaq piiminartumik paasiuminartumillu piginnaasaqassaaq atorneqarsinnaallunilu.

Atortorissaarut nutaaq SDCG-mi suliniutinik atuilersitsineq 'taamaallaat' tapersersussanngilaa. Atortorissaarutip nutaap aamma Pipaluk taarsissavaa, taamaattumillu Peqqinnissaqarfimmi qarasaasiakkut nakorsiertitsisamerup ilusilersugaanerani tunngaviusuussalluni. Taamaattumik peqqissutsimut suliaqarfimmi tamarmi pisariaqartitat peqqissaartumik qulaajaavigineqassapput. Qulaajarneqassaaq, teknologiikkut periarfissat suunersut, atortorissaarummik nutaamik pisinissamut aalajangiisoqannginnerani.

Atortorissaarummik atulersitsineq ukiuni arlalinni ingerlassaaq. Atortorissaarutip Peqqinnissaqarfimmut tamarmut atulersinneqannginnerani, sullissiviup peqqissaanermi immikkoortortat toqqakkat peqatigalugit atortorissaarutip ilusilersornera misileraqqaassavaat.

Illoqarfinni minnerusuni aamma nunaqarfinni nappaammik suussusersiinerimut aamma misissuinerimut atortorissaarut nutaaq point-of-care (POC)

Nappaammik suussusersiisnerimut aamma misissuisarnerimut periarfissat nukittorsarniarlugit, pingaartumik illoqarfinni mikinerimi aamma nunaqarfinni, atortorissaarutit POC nutaat atulersinneqassapput (tak. kapitali 3), taakku Peqqinnissaqarfiup laboratoriami systemianut atassuserneqarsinnaapput. SDCG-p Peqqinnissaqarfimmi illua-tungiusut attuumassuteqartut allat suleqatigalugit nalilissavaa, atortorissaarut sumi pilersinneqassanersoq aamma piginnaasanik ineriartortitsinerimi aamma teknikkikkut ikiuinerimi atulersitsineq tapersersussallugu. Atortorissaarummik nutaamik atulersitsineq allornikkaartumik pissaaq, ukiunilu arlalinni ingerlanneqassalluni.

Isit pillugit atortorissaarutininik nutarsaaneq

Sukkortut tamarmik isimikkut misissortittarnissaat pillugu neqeroorutininik qulakkeerinninniarluni, ukiut aggersut pingasunit arfineq-marlunnut ingerlanerini, atortorissaarutip atuuttup taarserneqarnissaa

pisariaqartinneqassaaq, kiisalu atortorissaarutip immikkoortortanut amerlanerusunut, soorlu Ittoqortoormiini, Qaanaami, Nanortalimmi, Narsami aamma Paamiuni peqqissaavinnut siaruaanneqarnissaa nalilersomeqassaaq, taakkunani maanna sullitanik tunngavissaqartoqartoq nalilerneqarmat (tak. kapitali 3).

SDCG-p ingerlaavartumik atortorissaarutininik taarsiinissamut aamma immikkoortunut avinngarusimanerusunut atortorissaarutininik siammarterinissamut pisariaqartitsineq nalilersortuassavaa kiisalu tamatumani atulersitsinermi tapersersuissalluni, piginnaasanik ineriartortitsinermut neqerooruteqarnikkut, atortorissaarutininik atuinerimik ingerlaavartumik malittareqqiisarnikkut (pitsaassutsimik qulakkeerinninneq) kiisalu IT-kkut immikkoortortaarfik peqatigalugu teknikkikkut allatigut siunnersuinerimik suliaqartassalluni.

Qarasaasiakkut nakorsartitsinermi isikkanik misissuisarnernik pilersitsineq

Sukkormerup kingunerisaanik isikkatigut akornutininik misissuineq Nuup avataani inooriaaseq pillugu sulisumit akisussaasuusumit ingerlanneqartarpoq. Nuup avataani isikkanik ajoqutaajaasumit ikiorneqarnermik neqeroortoqameq ajorpoq. Suliniutitut nutaatut, SDCG qarasaasiakkut nakorsartitsinermi isikkanik misissuinerimik neqeroortassaaq ass. biothesiometriskimik misissortinnermit paasissutissanik ilallugu isikkat assiiinik nassiussinikkut, imaluunniit qarasaasiakkut nakorsartinnermi *toqqaannartumik* isikkanik misissuinerimik, tassani sullissivimmit isikkanik ilisimasallip assiliivikkut napparsimasup isigai takusinnaassallugit (suliniut nuna tamakkerlugu isikkanik ajoqutaajaasartoqarfimmut, kapitali 3-mi nassuiarneqartumut atassuserneqassaaq). Suliniummik atulersitsinissamut piumasaqaataavoq, isikkanik ajoqutaajaasartoqarfik pioreersoq iluaqutissanik amerlanerusunik kiisalu illutami pitsaanerusunik sinaakkuteqarnermik pitsanngorsarneqassasoq. Suliniut taamaattumik aatsaat pilersinneqassaaq, SDCG-p illutassaa nutaaq atorneqarnissamut piareerpat.

Qarasaasiakkut nakorsartitsisarnermi nerisaqarnermut siunnersuisarnernik pilersitsineq

Innuttaasut sukkormermik aamma inooriaatsimut tunngasumik nappaammik nappaateqartut, kiisalu innuttaasut nappaatit ilaannik ineriartortitsinissamut qaffasissumik aarlerinartorsortut Nuup avataaniittut, ullumikkut nerisaqarnermut siunnersorneqarnissamut periarfissaqanngillat. SDCG-p suliniutitut nutaatut neqeroortugissavai innuttaasunut Nuup avataaniittunut qarasaasiakkut nakorsarnissaq aamma nunami tamarmi inuunerissaasut piginnaasaannik ineriartortitsinissaq. Neqeroortut aallaqqaasiutitut immikkut aarlerinartorsortunut sammiveqartinneqassaaq.

Puaat atornerannik misissuinerimut atortorissaarutininik siammarterineq

Puaat atornerannik misissuinerit (spirometri atorlugu) Pipalummumut atapput. Pipaluup taarsiutissaanik atortorissaarummik nutaamik pisinermi, spirometri-mik atortorissaarutininik nutaanik atulersitsisoqassaaq. SDCG atortorissaarutininik pisinermik aamma atulersitsinermik ingerlatsisuussaaq, tamanna ukiuni arlalinni ingerlassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Videokkut isumasioqatigiinnernik aamma e-misissuinerimik atuinerimik nukittorsaaneq

SDCG-p videokkut isumasioqatigiinnernik aamma e-misissuinerimik²⁴ atuinerit nukittorsassavai. Suliniutinut napparsimasumut qanittunut aamma piginnaasanik ineriartortitsinermut atatillugu. Videokkut misissuisinnaanissamut periarfissat tapersersorniarlugit, sullissivimmi, qitiusumik napparsimavinni aamma peqqissaavinni annerusuni, qarasaasiakkut misissuinerimik,

²⁴ E-misissuinerit immikkoortoq 3.4.5-imi itisilerneqarput

napparsimasunik ilinniartitsinernik aamma eqimattanut minnerusunut piginnaasanik ineriartortitsinernik ingerlatsisinnaanissamut periarfissanik qulakkeerinnittoqassaaq. Qarasaasiakkut nakorsiarluni misissortinnerit marlunnik pingasunik peqataasullit, atortorissaarutinit atuuttunit ingerlanneqarsinnaassapput, oqalliffiilli annerusut ass. piginnaasanik ineriartortitsineq tallimanit arfinilinnut peqataasullit, atortorissaarutitik eqqortunik atuilluni inini immikkut ittuni ingerlanneqarnissai pisariaqarpoq.

8 Pitsaassuseq

SDCG-p atuunnerani qitiulluinnartoq tassaavoq ingerlaavartumik ineriartorneq, nakkutillineq aamma nuna tamakkerlugu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnerup pitsaassusaanik qulakkeerinnineq.

Iliuuseqarnermi immikkoortut pingasut aallaavigneqartarput, tassani peqqissutsimut suliasaqarfimmi sulissutigineqakkajuttut:

- Pitsaassuseq napparsimasup misigisaa, matumani pissutsit pingaarutillit tassaapput attaveqatigiinneq aamma napparsimasumik peqataatitsineq.
- Suliap pitsaassusaa.
- Aaqqissuussaannerup pitsaassusaa, ilaatigut tikikkuminassusermut, napparsimasut nakorsameqarnerannik ataqatigiissaarinnermut, aqutsinnermut aamma iluaqutissanik atinnermut tunngasut.

Immikkoortut tamarmik pingasut SDCG-mik pingaamertut takorluukkamik aamma aqutsinnermik tapersersuipput, kiisalu suliniutini, sullissiviup sammisaanut atatillugu aallartisarneqartuni ilaatinneqassallutik.

Taaguut pitsaassutsimik ineriartortitsineq, Peqqinnissaqarfimmi pitsaassuseq pillugu sulinnermut ataatsimut taaguutitut atorneqarpoq. Taaguutip suliap aamma periutsit, ataatsimut Peqqinnissaqarfiup neqeroorutaasa pitsaassusaanik pitsanngorsaanissamut aaqqissuussaanicutt siunnerfeqartumik siunertaqartut nassuiarpai.²⁵ Tamatumunnga atatillugu nakkutillineq aamma pitsaassutsimik qulakkeerinnineq, taaguummot pitsaassutsimik ineriartortitsinnermut atasutut isigineqassapput, taamaattumillu ataatsimut taaguutitut atorneqassalluni.

8.1 Pitsaassutsimik ineriartortitsineq

Peqqinnissaqarfiup ingerlaavartumik pitsaassutsimik ineriartortitsineq sulissutigaa, pullaviit assigiinngitsut aamma ikiortigalugit.

Immikkoortortani pitsaassutsimik ineriartortitsineq atuunnermi ingerlaavartumik ilaatinneqartarpoq; matuma ataani immikkoortoq proaktivusooq, assersuutigalugu nakorsaanermik atajuartumik ineriartortitsinnermut aamma atuutilersitsisarnermut tunngasoq, aamma immikkoortoq reaktivusooq, assersuutigalugu pisunut siunertarinngisanut aamma kukkunermut iliuuseqarnermut tunngasoq. Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortat ilaanni napparsimasunik sullissinnermik ad hoc-imik nakkutiginnittoqarpoq, IT & EPJ ikiortigalugu, soorlu nakorsaanermut malittarisassanik suliartoqarnikuusooq.

Peqqissutsimut aqutsisut januar 2018-imi napparsimasut isumannaatsuunissaat pillugu ataatsimiititaliamik pilersitsipput. Ataatsimiititaliap qitiusumik aamma immikkoortuni aqutsisut

²⁵ Sundhedsvæsenets kvalitets- og patientsikkerhedsbegreber & Metodehåndbog i kvalitetsudvikling og patientsikkerhed. Dansk Selskab for Kvalitet i Sundhedssektoren. 3. udgave, september 2018.

suleqatigalugit suleriaatsit toqqarneqartut misissorpaat, pisut siunertarinngisat annikillissarnissaat siunertaralugu. Sullinneqarneq pillugu napparsimasut naammagittaalliuutaat Peqqissutsimut aqutsisut allattoqarfiannit suliarineqartarput. Naammagittaalliuutit sulinermut tunngasut Nunatta Nakorsaaneqarfianit suliarineqartarput, taanna Danmarkimi naammagittaalliorfimmil suliarineqarnissaannut naammagittaalliuutinik katersisarpoq. Akisussaaffimmi matumani taamaallaat inuit ataasiakkaat naammagittaalliuutigin eqarsinnaapput, aaqjissuussaaneerunngitsut.

Peqqissuseq inuiaqatigiinni arlalitsigut nakkutigineqartarpoq. Sukkornermut aamma inooriaatsimut atatillugu immikkut attuumassuteqartumik inuiaqatigiinni misissuisoqartarpoq, siusinnerusukkut kapitali 4-mi nassuiarneqartumik.

Inuunerissaasuni pitsaassutsimik ineriartortitsineq

Inuunerissaasut ukiut qulit kingullit sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermi pitsaassutsimik pitsanngorsaaniarlutik aaqjissuussamik suliaqarput. Paasissutissanik elektroniskimik napparsimasunut nalunaarsuiffimmi nalunaarsuinerit tunngavigalugit paasissutissanik aaqjissuussamik katersinikkut ingerlatitseqqinnikkullu, tamanna sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermik²⁶ atulersitsineq pillugu ilisimasanik pingaaruteqartunik tapiissuteqarpoq, tamatumalu ilaatigut sunniutaanik. Iliuuseqarneq Peqqinnissaqarfimmi pitsaassutsimik suliniummik alliliisuvoq imaralugillu:

- Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugit iliuuseqarnermi napparsimasunik sullissinerimi malittarisassanik suliaqarneq.
- Inuunerissaavinni sulisunik pikkorissaanikkut piginnaasaanik ingerlaavartumik ineriartortitsinerit.
- Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnermik ingerlaavartumik nakkutiginninneq; inuunerissaavinni aamma immikkut ilisimasaqarfinni killeqartuni attuumassuteqartuni, inooriaaseq pillugu tabelimik immikkut ineriartortinneqartukkut.
- Inooriaatsimik misissuinikkut, ingerlatitseqqinnermi atortunik, inuunerissarfik cafenik il.il. napparsimasunik ilinniartitsineq.
- Sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliasaqarfimmi best practice-mik ingerlaavartumik iluarsaanikkut atulersitsinikkullu.

Pitsaassutsimik pitsanngorsaaneerimut periutsit ilusiliallu

Pitsaassutsimik pitsanngorsaaneerimut piunasaqaataavoq ingerlaatsinik allannguneq, taamaasillutik aalaakkaasut assigiissaartullu pitsaassutsimik, napparsimasunik nakorsaaneerimi anguniarneqartumik pilersitsissammata. Tassunga periutsit ilusiliallu arlalippassuit nassaassaapput.

Inuunerissaasut pitsanngorsaaneerimik ilusiliaq²⁷ tulluarsagaq pitsaassutsimik suliaqarnermut atortarpar, tak. titartagaq 8A. Ilusiliami tassani qitiuvoq pitsaassutsimik ineriartorneq kaaviiartaanaartutut isigineqarnissaa, immikkoortunik arlalinnik imaqtumik: Misissuineq/nalilersuineq ingerlaatsinik pioreersunik iluarsaneerimik imaluunniit nutaaliornemik kinguneqartartut, siammarterinerimik imaluunniit atulersitsinerimik malitseqarluni. Ingerlatsineq kaaviiartaq ingerlatsinerimik iluarsisamik/nutaamik naliliinermik imaluunniit misissuinerimik nanginneqassaaq. Pitsanngorsaaneerimut ilusiliaq taamaasilluni ataavartumik, ilinniarnemik

²⁶ Michael Lyng Pedersen, Diabetes in Greenland 2008-2017. A new model of diabetes care in Greenland based on continued monitoring, analysis and adjustment of initiatives taken.

²⁷ Aamma PDSA-ilusiliaq aamma ilisimaneqalermissamut ilusiliamik taaneqartoq.

siunertamut sammisumik, nakkutiginninnermik nalilersuinermillu tunngaveqarpoq. Inuunerissaasut ilusiliamik atuineq misilittagaqarfigilluarpaat.

Titartagaq 8A: Pitsaassutsimi pitsanngornissamut ilusiliaq



8.2 Pitsaassuseq nukittorsagaq – suleqatigiinneq suliniutillu

SDCG-mi pitsaassutsimik suliaqarneq Inuunerissaasut aamma inuunerissaaviit suliniutaanni atuutereersuni, kiisalu suliniutini, Peqqinnissaqarfimmi nassuiarneqareersuni aallaaveqassaaq. Naatsorsuutaavoq, SDCG-p sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmi nakorsaanerup pitsaasup ineriartortinneranik ingerlataqassasoq, kiisalu pitsaassutsimik ineriartortitsinnermut periutsit ilusilialllu sullissiviup akisussaaffigisai Peqqinnissaqarfiup sinneranut isumassarsiorfissatut saqqumitinneqarsinnaassasut.

SDCG atulersitsinnermik ineriartortitsinnermut, nakkutilliinnermut aamma malittarisassanik, piginnaasanik, sunniuteqartunik il.il. aserfallatsaaliinnermut atatillugu immikkut inissisimassaaq, kiisalu Peqqinnissaqarfimmi immikkoortut tamaasa suleqatigissallugit.

Pitsaassutsimik ineriartortitsinnermi SDCG-p immikkoortortat, pitsaassutsimik iliuuseqarnerup ilaanik assigiinngitsunik suliaqartut suleqatigissavai; matuma ataani Napparsimasut Isumannaatsuunissaat pillugu Ataatsimiititaliaq, IT & EPJ, Nunatta Nakorsaaneqarfia, Peqqinnissaqarfimmi immikkoortortat aaqqissuisuusut aamma sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu iliuuseqarnermut attuumassutillit, kommunit il.il. Sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarneq ukkataqarfinnut, aaqqissuussaannikkut immikkoortortanut arlalinnut attuumassuteqarpoq, aamma suliniutinut nutaanut aamma malittarisassanut, taamaattumillu suliniutinut pioreersunut ataqatigiissaarneqarlunilu tulluarsarneqassalluni. Peqatigitillugu immikkoortortat paasissutissanik misissuinnermut ineriartortitsinnermilu iliuuseqarnermut atugassanik tapiissuteqartarput.

Suleqataasoq attuumassuteqartoq alla tassaavoq Paarisa, ineriartortitsinnermik aamma atulersitsinnermik suliaqartoq. Peqatigitillugu Danmarkimi Steno Diabetes Centerinik

suleqatigiinnernik pilersitsisoqassaaq, tassani pitsaassuseq pillugu immikkoortumi misilittakkanik paarlaasseqatigiittoqartassalluni.

SDCG-p suliniuteqarfiit sulinerlu pitsaasoq paasiniarnissaat siunertaralugu sukkorneq aamma inooriaaseq pillugu suliaasaqarfimmi ingerlaavartumik sammisanik napparsimasunillu sullissinermi sammisanik nakkutiginnissaaq. Ineriartortitsilluni sulinerlu paasissutissanik kvantitativiusunik atuineq, journalinik aqutsinermut aamma nalunaarusiortarnermut atatillugu qaffasissumik pitsaassuseqarnissaanik aamma naammassinnissimanissamik piumasaaqatitaqarpoq. Suliniummii tassani pingaaruteqarpoq sulisuni attuumassuteqartuni (napparsimasunik sullissinermi aamma allaffissornermi) paasissutissanik katersineq aamma nalunaarsuisarneq pillugu pitsaanagerusumik oqaloqatigiittarnermik paaseqatigiinnermillu pilersitsinissaaq. Tamatumani siuarsaavoq ajornangitsumik paasissutissanik nalunaarsuineq kiisalu akulikitsumik paasinarumillu utertitseqqittarneq, ass. nakorsaanermi inernerit aamma qulaajaanerit pillugit iliuuseqarnermut siunertalinnik paasiuminartunillu nalunaarusianik.

Sulisut ulluinnarni misissortagaat, pitsannguinnissamut siunnersuutit kiisalu napparsimasunik suleqatinillu oqaloqateqarnerit sulinerup ingerlaavartumik iluarsarnissaanut atorneqassapput. Napparsimasut utertitseqqinneri aamma takusaat, assersuutigalugu inuit attaveqatigiittarfiini imaluunniit sulisunik oqaloqateqarnermi, allannguuteqarnissanut aamma pitsanngorsaanissanut tunngaviliisuupput.

Peqatigitillugu tulluurtuuvuq, SDCG-mi qitiusumik ingerlatsisoq ingerlaavartumik paasissutissanik katersillunilu, pitsaassusaanillu qulakkeerinnilluni, misissuullunilu ingerlatitseqqissassaaq. Ingerlatsivik taanna sullissivimmi ilisimatusarnermik suliniuteqarnermut qanimut attuumassuteqassaaq. Sullissivimmut ilisimatusarfissat nassuiarneqartut (tak. kapitali 4) napparsimasup pitsaassuseq misigisaa (ilaatigut inooriaatsimik nappaammik, nakorsaanermik aamma kulturimik kvalitativiusumik misissuinikkut), suliat pitsaassusaa (ilaatigut malittarisassanik, nappaateqartarnermik, toqusarnermik aamma akulikissutsinik epidemiologiskimik misissuinerik malittarisassanik tapersersuisumik ilisimasanik tunngaveqartumik) kiisalu aaqqissuussaanerup pitsaassusaa (ilaatigut peqqissaanerim sullissinermik ilisimatusarnermut; atulersitsisarnermi ilisimatusarnermut tunngasunik).

SDCG-p pitsaassutsimik ineriartortitsinermut suliniutaani ukkatarisat:

- *Napparsimasunik sullissinermi malittarisassanik ineriartortitseqqinneq atulersitsinerlu*, annertunerusumik kalaallinut tulluarsagaasumik, suliaqarfimmi ilisimasanik ilisimatusarnikkut tunngaveqartunik nutaanerpaanik pitsaanagerpaanillu tunngaveqartumik, kiisalu sulisunut taarseraattuartunut pissarsiariuminartunik.
- *Nakorsaaariaatsinik nalilersuinerimut aamma ineriartortitsinermut paasissutissatigut tunngavinnik pitsaanagerusumik pilersitsineq*; ilaatigut aaqqissuussamik journalinik aqutsinikkut inuunerissaavinnik akisussaaffigineqartumik, napparsimasunik sullissinerup pitsaassusaanik tamakkiinerusumik takunnissinnaalernissaaq siunertaralugu. Kiisalu paasissutissanik kvalitativiusunik katersineq, soorlu napparsimasut naammagittaalliutaannik, pisunik siunertarinngisanik, napparsimasunit minnerunngitsumillu sulisunit ingerlaavartumik uterfigeqqinernik.
- *Pitsaassutsimik paasissutissanik paasiuminartunik aamma iliuuseqarnermik siunertaqartumik nukittorsaaneq*, sulisuni aqutsisoqarfinnilu oqaloqatigiinnermik aamma kajumissuseqarnermik pilersitsinissaaq siunertaralugu.

9 Aaqqissuussaaneq, aqutsinermi iluseq

SDCG'p aaqqissuussaanerani qitiusoq tassaavoq, taassuma immikkoortoq namminersortoq Peqqinnissaqarfimmut SDCG'llu siulersuisuinut attuumassuseqartoq ikorfartussagaa. Aaqqissuussaanerup aamma ikorfartussavaa, sullissiviup Peqqinnissaqarfimmut ilaanissaa.

9.1 Aqutsinermi ilutsimi tunngavigisat

SDCG Peqqinnissaqarfiup ilaatut pilersineqassaaq, nunap immikkoortuani aqutsisup immikkoortortamilu aqutsisutut inissinneqarluni (takutinneqarpoq titartagaq 9A-mi tassaasoq Peqqinnissaqarfiup aaqqissuussaanerata takussutissaa).

SDCG nuna tamakkerlugu atuutissaaq (SDCG'p suliassaasa kapitali 3-8-imi allassimanerat itisiliissutiguk) aammalu siulersuisut pilersineqassapput namminerlu missingersuuteqassalluni.

Taamaattumik SDCG'p aqutsinermi iluseq, tamakkiisumik aalajangiisinaanermi tunngavissaqarnissamik qulakkeerisussaq aalajangersarneqarpoq tunngaviit tulliuuttut malillugit :

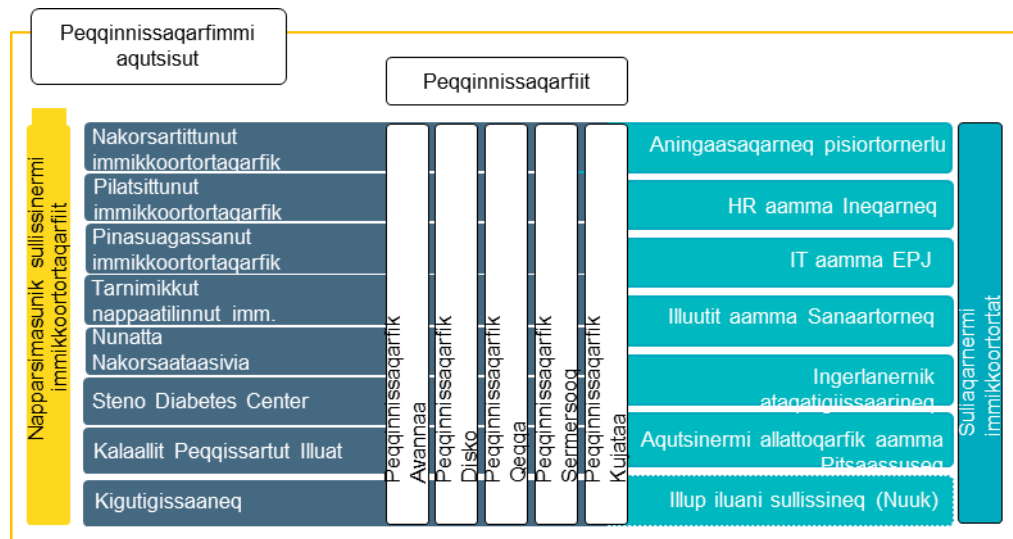
- Naalakkersuisut (Namminersorlutik Oqartussat) Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik aqutigalugu SDCG-mut akisussaasuvoq, SDCG-lu tamakkiisumik Namminersorlutik Oqartussanit pigineqarpoq. Taamaattumik aqutsinermi iluseq Namminersorlutik Oqartussat politikkikkut aalajangigaat aamma inatsilerinermi tunngavii atuuttut naapertussavai.
- Aqutsinermi ilutsip Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfiup aaqqissuussaanerata akuliutsinnissaa aammalu SDCG-p immikkoortullu Peqqinnissaqarfiup ataaniittut allat akornanni nukittuumik suleqatigiinnissaq qulakkiissava. SDCG akisussaaffeqarfissamik isumaqatigiissutitalerlugu Peqqinnissaqarfiup ilagillissavaa, najoqqutassiaq manna naapertorlugu.
- Aqutsinermi ilutsip qulakkiissavaa, sullissiviup sukkornerup aamma inooriaatsimik katsorsaanerami, sukkorneq pillugu ilisimatusarnermi, piginnaasanik ineriartortitsinermi aamma pinaveersaartitsinermi suleqatigisat attuumassuteqarfigisat qanimut suleqatiginissaat.
- Aqutsinermi ilutsip ikorfartussavaa Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut, Novo Nordisk Fondenimut, SDCG-mut, Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfimmut kiisalu SDCG'p siulersuisuinut atatillugu aqutsisuni ersarissunik inuttalimmi iliuuseqarneqqortussuseq, aalajangiinermi aqutit aamma aalajangiinissami pisinnaatitaaffiit.
- Aqutsinermi ilutsip qulakkiissavai ikorfartorlugillu, Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinermullu Aqutsisoqarfiup aamma Novo Nordisk Fondip aningaasaliissutit atornerqarnerisa taakku marluk akornanni sulinerit malinnaaffiginissaat.

SDCG sullissivittut Peqqinnissaqarfimmut ilaalissaaq tassani Peqqinnissaqarfiup immikkoortuinut allanut qanimut suleqateqassalluni. SDCG aqutsisut attuumassuteqartut qanimut oqaloqatigalugit suliassap tigunissaa pillugu aalajangersaassaaq iliuuseqarnissamullu tunngatillugu akisussaaffinnik agguassilluni, iliuitsit SDCG'p aningaasaataanik akilernerqartut, taakkununga ilanngullugit ingerlatsinermut allaffissornermullu tunngasut nassuiarneqarluarsimasut.

9.2 SDCG'p aaqjissuusaanera

SDCG Peqqinnissaqarfimmut ilaavoq. Titartagaq 9A-p takutippaa SDCG'p Peqqinnissaqarfimmi inissisimanera.

Titartagaq 9A: Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmi aaqjissuusaaneq



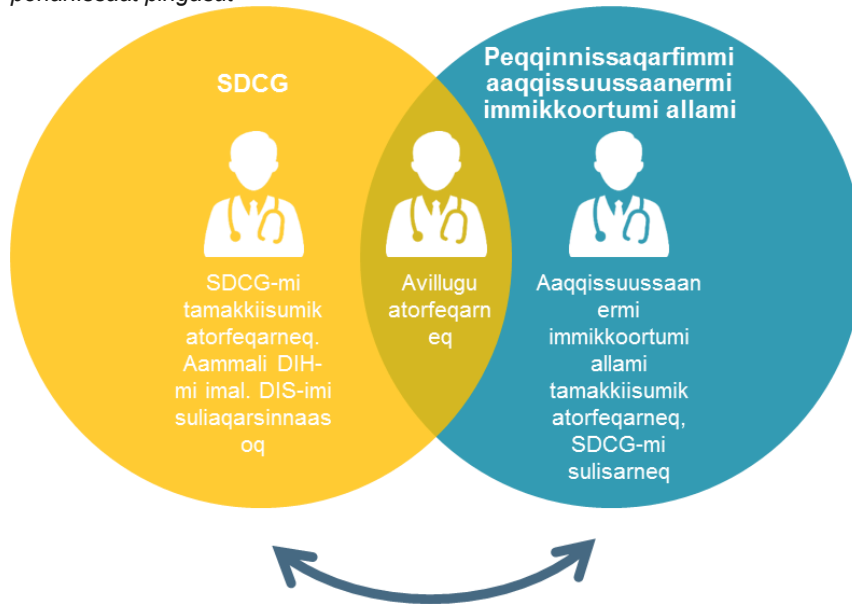
SDCG-p ilumini aaqjissugaanera sulisuilu

SDCG-mi aqutsisut inuit marluupput, taakku SDCG-mi sammisanut tamanut akisussaasuupput. Sullissivimmi aqutsisut SDCG'mi sammisat aallartinneqarnerat ilutigalugu sulianik akisussaaffimmi sulisunut agguaassisinnaapput.

Sullissivimmi aqutsisut sulisunit napparsimasunik ilinniartitsinermik, piginnaanngorsaaneermik, suliassaqarfii akimorlugit suleqatigiinnermik aamma pinaveersaartitsinermik ineriartortitsinermilu suliassanik piginnaasalinnit ikofrartorneqassapput. Tassunga ilaapput qarasaasiakku nakorsartitsisarnermi attaveqaatinut piginnaasat, IT-mi aamma EPJ-imi sulisut peqatigalugit ineriartortinneqartussanik SDCG'llu attaveqatigiinnermi iliuusaanik tapersersuisussat. SDCG'p sulisuinut ilaapput Inuunerissaasut SDCG'mut nuunneqartussat. Sullissivimmi aqutsisut aningaasaliissutinut qulakkiissavaat, ingerlatsinermut aamma sullissiviup ineriartortinissaanut suliaanullu aningaasat attaveqaatinut pisiutissat.

Peqqinnissaqarfimmi sulisoqarnermi SDCG Peqqinnissaqarfimmi aaqjissuusaanikkut immikkoortut allat assigalugit sullinneqarpoq. Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik SDCG'mi katsorsaaneermi suliassanik tunniusseqataasassaaq. Sulisunut taakkununga aqutsinermi akisussaaffik allanngorani sullissiviup aqutsisuiniippoq/nunap immikkoortuini aqutsisuiniippoq, sulinerullu aaqjissuunneqarneranik akisussaaffik SDCG'mi sulinermi sullissiviup aqutsisuaniilluni.

Titartagaq 9B: Nakorsiartarfimmi sulisut SDCG'mut attuumassuteqartut pingasut atorfinitsitaanikkut periarfissaat pingasut



Nakorsiartarfimmi sulisunik atorfinitsitsineri tunngaviusut tassaapput:

- Sulisut pigaartuusut pingaarnertut malittarisassaralugu Nakorsartittunut Immikkoortortaqaarfimmi imaluunniit Dronning Ingridip Peqqissaaviani atorfeqartinneqartut. Tamanna peqqissaasunut, immikkoortortami nakorsanut nakorsaane nullu atuuppoq.
- Nakorsat inuusuttut ilinniartut Nakorsartittunut Immikkoortortaqaarfimmi imaluunniit Dronning Ingridip Peqqissaaviani atorfeqartut.
- Immikkoortortami nakorsat aamma nakorsaane rit Nakorsartittunut Immikkoortortaqaarfimmi imaluunniit Dronning Ingridip Peqqissaaviani pingaarnertut atorfeqartut.
- Immikkoortortami nakorsat aamma nakorsaane rit pigaartuunngitsut SDCG'mi taamaallaat sulisut tassani lu taamaallat suliaqartut, SDCG'mi atorfeqartut.
- Peqqissaasut imaluunniit peqqissaane rik suliaqartut allat, SDCG'mi taamaallat sulisut tassani lu taamaallaat suliaqartut, SDCG'mi atorfeqartut.

Ilisimatusarnerup aaqqissugaanera

SDCG'mi ilisimatusarne mut tunngasut sullissivimmi aqutsisunit siulersoneqarput, taakku SDCG'mi ilisimatusarne mut tunngasunut akisussaasuupput, tassunga ilanngullugu SDCG'mi ilisimatusarnerup ilisimatusarne ssamut kiffaanngissuseq ataqqillugu qulakkeernissaa – aammalu sullissiviup anguniagaanut tunngaviusumut attuumassuteqassasoq, tamatumani apeqqutaatinnagu aningaasalersuineq suminngaanneerne soq.

Sullissivimmi aqutsisut SDCG'p ilisimatusarne ri periusissiaa najoqqutassiami matumani eqqartorneqartoq ineriartortillugu piviusunngortissavaa (kapitali 3 takuuk). Sullissivimmi aqutsisut ilisimatusarne rik naammassinneqataallunilu suleqatigiinneq ilisimatusarne ri qaffasissumik inissisimanissaq aamma SDCG'p ilisimatusarne ssamik aningaasaatai naapertorlugit

ingerlanneqarnissaa qulakkiissavaa. Taamatuttaaq sulinermi pingaartuuvoq, ilisimatusarnermi sammisat sullissivimmilu sammineqartut imminnut ataqatigiinnissaat. Aammattaaq aalajangiisuuvoq, SDCG'mi ilisimatusarnerup Peqqinnissaqarfimmi aammalu Peqqinnissaqarfiup avataani ilisimatusartunut allanut attuumassuteqarlunilu suleqataanissaa.

SDCG'mi ilisimatusartut tunngaviusutut Peqqinnissaqarfimmi atorfeqarput. SDCG'mi ilisimatusartut ilaat sullissivimmiinnaq sulissapput, sullissivimmi immi, aamma ilisimatusarnermi. Ilisimatusartut allat sullissiviup atorfeqarfiullu allap akornanni piffissaq avillugu atorfeqartassapput. Tamatumani ilisimatusartut ilaat, kisianni tamarmiunngitsut, sullissivimmi aalajangersimasumik atorfeqassapput. SDCG'mi ilisimatusarnermi aaqqissuussineq nukittuutut aamma ineriartortuurtut naatsorsuutigineqarpoq – ilisimatusaatit ilaasa/suliniutit ilaasa annertusiartornerat, naammassineqarnerat annikillisinneqarnerallu ilutigalugit.

Ilisimatusartut sulisut immikkuutitaartut sukkornermut inooriaatsimullu iliuuseqarnermut attuumassuteqartut sinniisuffigisinnaavaat.

Nammineerluni Novo Nordisk Fondenip aningaasaataanik SDCG'miittunut aningaasaliiffigitinnissamut piukkunneqassagaanni, ilisimatusartoq imaluunniit ilisimatusarnermik suliniut SDCG'p aaqqissuussaananeranut ilaassaaq taamaasillunilu sullissivimmi aqutsisut ataaniissalluni. Tassannga allaassuteqartut SDCG'p siulersuisuinit siumut akuerereerneqassapput. Tamatuma nassataraa, suliniut aamma ilisimatusartoq killiliussanut aqutseriaatsinullu sullissiviup aqutsisuisa naalakkiutaanut maniguuttussaassammata. Soorlu assersuutigalugu tassaasinnaapput akuttoqatigiissaartumik nalilersuisarnerit, nalunaaruteqartarnerit, sullissivimmi ataatsimut sammisanut peqataaneq, ilisimatusaatit akornanni il.il. ataqatigiissaarineq. Piumasaqaat avaqqunneqarsinnaanngitsaq tassaavoq, SDCG'mi ataqatigiissumik ilisimatusartoqassasoq, tassanilu sullissivimmi najuunnissaq pingaartinneqarpoq.

Sullissivimmut attuumassuteqarnerit allat SDCG'p aqutsisuinik toqqartumik isumaqateqarnikkut pisinnaapput, soorlu assersuutigalugu ilisimatusaqatigiit SDCG'p avataaniittut atortut imaluunniit inik SDCG'p illutaaniittut atorneranngitsut atorsinnaanerisigut.

Anguniagaq tassaavoq, sullissivik ammasuussasoq aammalu Peqqinnissaqarfiup, Ilisimatusarfiup aamma ilisimatusarfeqarfiit Kalaallit Nunaaniittut Kalaallit Nunaatalu avataaniittut suleqatigissagai.

Napparsimasunik ilinniartitsinerup aamma piginnaanngorsaanerup aaqqissuussaanera

Ilinniartitaanermut aamma piginnaanngorsaanerum tunngassuteqartut sullissiviup sammisaata pingaarnert akimorpai.

Ilinniartitsinermi piginnaanngorsaanermillu suliaqarnerit ataqatigiissarinermik suleqatigiinnermillu piumasaqaatitaqarput. Tamakku piviusunngortinniarlugit Peqqinnissaqarfiup sinnera, ilinniartoqarfiit Kalaallit Nunaaniittut Kalaallit Nunaatalu avataaniittut ingerlaavartumik sulisunik napparsimasunillu ilinniartitsinissamik piginnaanngorsaanisamillu ingerlaavartumik qanimut oqaloqatigineqassapput.

Suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinnerup pinaveersaartitsinerullu aaqqissuussaanagerat

SDCG'p sammisai suliassaqarfiit akimorlugit aamma pinaveersaartitsineri qaqugukkulluunnit malittarisassanit periusissianillu Paarisamit aalajangersarneqarsimasunit tunngaveqassapput (kapitali 5 takuuk). Qularnaarneqassaaq, SDCG'mi sammisat Paarisap suliaanut angusaqarfiusumik suleqatigiissutigineqassammata tamatumani ataqatigiissarneqarlutik.

9.3 Siulersuisut

Siulersuisut atuunnissaminut tunngavissai aamma katiterneqarnerat Naalackersuisunit aamma Novo Nordisk Fondenip siulersuisunit uannga najoqqutassiamik atsiornikkut akuerineqassapput.

Siulersuisut Naalackersuisunit aallartitatut sulissapput SDCG-mullu siulersuisunik pilersitsineri Naalackersuit oqartussaannerat killilerneqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussani, Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinerimullu Aqutsisoqarfimmi kiisalu Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanermi ilisimatusarnermilu sammisaqartuni suliamut aqutsinerimullu tunngasutigut piukkunnaatit naapertorlugit siulersuisut katiterneqassapput. Siulersuisuni siulittaasuusaaq Peqqissutsimut Ilisimatusarnerimullu Naalackersuisoqarfimmi pisortaq. Novo Nordisk Fonden siulersuisunut sinniisumik toqqaassaaq.

Skema 9C: SDCG-ip siulersuisui arfineq pingasuupput

SDCG-ip siulersuisui arfineq pingasuupput:	
Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik (siulittaasoq)	
Pitsaaliuinemut Peqqissutsimullu Aqutsisoqarfiup pisortaa	Siulersuisuni ilaasortat aalajangersimasut. Inuusutissarsiutitik aqqutigalugit toqqakkat.
Pitsaaliuinemut Peqqissutsimullu aqutsisoqarfimmi nakorsat qullersaat	
Isumaginninnemut Inatssinillu Atuutitsinermut Naalackersuisoqarfimmiit aallartitatut toqqagaq	Ilaasortat sinneri tallimat tunngaviusumik ukiuni sisamani atuutussanngorlugit toqqameqassapput toqqameqaaqqissinnaallutilu.
Nuup avataani qitiusumik napparsimmavinni pisortanit aallartitaq (qitiusumik immikkoortortanit innersuusaaq peqqinnissaqarfimmi qullersanit toqqagaq)	
Napparsimmavissuami qitiusumik immikkoortortani pisortanit aallartitaq (qitiusumik immikkoortortanit innersuusaaq peqqinnissaqarfimmi qullersanit toqqagaq)	Siulersuisuni ilaasortassanik tooqqanemi aqutsisoqatigiinni nakorsatut peqqissasutullu piginnaasalinnik ilaasortaqamissaq qulakkeemeqassaaq.
Ilisimatusarfimmi Peqqissutsimut ilisimatusarfimmiit toqqagaalluni aallartitaq.	
Aningaasaateqarfimmik Novo Nordisk Fondimit toqqagaalluni aallartitaq	Siulersuisuni ilaasortassanik SDCG-mi pingaamertut suliffeqartunik toqqaasoqarsinnaangilaq.

Siulersuisunut ilaasortassanik toqqaanermi qulakkeerneqassaaq, nakorsatut sulineri aamma peqqissaasutut sulineri piginnaasalinnik aqutsisoqatigiinnittoqarnissaa. SDCG-mi pingaamertut ilutigitillugu suliffilinnik siulersuisunut ilaasortanik toqqaasoqarsinnaangilaq.

Siulersuisuni ilaasortat aallaavittut ukiuni sisamani atasussatut toqqarneqartassapput, tassanilu inissineqarnermi atuuffissaaq malinneqassalluni. Ilaasortat toqqarneqaaqqissinnaapput.

Siulersuisuni ilaasortat piginnaasamik iluini SDCG'p ineriartortinneqarneranut tunniussisinnaassapput. Siulersuisuni ilaasortassanut inassuteqarnermi Kalaallit Nunaanni inatsit atuuttoq malinneqartassaaq, ass. Suiaassutsit agguataarnerat. Siulersuisuni ilaasortat akissarsiaqassangillat.

Siulittaasup siulersuisuni ataatsimiinnissat akisussaaffigissavai siulersuisullu aalajangiinissaanut tunngavissaaq pitsaanerpaaq isumagisassallugu. Siulersuisuni siulittaasoq tulleqanngilaq.

Siulersuisut ataatsimiinneranni sullissivimmi aqutsisoq sinniisutut peqataasassaaq, sullissivimmilu aqutsisoq taassumalu sulisui tassaapput siulersuisunik allattoqarfittut isumaginnittut.

Siulersuisuni ataatsimiinnerit aamma ingerlariaaseq

Aalajangersarneqarsimasunik ileqquusunillu siulersuisut ataatsimiittassapput kiisalu immikkut ittumik siulersuisut ataatsimiinnissaannik periarfissaqarluni, taakkununngalu siulittaasoq pisariaqartitsineq naapertorlugu aggersaasassaaq.

Siulersuisut ileqquusumik ataatsimiinneri ukiumut sisamariarlutik pisassapput, siulittaasoq ataatsimiigiaqqusigaangat. Ileqquusumik ataatsimiinnerni ullormut oqaluuserisassatut naatsorsuutigineqartut tassaapput periusissiat, ukiumoortumik nalunaarutit, iliuusissatut pilersaarutit kiisalu sullissivimmi aningaasaqarnermik atuineq, soorlu assersuutigalugu iliuusissanut aalajangersimasunut aamma ilisimatusarnermi suliniutinut, sullissivimmi aqutsisut nalunaarutaat, SDCG'p iluani iliuuseqarfigniaakkani pisut, aningaasaqarnermik malittareqqiineq il.il. Ullormut oqaluuserisassat peqqinnissamut aqutsisut siulittaasorlu qanimut suleqatigalugit piareersarneqartassapput. Siulittaasup ullormut oqaluuserisassat akuerisassavai. Siulersuisut amerlanerussuteqarnikkut aalajangiisassapput aamma ilaasortallu tallimat najuunnerisigut aalajangiisinnaassuseqartassallutik. Taasinermi naligiittoqarpat, siulittaasup taasinera aalajangiisuussaaq. Siulersuisut aalajangigaat isumaqatigiissutiginiarneqartassapput.

Siulersuisut immikkut ittumik ataatsimiissatillugit sivikinnerpaamik sapaatip akunneranik piffissaqartitsilluni nalunaarutigineqartassapput, tasanilu siulersuisut ileqquusumik ataatsimiinnerini ileqqoq malinneqartassaaq.

Ileqquusumik siulersuisuni ataatsimiinnerni oqaluuserisassanut aalajangersimasunut pisariaqartitsineq naapertorlugu siulersuisut nalilersuereernemikkut oqaluuserisassanik allanik ilanngussisinnaapput. Tamatuma ilaatigut pineqarput suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit, ineriartortitsineq aamma najoqqutassiaq naapertorlugu periusissianik ersarissaaneq, suleqatigiissitanik pilersitsineq il.il.

Siulersuisut suleriaasissartik akuersissutigissavaat, taanna ileqquusumik ataatsimiinnerni ataatsimiittarnernik, ukiup ingerlanerani oqaluuserisassani qulequttanik, sullissiviup aqutsisuinik, sinniisut peqataanissaannut malittarisassanik aamma siulersuisunik ataatsimiigiaqqusinerneq kiisalu sulinerneq allattuiffimmik suliaqarnissamik imaqarpoq.

Nunap inissisimanerani pissutsit immikkut ittut peqqutigalugit, siulersuisut ataatsimiinnerni video atorlugu ingerlanneqarnerusassapput. Taamaattorli siulersuisut ukiumut marloriarlutik naapillutik ataatsimiittassapput, siulersuisut Nuummi naapinnerisigut.

9.4 Sullissivimmi aqutsisut

SDCG sullissivimmi aqutsisunit, SDCG-p siulersuisuinut kiisalu Peqqinnissaqarfiup Qullersaqarfianut attaveqartunit siulersorneqassaaq. Sullissivimmi aqqissuussaaniikkut pissutsit pingaernerit aammalu Novo Nordisk Fondenip aningaasaliissutai eqqarsaatigalugit sullissivimmi aqutsisut SDCG-mi siulersuisunut attaveqassapput. Pissutsit sullissiviup Peqqinnissaqarfiup sinnerani suliaqarfinnut susassaqarfiusunut ulluinnarni attaveqarfiusunut attuumassuteqartut

eqqarsaatigalugit sullissivimmi aqutsisut Peqqinnissaqarfiup Qullersaqarfianut attaveqarfiussapput. Taamaattumillu SDCG-p ulluinnarni aqunneqarnera sullissivimmi aqutsisunit isumagineqassaaq, taakku SDCG-p ulluinnarni aqutsinikkullu akisussaasuullutik. Sullissivimmi aqutsisut siulersuisut aalajangiinissaat kiisalu sulianik siulersuisunut saqqummiussisarnissaq akisussaaffigaat.

Sullissivimmi aqutsisut aallaaviatigut inunnik marlunnik inuttaqarput, taakku piginnaasatigut misilittakatigut imminnullu tapersorsortutik. Sullissivimmi aqutsisut piginnaasassaat misilittagaallu tassaassapput:

- Peqqinnissaqarfimmik ilisimasaqarneq paasisimasaqarnerlu
- Sukkorneq, KOL aammalu aap naqitsinerata qaffasinneranik nappaammut atatillugu misissuinermik aamma/imaluunniit ilisimatusarnermik ilisimasaqartut kissaatiginarlunilu misilittagallit
- Peqqinnissamut suliassaqarfimmi ineriartortitsinermi atuutsitsiniarnermilu suliassanik annertuunik misilittagallit
- Suleqateqarluarsinnaassuseqartut aammalu aaqqissuussaaniikkut killissat sulianillu ilisimasaqarfiit akimorlugit suleqatigiinnermik pilersitsisinnaassusillit
- Peqqinnissakkut sulianik tunuliaqutillit
- Aqutsinermik misilittagallit, ingerlatsinermik misilittagallit aammalu aningaasaqarnermik paasisimasallit.

Sullissivimmi aqutsisut akisusaaffeqarfii SDCG-mi siulersuisuni inuit marluusut akornanni agguataarneqassapput. Sullissivimmi aqutsisuni inuit marluk naligiissapput aammalu ataatsimut aqutsisutut ingerlatsillutillu takutitsissallutik. Sullissivimmi aammalu Novo Nordisk Fondenimit aningaasaliissutit pillugit aaqqissuussaaniikkut pingaernerit pillugit isumaqatigiinngittoqartillugu tamanna SDCG-p siulersuisunut saqqummiunneqartassaaq, tassanilu aalajangiiffiqineqartassalluni. Peqqinnissaqarfimmi suliassaqarfinnut allanut atatillugu sullissivimmi ulluinnarni pissutsit pillugit aaqqagiinngissuteqartoqarpat taakku Peqqinnissaqarfiup Qullersaqarfianit aalajangiiffiqineqartassapput.

Sullissivimmi aqutsisut taaguutissaat SDCG-p siulersuisunit aalajangerneqassapput, taakku suliassat akisusaaffeqarfiillu suut suliarissaneraat apeqqutaatillugu aalajangersarneqassallutik.

SDCG-p siulersuisui sullissivimmi aqutsisut atorfinitsinneqarnissaannut inassuteqassapput, taakkulu Peqqinnissaqarfimmi pisortatigoortumik atorfinitsinneqassallutik. Aamma sullissivimmi aqutsisoqarfimmi sulioq assersuutigalugu ataasiinnangortillugu sullissivimmi aqutsisuni aaqqissuussaanerup aallangortinneqarnissaa pillugu SDCG-mi siulersuisut aalajangiinnaapput.

Sullissivimmi aqutsisut pingaarnertut atuuffeqassapput, taamaalillutillu SDCG-p pingaarnertut periusissaata siulersuisunit aalajangersarneqartup atuutsinneqalernissaanut akisussaasuullutik. Periusissaq aningaasaqarnikkullu aalajangigassat eqqarsaatigalugit sullissivimmi aqutsisut siulersuisunut saqqummiussisassapput. Sullissivimmi aqutsisut SDCG-p ingerlataanut akisussaasuussapput, taamaalillutillu ingerlatat, suleqatigiinnermi isumaqatigiissutit, sulisoqarnikkut akisusaaffiit kiisalu aqutsisutut akisusaaffiit allat ingerlanneqarnissaannut akisussaasuussallutik. Sullissivimmi aqutsisut sullissiviup pilersinneqarnera ingerlatallu ineriartortinneqarnerat annertusarneqarnerallu ilutigalugu aqutsinermi akisusaaffiup suliakkiutiginnissaa isumagisinnaavaat.

Aammattaaq SDCG-mi sullissivimmi aqutsisut aqutsisoqarfiup misissuisarnikkut aqunneqarnissaa, tassungalu ilanngullugu katsorsaannermut pitsaassusermullu, ullormit ullormut suleqatigiinnermut aammalu SDCG-p aammalu Peqqinnissaqarfiup immikkoortuisa akornanni katsorsaannissamik ingerlaavaartumik isumaqatigiissutit annikinnerusumik iluarsivigineqartarnissaannut akisussaasuupput.

SDCG-mi sulisut tamarmik, tassunga ilanngullugit sullissivimmi aqutsisut isumaqatigiissutit atuuttut naapertorlugit Peqqinnissaqarfimmi atorfeqartuupput. Qitiusumik aqutsit assersuutigalugu pisortatut suliassaqarfimmi aqutsisutut inissisimassapput. SDCG-mi sulisut Peqqinnissaqarfimmi sulisunut malittarisassanik, sulineri avatangiisinut najoqqutassianik il.il. malinnittussaataitaapput.

SDCG-p sulisui Peqqinnissaqarfiup sinnerani MED-aaqqissuussinnermut ilaapput.

9.5 Ataatsimiititaliat aamma attaveqaatit

SDCG'p aallartisarneranut atatillugu aalajangersimasunik ataatsimiititalianik imaluunniit attaveqaatinik pilersitsisoqassanngilaq. SDCG'p aaqqissuussaannerata sanarfinissaa, aallartitsinissaq kiisalu pisussat siulliit ingerlanneqarnissaat sammineqassapput.

SDCG'p sulinera ikorfartorniarlugu siulersuisut imaluunniit sullissiviup aqutsisui sullissiviup aallartereeranera kingorna ataatsimiititalianik aalajangersimasunik imaluunniit pisariaqartitsineq tunngavigalugu attaveqaatinik il.il. pilersitsisinnaapput. Ataatsimiititaliat aamma attaveqaatit pilersinneqassagunik taakku sullissivimmi aqutsisunut aamma siulersuisunut sulineri periusissiorinnikkut, iliuusissatut pilersaarusiornikkut, aalajangersimasunik iliuuseqarnikkut aamma ilisimatusarnermi atuutissapput. Tamatumani suliassaqarfiit aamma sullissiviup, innuttaasut aamma ilaqutariit akornanni SDCG'p aamma Kalaallit Nunaanni sukkornerup inooriaatsimullu tunngasunik iliuuseqarnissap ineriartornissaat siunertarineqarpoq. Soorlu assersuutigalugu tassaasinnaavoq ataatsimiititaliaq/attaveqatigiit piginnaasanik ineriartortitsineq aamma ilinniartitsineq aamma/imaluunniit sulisunik, ataatsimiititalianik/attaveqatigiinnik siunnersuisartuni. Sammisqaartut arlallit allat kapitalini siuliini taaneqartut aammattaaq qanimut oqaloqatiginissaat, isumasiorinissaat attaviginissaallu pingaaruteqarpoq. Uani pineqarput Pilersuisoq (illoqarfinni taaneqartut Brugseni aamma Pisiffik) aamma Aalisartut Piniartullu Kattuffiat KNAPK.

Steno DK

Steno Diabetes Centerinik tallimanik Danmarkimi pilersitsinerit Danmarkimi sukkornerup iluani peqqissutsikkut aamma ilisimatusarnerup ineriartortinnissaani ilisimasanik avitseqatigiinneq aamma ineriartortitsineq immikkuullarissumik periarfissaqalersippaat. Ilisimasanik avitseqateqarneq ikorfartorniarlugu aammalu sullissiviit sammisaasa angusaasalu ersarissuutinnissaanik oqariartuutaanillu ingerlatitseqqinnissamik ikorfartuiniarluni Novo Nordisk Fondenip attaveqaateqarfik Steno DK²⁸ pilersissimavaa. Steno DK-p ataani attaveqaatit pillugit aaqqissuussineqartarpoq, taakkununga ilanngullugit isumasioqatigiilluni naapinnerit, erfa-gruppit aalajangersimasunik qulequtallit, sammisaqartitsinerit aamma paasisassarsiorluni angalanerit.

²⁸ Steno DK Novo Nordisk Fondenimit aamma aningaasaliinikkut aningaasalersomeqarpoq kiisalu Patient Caremit, Novo Nordisk Fondenimit allattoqarfittut sullinneqarluni.

SDCG aamma Steno DK-p attaveqaataanut qaaqquneqartarpoq, taamaasilluni SDCG SDC't allat assigalugit ilisimasani avitseqatigiittarnermi sammisani aamma suleqatigiinnermut attuumassuteqartunut pioreersunut pilersussanullu ilaalermiassammat. SDCG'p sullissiviani aqutsisut ingerlaavartumik kiisalu SDCG'p siulersuisuiniq aamma Steno DK-mi attaveqatigiittartunik oqaloqateqarluni nalilersussavai, sammisat sorliit peqataaffigineqassanersut.

9.6 Tunngaviusumik akisussaaffiit

Sulianik pingaarutilinnik tunngaviusumik suliaqarneq siulersuisut kiisalu aningaasaliissutit atornissaat siulersuisut suliarissavaat. Siulersuisut qulakkiissavaat, SDCG'p anguniakkat tunngaviusut aningaasaqarnikkullu tunngaviit Namminersortutik Oqartussat aamma Novo Nordisk Fondenip aningaasaliinermi isumaqatigiissutini piumasarisatigut aalajangersarsimasaasa malinnissaat. Sullissiviup aqutsisui tassaapput piviusunngortitsisussat.

Periusissiaq

Siunissamut ungasinnerusumut periusissiat aamma anguniakkat najoqqutassiaq una aamma aningaasaliinermut isumaqatigiissut tunngavigalugit siulersuisunit aalajangersarneqartarput. Periusissiat sivilissusaat ukiut 4-5-iupput aammalu aningaasaliissutit nalilersornerat malillugit.

Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu periusissiat SDCG pillugu tunngaviusunik apeqqutinik imaqarpoq, taakkununga ilanngullugit:

- Apeqqutit pingaarutillit, taakkununga ilanngullugit sullissiviup tunngaviusumik anguniagai kiisalu sammisat ilassutaasut sammineqarnerat.
- Apeqqutit aningaasaqarnermut tunngassuteqartut, taakkununga ilanngullugit aningaasaqarnikkut killiliussat (aningaasaliissut aamma missingersuutit) kiisalu napparsimasunik katsorsaneremut sulisunullu tunngassuteqartut inississorneri.
- Iliuutsit sunniutaasa uppersarnerannut ilanngullugu periusissiamik nalimmassaaneq.

Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu periusissap suliarinerata ingerlanerani suleqatit attuumassuteqartut peqataatillugit pilersaarusiortoqassaaq.

Aammattaq siulersuisut ukiumoortumik sullissivimmilu aqutsisut inassuteqarnikkut ukiumut aggersumut iliusissatut pilersaarusiortassapput.

Siulersuisut ukiumoortumik aningaasaliissutissatut isumaqatigiissutit killingi pillugit Novo Nordisk Fondenimut aamma Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmut killiffik pillugu nalunaarusiortassapput, soorluttaaq aamma periusissiat piviusunngortinniarnerni sumut killittoqarnerisooq nalunaarutigineqartassalluni. Ukiut tamaasa ukiumoortumik nalunaarusiortoqartassaaq, taannalu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmut aamma Novo Nordisk Fondenimut, iliusissatut pilersaarutit, periusissiat aamma anguniakkat piviusunngortinneqarneri qitiutillugit saqqummiunneqartassaaq.

Missingersuutit

Siulersuisut missingersuutinut ataatsimoortunut akisussaasuupput, taamaattumillu missingersuutit eqquutsinneqarnissaat nakkutigalugulu ikorfartortassavaat. Sullissivimmi aqutsisut ataatsimut

missingersuutitut Peqqinnissaqarfiullu aningaasaqarnikkut SDCG'p missingersuutaanut tunngatillugu atuunnerup iluani malitseqartitsineq, eqquutsitsineq, missingersuusiorneq il.il. akisussaaffigai. Aalajangersimasumik sammisaqartitsinermit Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqartumut atatillugu sullissivimmi aqutsisoq aamma Peqqinnissamut Aqutsisunut akisussaasuvoq.

Sullissivimmi aqutsisut Peqqinnissaqarfimmi pilersaarutip assingatut missingersuutit malitseqartitsinissaq akisussaaffigaa, siulersuisullu ataatsimiinneranni sullissivimmi pisut ataatsimut aningaasaqarnerlu malittareqqinneqartassapput. Sullissivimmi aqutsisut missingersuutit nikinganerit oqaaseqarfigissallugit pisussaaffeqarpoq missingersuutinillu malinninnissaq qulakkeernarilugu nalimmassaanernik iluarsisuteqassalluni.

Naatsorsuutit missingersuutit suliarineqassapput, aningaasaateqarfimmi aningaasaliiffigineqarsimasut Namminersorlutik Oqartussanillu aningaasaliiffigineqarsimasut immikkoortillugit oqaasertalerlugit. Naatsorsuutit nammineersumik kukkunersuinermit nalunaarusiornikkut suliarineqassapput.

Missingersuusiorneq

Sullissivimmi aqutsisut missingersuutit tunngavigineqartut aamma Peqqinnissaqarfimmi kiisalu Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaqarnikkut killiliussat iluini atuuttut naapertorlugit missingersuutissat siunnersuut nalinginnaasumik suliarineqartussa qulakkeernarilugu suliarissavaat.

Sullissivimmi aqutsisut sammisamut tapiliussamut missingersuutissat siunnersuut Namminersorlutik Oqartussat aamma Novo Nordisk Fondenip akomanni aningaasaliinissamut isumaqatigiissut iluini suliarissavaa.

Sullissivimmi aqutsisut missingersuutissat siunnersuut immikkut ittumik tapiliussatsut sammisaq aamma ukiumut tulliuuttumut ukiullu pingasut aggersut (ukiut missingersuusiornissat) immikkoortillugit suliarissavaa. Missingersuutissat siunnersuut ukiut sisamakkaarlugit ukiumi qaammatini pingasuni kingullerni siulersuisunut akuerisassanngortinneqassaaq.

Sammisat

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik SDCG'mi sammisanut akisussaasuivoq, tassunga tapiliullugit sammisassat ilanngunneqartut (Novo Nordisk Fondenimit aningaasaliiffigineqartut) aamma sammisat aalajangersimasut (Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigineqartut).

SDCG'p siulersuisu aamma aqutsisut, sullissiviup nakorsaaneermik pitsaasumik tunniussinissaa qulakkiissallugu akisussaaffeqarput, aammalu nuna tamakkerlugu sukkorneermik aamma inooriaatsimik nakorsaaneermi piumasaqaatinik anguniakkanillu, taakkununga ilanngullugu pitsaassutsikkut piumasaqaatinik malinninnissaa.

Peqqinnissaqarfimmi nakkutilliinermit malittareqqiinernullu aqqissuussinerit pioreersut atorlugit sullissiviup sammisai sapinngisaq tamakkerlugu nakkutigineqassapput. Napparsimasunit maalaarutit malittareqqiinermit Peqqinnissaqarfimmi suleriutsit malinneqassapput, tamatumani Peqqinnissaqarfimmi Aqutsisut SDCG'mi napparsimasut isumannaatsuunissaannik akisussaaffik tunngaviusoq pigimassuk.

Aqutsinermut tunngatillugu iliuuseqarnissami piumasaqaateqarfiusuni nakorsartitsinermut ingerlatsinermullu atatillugu, Peqqinnissaqarfik nammineq kissaatini naapertorlugu sullissivik sinnerlugu iliuuseqassaaq. Pisuni taama ittuni siulersuisut aqutsinermi SDCG'p tungaanut pissusilersorneq pillugu malitsigisaanik ilisimatinneqassapput.

9.7 Iliuuseqarnerup nalaa

Peqqinnissaqarfimmi Aqutsisut napparsimasunik katsorsaaneq ataatsimoortoq SDCG'mi ingerlanneqartoq akisussaaffigaat. SDCG Peqqinnissaqarfiup ilagaa, taamaattumillu Peqqinnissaqarfimmi aqutsisut sinnerinut qanimut eqaatsumillu suleqatigiinnermut ilaalluni.

Sullissivimmi aqutsisut aallavittut SDCG'p ulluinnarni iliuuseqarneranut akisussaasuvoq, tassunga ilanngullugit suliniuteqarfiit, SDCG'mi napparsimasunut atugassarititaasut, sulisoqarnermut tunngasut il.il.

SDCG'p Peqqinnissaqarfimmut ilaasutut pilersinneqarneratigut, SDCG'p eqaassusaa, ingerlatsinermi qularnaassusaa aamma ingerlatsinermi attuumassuteqartunit ikorfartorneqarnera, ilaatigut teknikkikkut pilersorneqarnermik, eqqiaanermik aamma aserfallatsaaliuinermik kiisalu immikkut ittumik atuuffinnit, soorlu sulisoqarnermut tunngasut, qarasaasiaqarnermut tunngasut, aningaasaqarneq aamma naatsorsuutit il.il. ilaapput.

Aamma tamatumaniissaaq SDCG'p Peqqinnissaqarfimmi nakorsartitsinermut Nuummi aamma Nuup avataani suleqateqarnera uani pineqarpoq. Sukkormermik aamma nappaatinut inooriaatsimut attuumassuteqartunik katsorsaanermit immikkut ittoqarpoq, soorlu ingammik nakorsaatitut tunngatillugu. Isumaqatigiissutit sinaakkutai, suleqatigiinneq pillugu tunngaviummik apeqqutit kiisalu ullormiit ullormut SDCG'p nakorsartitsinermilu attuumassuteqartut SDCG'p sullissivimmi aqutsisuisa aammalu oqartussaaffiup/ nunallu immikkoortuani aqutsisup akornanni oqaloqatigiissutigineqarlutillu qulaajarneqartassapput.

SDCG'p nunallu immikkoortuini peqqinnissaqarfiit suleqatigiinnissaat ikorfartorniarlugu pitsaasunillu tunngaveqarniarluni, ingerlatsinermut aningaasaliissutini ataatsimoortuni sulisunik/piginnaasanik nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfinnut atortussanik ingerlatsinermi aningaasaliisoqassaaq.

Nunap immikkoortuini peqqinnissaqarfimmi nukiit ukunannga ikorfartuissapput:

- Neqeroorutit pioreersut (immikkoortoq 2.1 takuuk) nuna tamakkerlugu siammarternissaat, kiisalu napparsimasut amerlanerusut sukkortut aamma inooriatsimik peqquteqartumik nappaateqartut SDCG'mit aallaaveqartumik innersuussutinik katsorsarneqarmissamillu neqeroorfigineqarmissaat.
- Katsorsaaneq, ilisimatusarneq, ilinniartitaaneq aamma piginnaanngorsaaneq, suliassaqarfiit akimorlugit suleqatigiinneq aamma pinaveersaartitsineq kiisalu pitsaassuseq, nukittorsaaneq ineriartortitsinerlu pillugit suleqatigisat attuumassuteqarfigisat pioreersut ataannarnissaat.

Nunap immikkoortuini aqutsisut attuumassuteqartut tassaapput aningaasaliissutinik atuinissamut akisussaaffeqartut (aammalu sulisumut/sulisunut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aningaasaliissutinik aningaasalersorneqartumut/aningaasalersorneqartunut akisussaasuvoq).

SDCG'p sullissivimmi aqutsisuiunut aamma siulersuisuiunut aningaasanik atuineq pillugu ingerlaavartumik oqaloqateqartoqarnissaq naatsorsuutigineqarpoq.

9.8 Kiffartuussinermi iluseq

Sullissiviup ingerlalluurtup qulakkeerneqarnissaani pisariaqartoq tassaavoq, kiffartuussinermi atuuffiit eqaatsumik, aaqqissuulluakkami piginnaasaqarlualunilu ingerlannissaat. SDCG Peqqinnissaqarfiup ilagaat aammalu Peqqinnissaqarfiup aaqqissugaanerani ingerlatsinermi kiffartuussinermi qarasaasialerineri ataatsimoortumillu atortorissaarutaani ilaavoq. Taamaattumik sullissivik aaqqissukkat allat naligalugit Peqqinnissaqarfimmut ilaavoq kiffartuussinermilu atuuffiit suliassaqarfiit akimorlugit atorsinnaallugit – siammasissumik paasillugu, allaffissomikkut, qarasaasiaqarnikkut aamma kiffartuussinerm ingerlatsinikkut.

SDCG'mit kiffartuussissutit tunniunneqassapput – allamik isumaqatigiittoqarsimangippat – Peqqinnissaqarfimmi ileqqut malittarisassallu sukkulluunniit atuuttut naapertorlugit, SDCG'lu taamaasilluni aaqqissuussat immikkoortut allat assigalugit piumasaqarsinnaatitaavoq. Taassuma saniatigut SDCG atuuttut nukiillu pioreersut saniasigut suliassaqarfiit ilaanni aningaasaateqarfimmi aningaasaliiffigineqartumik nukinnik atuuffinnillu qaavatigut tunineqarsinnaavoq.

9.8.1 Kiffartuussiffiit aamma akisussaaffimmik agguassineq

Maanna Peqqinnissaqarfimmi agguataarisimaneq aamma kiffartuussinermi suliassat aallaavigalugit tabel 10A-mi allassimavoq, SDCG qanoq assigiinngitsutigut kiffartuunneqassanersoq.

Tabelimi aammattaaq sukumiisumik SDCG atuuffinnik, soorlu assersuutigalugu nuna tamakkerlugu ilisimasani ineriartortitsineq aamma sullissivittut aningaasaateqarfimmit aningaasaliissutit qaavisigut nukinnik atuuffinnillu suminngaanniit qaavatigut aningaasaliiffigineqassanersoq.

Tabelimi allassimasutut, allamik isumaqatigiissuteqartoqanngippat, aningaasalersuinissamut akisussaaffeqarpoq. Tassunga ilaapput ataatsimut isigalugit aningaasartuutit sulisut Peqqinnissaqarfimmi matussuserneqartut amerlanerulissappata.

Tabel 9D: SDCG'mik kiffartuussineq

Sullissinermi immikkoortortaq/ akisussaasoq	Peqqinnissaqarfik	SDCG
<p>Illuutit aserfallatsaaliinerlu matuma ataani illup iluani silataanilu aserfallatsaaliineq, silami atortunik attuumassuteqartunik aserfallatsaaliineq, pisattanik soorlu nerrivinnik, issiavinnik, qullernik il.il. aserfallatsaaliineq taarsersuinerlu</p>	<p>SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.</p>	<p>Illassutitut illuutitut aningaasaliinermi illup iluani silataanilu aserfallatsaaliinermut tapiissutinik illuartsisoqarpoq, piffissami ingerlatsinermut aningaasaliiffimmi matussuserneqartumi.</p>
<p>Sillimmasiineq illutamik aamma sulisunik</p>	<p>SDCG-p illutaa aamma sulisui Peqqinnissaqarfiup sinnerani tunngaviit aamma qaffasissuseq malillugit sillimmaserneqassapput.</p>	
<p>Pilersuineq aamma angallanneq matuma ataani oqorutit qaliinik, sulisut aamma immaqa napparsimasut atisaanik pisiortomeq, innallagissamik, imermik kiassamermillu pilersomeqarneq, pisianik ataqatigiissaarineq allaffissomerlu, allakkat, ataatsimiittarfinnik eqqiaaneq, nalinginnaasumik sulianut napparsimasunik angallassineq il.il.</p>	<p>SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.</p>	<p>Napparsimasunik angallassinermut aningaasartuutit, suliamik ilassutaasumik atulersitsinermut attuumassuteqartut, ingerlatsinermi aningaasaliissutinik matussuserneqarsinnaapput.</p>
<p>Eqqiaaneq aamma eqqagassanik isumaginninneq Pisianik aamma eqqagassanik assartuineq matuma ataani atugassanik, atortussanik, pisattanik il.il. pisiortomeq</p>	<p>SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq. Pisianik aamma eqqagassanik SDCG-mit SDCG-mullu assartuineq qitiusumik toqqorsivimmik aqutsinikkut aamma eqqagassanik isumaginnittamikkut pissaaq.</p>	
<p>Atortut/atortorissaarutit soorlu nerriviit, issiaviit, sulisarfiit il.il. ilanngullugit kiisalu atortorissaarutit medicoteknisk-iusut *</p>	<p>SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq. Pisiortormi aamma medico-mi immikkoortortaq medicoteknisk-iusunik atortorissaarutininik pisinermi atasarnerinik isiginnissapput, tassani ingerlatsinermut aamma pisinermut aningaasartuutit katillugit nalilerneqassallutik.</p>	<p>SDCG-p illutaanut aningaasaliissutinut ilaapput SDCG-p illutaani atortut. Ingerlatsinermut/illutamut aningaasaliinermi medicoteknisk-iusunik atortorissaarutininik pisinermut aningaasanik illuartsisoqarpoq, SDCG-p tapiliussamik suliniutaanik neqerooruteqarsinnaanermut piumasaqaataasunik. Medicoteknisk-iusunik atortorissaarutininik atuinissamut isumaqatigiissutinut aningaasaliinissamut akisussaaffiup atortorissaarutininik aningaasaliisoq malippaa.</p>
<p>Oqarasuaatit/internet oqarasuaatikkut attaveqaatinut atortortissaarutit/ oqarasuaatit, qarasaasiakkut nakorsartitsissutit,</p>	<p>SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.</p>	<p>Ingerlatsinermut/illutamut aningaasaliinermi nunami peqqissaanermik immikkoortuni tamani telemedicinsk-imik</p>

nutarsaanerit, internetip annertussusaa, iluarsaanerit ilanngullugit.		atororissaarutininik pisinissamut aningaasanik illuartitsisoqarpoq. Ilanngullugu telemedicinsk-imi ineriartormerit siunnersorteqarfimmullu nukittorsaanissamut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq.
IT matuma ataani software aamma hardware	SDCG-p sulisui Peqqinnissaqarfiup sinnerani sulisut naligalugit sullinneqassapput.	Softwarelicensit imaluunniit hardwaret sulianut aningaasaliiffigineqartunut tapersersuisussat pisariaqartinneqarnerini, taakku SDCG-mut ingerlatsinerimi aningaasaliissutinit aningaasalersomeqassapput.
Laboratoriami misissuinerit aamma atuunnerit matuma ataani atortut, misissuinerit aamma toqqorsineq.	SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq. Misissuinerimik toqqorsinerimi nakorsaanerimik aamma ilisimatusarnerimik Peqqinnissaqarfimmi malittarisassat qaqugukkulluunniit atuuttut malinneqassapput.	Ingerlatsinerimut/illutamut aningaasaliinermik peqqissaanermi immikkoortortani tamani POC atortorissaarutit, SDCG-mi laboratoriami nalinginnaasumik misissuisinnaanissamut atortut aningaasaliiffigineqarput.
Aqutsisunik sullissineq	SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.	Aqutsisunik sullissineq SDCG-mi sullissivimmi pisortamit aamma SDCG-p siulersuisuinit.
Ilisimatusarnermut aamma pitsaassutsimik ineriartortitsinerimut tapiissutit	SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.	Ingerlatsinerimut aningaasaliinermi pitsaassutsimik ineriartortitsinerimik nukittorsaanerimut aamma ilisimatusarluni sulianut tapersersuinerimut aningaasanik illuartitsisoqarpoq
Missingersuutit aningaasaqarnerlu	SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.	Ingerlatsinerimut aningaasaliinermi aningaasaqarnermik aqutsinerimut malittareqqiinerimullu aningaasanik illuartitsisoqarpoq.
HR, inatsisilerineq aamma piginnaasanik ineriartortitsineq	SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq kiisalu isumaqatigiissutitut il.il. atatillugu sinaakkutit inatsisillu ataanniilluni.	
Attaveqatigiinneq matuma ataani tusagassiortunik isumaginninneq, nittartakkamik nutarsaaneq, nutaarsiassat il.il.	SDCG Peqqinnissaqarfiup sinnera naligalugu sullinneqassaaq.	Ingerlatsinerimut aningaasaliinermi attaveqatigiinnerimut aamma SDCG-p suliniutaanik taakkulu inernerimik ingerlatitseqqinnerimut aningaasanik illuartitsisoqarpoq.

**Medicotekisk-imi atortorissaarutininik anginerusunik, aserfallatsaaliinermut annertuumik aningaasartuutitaqartunik aamma pissarseqqinnissamut annertuumik aningaasartuutitaqartunik aningaasaateqarfiup aningaasalersugaanik pisinermi , aserfallatsaaliinissamut pisussaaffik aamma pissarseqqinnissamut pisussaaffik pillugit SDCG-mi siulersuisut immikkut oqaloqatigineqarlutillu isumaqatigiissuteqarfigineqassapput.*

10 Sinaakkutit tigussaasut

10.1 SDCG'p sanaartomerani anguniagaq

Sinaakkutit tigussaasut takorluukkamik, anguniakkamik aamma iliutsinik atuagaaqqami matumani allanneqarsimasunik piviusunngortitsiniarnermut atatillugu pingaaruteqarput. Sullissiviup killingi tigussaasut taamaattumik napparsimasup pisariaqartitaanit aallaaveqassapput aammalu sullissivimmi katsorsartittut sulisullu akomanni akimortumik suleqatigiinnikkut ilisimasanillu avitseqatigiinnikkut ikorfartorneqassallutik, aammalu ilaatigut Peqqinnissaqarfiup sinnerata ilanngutsinneqarneratigut.

SDCG'p illutassaa napparsimavissuarnit/sukkortullu sullissiviit nunani tamalaanniittunik, tassunga ilanngullugu Danmarkim Steno Diateses Centerinit, isumassarsiorfeqarluni nunani tamalaani napparsimasunit misissuinernik kiisalu Kalaallit Nunaanni illuliornermik misilittakkat tunngavigalugit pilersinneqassaat. Taamaattumik SDCG'p illutaa:

- Sanaartorneqarnermigut oqimaaqatigiissuussaaq, ataatsimut atuunna mattusuujulluni Kalaallit Nunaanni pinngortitamut, Issittumi pissutsinut, kalaallit illulioriaasiannut kiisalu illunut avataaniittunut tunngatillugu eqaatsuussalluni,
- Sullissivimmi suliaasaqarfiit akimorlugit ataqatigiissumillu katsorsaanerimi ikorfartuineq aamma sullissivimmik atuisut sulisullu akomanni ataqatigiinneq ilisimasanillu avitseqatigiinnerup ataqatigiissup ikorfartornerat,
- Kajuminnartutut isikkoqassaluni, taamaasillutik kikkut tamarmik tikilluaqquusaasutut misigitillugit – tamatumani apeqqutaatinnagu sullissivimmut napparsimasutut sukkortutut imaluunniit inooriaatsimik peqquteqartumik nappaatit pillugit paasiniaasuunersut, qanigisaasuunersut, suliffeqartuunersut imaluunniit ilisimatusartuunersut,
- Ingerlatsineq sunniuteqarluartoq tamakkiisoq sapinngisaq tamakkerlugu innuttaasunik qanorluunniit ukiulinnik aamma peqqissusaat apeqqutaatinnagu nakorsiarnikkut sapinngisaq tamakkerlugu nakorsiarnikkut katsorsaaneq,
- Sukkortut aamma inooriaasertik peqqutigalugu nappaateqartut, qanigisaasut sulisullu pisariaqartitaat ingerlatissallugit,
- Inunnik angallassinermut aamma biilinit inissiiffinnik sullissivimmut qanittunik pilersitsinissaq,
- Illu immikkoortoq nammineerluni isertarfilik, nakernartumik isikkuli aamma napparsimavippalaartumi isikkoqanngitsoq,
- Avatangiisit toqqissisimanartut, tammartajaarfiunngitsoq, ilutigitillugu katsorsaanerimi sammisat ataqatigiissarnerat ataatsimoorlunilu qanittoq.

10.2 SDCG-p illutaa

SDCG'p katsorsaavittut, ilisimatusarfittut aamma ilisimasanik katersuiffittut napparsimasunik qitiuffiusutut ataatsimoorumillu sukkornermik inooriaatsimillu peqquteqartumik nappaateqarnermut iliuseqarnermi Kalaallit Nunaanni innuttaasunut tamanut ikorfartuutissatut illu avatangiiseqassaaq. Taamaattumik Nuummi SDCG'p illuutissaanik nutaamik sanasoqassaaq taannalu SDCG'p iliusaanut qitiussaaq.

Illu nutaaq, SDCG'p illuutaa, Dronning Ingridip Napparsimavissuata qanittuanut inissineqassaaq, taamaasilluni Dronning Ingridip Napparsimavissuanut avissaaqqalluni. Tamatumani napparsimaviunnginneq naqissuserniarneqarpoq. Dronning Ingridip Napparsimavissuata qanittuanut inissiinermut ilutigitillugu sullissiviup, Dronning Ingridip Napparsimavissuata aamma immikkoortut attuumassuteqartut Dronning Ingridip Napparsimavissuaniittut imminnut attuumassuteqarnerat takutinneeqarpoq.

Sanaartukkatut SDCG'p illutaa qaamigut kajumminnartuussaaq, tamatumani ersersinneqarluni, SDCG'p kinaassusaa. Ilutigitillu silataatungaa sananeqarnera Kalaallit Nunaanni sanaartoriaatsimut atortunullu toqqakkanut ilassuutissaaq, kisianni ilisarnaasersorneqarsinnaalluni, soorlu assersuutigalugu illup aniinganertai, piffissat ersarissut ersarinngitsulluunniit kiisalu ingalaaminertallit.

SDCG'p illutaa nunaminertarlu avatangiiserisaa illup iluaniittut silataaniittullu atassuteqartilissavai. Nunaminertaq, illorsuaq aamma attaveqatigiissutit imminnut atasutut ilivitsutullu misigineqassapput, tamatuma suut tamarmik imminnut sunniivigeqatigiissapput. Taamaattumik silataa atortulersorneqassaaq, taakkulu illorsuup ilagissavai.

SDCG'p illorsuaq misigisaqarfiusaaq, tamatumani ilinniarnissaaq, aalanissaaq aamma ilorrisimaarneq misigineqassapput, ilutigitillugulu illorsuup inuit naapinnerat aamma sunniivigeqatigiinneq ilisimasanillu avitseqatigiinneq ikorfartussavai. Illorsuaq sunniivigeqatigiinnissamut, inuit ataatsimoorinissaannut aammalu napparsimasut, katsorsaasut ilisimatusartullu akornanni killiit qitulissavaat. Tamakku akornanni naapinnerit ilusilersuinermit eqqarsaatigineqassapput.

Illuliorfissaq

Sanaartorneq 2022-imi aallartissinnaaqqullugu, Namminersorlutik Oqartussat illuliorfissamik piukkunnartumik - aningaasaateqarfimmiillu akuerineqartumik- atugassiinissaat aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliissuteqarnissaanut piumasaqaataavoq.

Sanaartorfissaq SDCG-illutassaanik pilersitsivissaaq 3700 m²-iuvoq. Tassannga 2000 m²-it pallittut SDCG-ip illutassaanik sanaartorfusinnaapput. Illuliorfissaq toqqaannartumik Napparsimavissuarmut aqquq atorlugu tikinneqarsinnaassaaq taamaalillunilu angallatinut ilaasartaatinut qanittumi inissisimassalluni. Tikinneqarsinnaanera Napparsimavissuup eqqaani pitsaasunik angallavissaqarneranik biilinullu uniffissaqarneranik pitsaanerulersinneqarpoq.

Asseq 10A: SDCG'p illutassaata sananeqarfissaata illullu qanittuaniittut assinga



- 1: Dronning Ingridip Napparsimavissua
- 2: Dronning Ingridip Peqqissaavia
- 3: Peqqissaanermut Ilinniarfik
- 4: SDCG'p sananeqarfissaa

10.3 Inissamik sanaartorfissamillu pisariaqartitsineq

2030-mi napparsimasut amerlassusissaattut naatsorsuutigineqartut aallaavigalugit, tabel 1C takuuk, aammalu najoqqutassiami matumani sammisat allaatigineqartut napertorlugit, SDCG'p illutaa 2500 m2 bruttuussasoq naatsorsuutigineqarpoq.²⁹

Init atuiffissat qanoq inissamik annertutigisumik tigusissanersut naatsorsorneqarsimapput, taakkua tassaapput katsorsaaneermut, ilisimatusarneermut, napparsimasunik ilinniartitsinermut aamma piginnaanngorsaaneermut, napparsimasunut utaqqisarfitullu atugassat, kiisalu sulisut atugassat, taakkununga ilanngullugit allaffiit. Inissamik naatsorsuigallernermi ilaapput inissiat mikisut arfinillit, taamaasilluni SDCG'p ilisimatusartut aamma ilinniartitsisut nakorsiartarfimmi atuuffeqartut kiisalu napparsimasut Nuummuk tikittut sivikitsumillu nakorsiartarfimmi katsorsarneqartussat inissaqarniassammata. Inissamik naatsorsuinerup aamma Peqqinnissaqarfimmi IT & EPJ-ip aamma Peqqissaasut maanna iniminniit sullissivimmut nuussinnaalernissaat periarfissippaa.

10.4 Aningaasaliineq

Sanaartornermi aningaasartuutit Novo Nordisk Fondenimit akilerneqassapput. Naalackersuiusut sanaartorfigeriaannaq isumagissavaat. Nunaminertaq SDCG'p illutaanik sanariaannanngorlugu kingusinnerpaamik 1. juli 2022 piareeqqassaaq.

²⁹ 2500 m2 brutto B/N-faktor 2.0 ilanngullugu, taannalu tassaavoq 1250 m2 netto.

SDCG'p nakorsiertitsinerimi sammisaasa unammillernartortaraa, illu aatsaat 2024-mi atuutinneqalersinnaammat. Piffissap taassuma orninnerani utaqqiisaagallartumik illunuk attartortoqartariaqarpoq, tassanilu atuutitsilernissap tungaanut sulisoqarluni. Tamanna nalinginnaasumik ataatsimut ingerlatsinermit aningaasartuutinit Novor Nordisk Fondenimi SDCG'p pilersinneqarnissaani ilaavoq.

10.4.1 Aaqqissuussaaneq aamma illorsuup aqunneqarnera

Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinerimullu Aqutsisoqarfik sanaartortitsisuvoq taamaasillunilu Naalackersuisut sinnerlugit sanaartornerup ingerlanneqarnissaa isumagissallugu kiisalu sanaartukkamik suliniummut akisussaasuussalluni, taakkununga ilanngullugit sanaartukkap ingerlaneraniq ataqatigiissaarineq aamma aqutsineq, aningaasalersornerata ataqatigiinnissaa, tigussaasunik pilersaarusioreq (sanaartornissamut pilersaarut, atugassatut siunnersuutit, suliniummut siunnersuut il.il.) sanaartugassamut suliarinnittussarsiorneq naammassinninnerlu kiisalu SDCG'p illutaata anguniakkamut tunngavinnullu najoqqutassiami matumani allaatigineqartunik naapertuinissaq.

SDCG'p illutaa Naalackersuisunit pigineqarpoq.

Sanaartoqatigiittussat

SDCG'p illutassaanut sanaartoqatigiittussanik pilersitsisoqassaaq. Sanaartoqatigiittussat Dronning Ingridip Napparsimavissuani Ingerlatsinermit Immikkoortortaqaarfik suleqatigissavaat najoqqutassiallu matuma killiliussaasa iluini sanaartugassap sananeqarnissaa qulakkiissavaat, tassunga ilanngullugit pitsaassuseq, siumukarneq, aningaasaqarneq aamma navianartunik annikillitsisineq. Sanaartoqatigiittussat suliniutip ingerlanerani aalajangersimasumik ilisimatinneqartassapput sanaartugarlu pillugu siuariatorneq aammalu sanaartukkap nikeriarneri pingaernerit pillugit ilisimatitsisassallutik; isumassarsiatut saqqummiussat, sanaartornermi pilersaarut, atugassatut siunnersuutit aamma suliniutissatut siunnersuutit, illussanik titartaasartunik unammitsisineq, tassunga ilanngullugu suliamut pingaarnermut il.il. eqqartuinissat sukumiinerusooq aammalu malitsigisaanillu aalajangerneq, suliniut alloriarnermut tullermut ingerlatinneqassanersoq. Sanaartoqatigiittussat tassunga atatillugu suliniutip nikeriarfii tamaasa suliniutip allangortinnissaa pillugu aalajangertassapput (change requests) aammalu sanaartornissami isumaqatigiissummi aalajangersakkat naapertorlugit.

Sanaartoqatigiittussat Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmut attaveqassapput.

Sanaartoqatigiittussat ukunannga ilaasortaqaqarput:

- Peqqissutsimut Aqutsisuniit, Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinerimullu Aqutsisoqarfimmiit ataaseq (siulitaasoq)
- Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmiit sinniisoq toqqagaq ataaseq
- NNF-imiit sinniisoq toqqagaq ataaseq
- SDCG-mi sullissiviup aqutsisua

Sanaartoqatigiittussat SDCG'p suliniummi allattoqarfiannit allattoqarfeqarnerup tungaatigut sullinneqassapput. Peqqissutsimut Pinaveersaartitsinerimullu Aqutsisoqarfiup aamma Novo Nordisk Fondenip nammineerlutik pisariaqartitsineq naapertorlugu siunertap piviusunngortinnissaannut piginnaasat pisariaqartut suliniummut allattoqarfik peqatigalugu inuttalersuissaaq.

10.4.2 SDCG'p illutaanik sanaartornerup piffissalernera ingerlanissaalu

SDCG'p illutassaanik pilersitsiniarnermi aningaasaliinissamut aamma sanaartornissamut isumaqatigiissutip Naalakkersuisunit aamma Novo Nordisk Fondenip siulersuisuinit akuersissutigineqareernerata kinguninngua aallarnisarneqassaaq. Sanaartugaq 2024-mi atulerneqassasoq naatsorsuutigineqarpoq, tabel 12B takuuk.

Tabel 10B: SDCG'p illutaanik sanaartornermi sanaartornerup piffissalerneranut ingerlanissaanullu siunnersuut

Ukioq	2020				2021				2022				2023				2024			
	Ukiup aggorneri				Ukiup aggorneri				Ukiup aggorneri				Ukiup aggorneri				Ukiup aggorneri			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Ingerlanera																				
Najoqqutassiap isumaqatigiissummullu inatsisitigut toqqammavissap akuersissutaanerata																				
Sanaartornissamut najoqqutassiorneq, unammilleqatigiinnermut piumasaqaatit illusanillu titartaanermi unammisitsineq																				
Unammisitsinerup aalajangiivigineqamera																				
Pilersaarusiomeq suliarinnittussarsiuussinerlu																				
Sanaartortussanut isumaqatigiissusiomeq																				
Piffissaq nanaartorfissaq																				
Atortorissaarutininik illup iluani atortussanik assigisaannillu pissarsiniarnissaq.																				
Nutserneq/illutaata atorneqalermera																				

11 Aningaasaliineq

Steno Diabetes Center Grønland-ip (SDCG) aningaasaliiffiqineqarnerata immikkoortuisa ilaannut tunngatillugu, ersarissumik nassuiakkanik immikkoortunillu inissisimaffeqarnissaq Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfimmullu Novo Nordisk Fondenip piumasaqaatigaa.

11.1 Aningaasaliinermi akisussaaffik

Namminersorlutik Oqartussat aamma Novo Nordisk Fondip ataatsimoorlutik SDCG aningaasaliiffigaat. Aningaasaliinermi akisussaaffiup agguataarneqarneranut toqqammaviusut pingaarnerit tassaapput:

- Namminersorlutik Oqartussat sukkortunik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnik sullissineq (nalinginnaasumik nakorsaaneq), pitsaaliuineq, ilisimatusarneq sulisunillu pinngitsoorani ilinniartitsineq taakkunanngalu inerisaaneq maannamut aningaasaliiffigisanut aningaasartuutissanut missingersuut allannguuteqartinnagu aalajangiivigissavaa aningaasaliiffigissallugulu. Namminersorlutik Oqartussat attaveqatigiinnermut tunngasut soorlu qarasaasiakkut nakorsartitsinermi oqarasuaatikkullu attaveqarneq, napparsimasunik angallassineq kiisalu misissugassatut tigusat aningaasaliiffiqeqqissavaattaaq. Tamatuma saniatigut Namminersorlutik Oqartussat Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuata eqqaani sanaartorfissatut piareersarlugu tamakkiisumik sulii naammassineqanngitsumik tunniussissapput.
- Sulianut ilassutissat inerisaanermullu tunngasut najoqqutassiami matumani toqqammavittut nassuiakkat iluaniittut aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliiffigai. Taamaammat nakorsaaneq, ilisimatusarneq, akimuilluni suleqatigiinnermut, pitsaaliuinnermut, piginnaasanik inerisaanermut nappaatilinnik ilinniartitsinermut, atororissaarutitut kiisalu aqutsinermut, allaffissornikkut ingerlatsinermut atuutilersitsiartuaanermullu tunngaviusumik aningaasartuutitut atugassat akuersissutaapput. Aningaasaliissutasuni *nunatsinni pissutsit immikkut ittut*, sulianut ilassutaasanut inerisaanermut attuumassutillit ilanngunneqarputtaaq. *Nunatsinni pissutsini immikkut ittuni* pineqartut tassaapput nappaatilinnut sulisunullu, angalanermut, pisattat angallanneqarnerannut, ineqarnermut akiliuteqaqataanermut, oqaluttaatitsinermut/nutserisitsinermut aningaasartuutit.³⁰
- Najoqqutassiami matumani anguniakkatut takorluukkanik anguniakkanillu piviusunngortitsinissaq ikorfartorniarlugu, aningaasaateqarfik Novo Nordisk Fondi Nuummi sanaartugassamut nutaamut SDCG-ip illutasaanut aningaasaliissuteqarpoq.

SDCG-ip aningaasaliiffiqineqarnerani sukkornermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaateqartunut iliuseqarnermik nukittorsaanermi inissisimaffiit pingaarnerit skema 10A-mi nassuiarneqarput.

Nalinginnasumik nakorsaaneq aningaasaliiffiqineqarnerani aqutsinikkut maleruagassat Peqqinnissaqarfimmi nakorsaaneq allani tamani atuuttut naapertorneqassapput.

³⁰ *Nunatsinni pissutsinut immikkut ittunut* aningaasaliissuteqarnermi Peqqinnissaqarfimmi maleruagassat atuuttut naapertorneqassapput.

Skema 11A: Sukkormermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnut iliuuseqarnermik nukittorsaanermik aningaasaliinermi inissisimaffiit akisussaaffiillu

	Naalackersuisut	Novo Nordisk Fonden
Nakorsaaneq	Nalinginnaasumik nakorsaaneq: Nakorsianik uninngasunillu-pitsaassutsimik inerisaaneq, qulakkeerineq assigisaallu ilanngullugit- nakkutilliineq nakorsaanerlu	Sulianut ilassutissanut inerisaanermullu tunngasut-ilaatigut atortorissaarutitut misissuutit assigisaallu ilanngullugit, nalunaarsuinerlut paasissutissanillu suliaqarnermut, pitsaassutsimik inerisaanermut - qulakkeerinerimullu kiisalu <i>nunatsinni pissutsinut immikkut ittunut</i> tapiissutitut tunngaviumik aningaasaliissutit.
Ilisimatusarneq	Ilisimatusarnerit ingerlanneqartut (tamatumunnga atatillugu ilisimatusartut/ingerlatsinerimi aningaasartututissatut missingersuutit) Naaminersorlutik Oqartussanit nangeqqinneqassapput	Sukkormerup ilisimatusarfigineqarnerata patajaallisarnissaanut ilisimatusarnermilu suliniutinut/suleqatigiinnut nutaanut tunngaviumik aningasaliissutit
Piginnaasanik inerisaaneq, akimuilluni suleqatigiinneq, pitsaaliuineq nappaatilinnillu ilinniartitsineq	Peqqinnissaqarfimmi sulisunik SDCG-ip sulisui ilanngullugit pinngitsoorani ilinniartitsinissaq. Nappaatilinnik ilinniartitsinerimi iliuusaareersut- ilaatigut inuunerissarfik cafet.	Tunngaviumik aningaasaliissutit, sulisut piginnaasaannik inerisaaneq innuttasunillu/ilaqutariinnillu ilinniartitsineq kiisalu pitsaaliuinerlut atatillugu suliniutit siusissukkullu paasiniaasaneq qaffassarniarlugit, suliniutinik immikkut ittunik nutaanik ingerlatsilernissamut periarfissiisut. Kapitalit sisamaat naapertorlugu tunngaviumik aningaasaliissutini akimuilluni suliniutinut immikkoortitsisoqarpoq.
Atortorissaarutit , ilaatigut qarasaasiakkut nakorsiantitsinerlut, POC-	Peqqinnissaqarfimmi qarasaasiat/atortut kiisalu qarasaasiakkut	Nuna tamakkerlugu qarasaasiakkut nakorsiantitsinerimi

atortorissaarutitut isinillu misissuinerlut atortut.	nakorsiatitsinermit qarasaasiarsornermilu nukissat pioreersut atuutilersitsinissami ingerlatsinermilu ikorfartuissapput.	atortorissaarutit nutaanerpaat - isinik misissuinerlut atortorissaarutitut- nappaatinik suussusersiniaanermit atortorissaarutitut siammarterineq/taarsersuineq ilanngullugu- pisinissamut atuutilersitsinissamullu aningaasaliissutit.
Aqutsineq allaffissornikkullu ingerlatsineq	Peqinnissaqarfimmi aqutsisooreersut allaffissornikkullu ingerlatsinermit ikorfartuutit, ass. attaveqatigiinneq sulisoqarnermilu immikkoortortaqaqfik.	Allaffissornikkut ingerlatsinermit sulianut nutaanut SDCG-mut attuumassuteqartunut, ass. sullissivimmi pisortamut, suliniummik aqutsisumut, aningaasaqarnikkut piginnaasanut assigisaannullu tapersiilluni aningaasaliissutit.
Atuutilersitsiartuaarnermut aningaasartuutit aqutsinernullu aningaasaliissutitut agguagassat.	Sanaartukkat pioreersut.	Aningaasaliissutit SDCG-ip illutassaata atorneqarsinnaanngorluni piareerneqannginnerani (ass. ininik attartornermut aningaasartuutit) SDCG-ip pilersinnissaanut ineriartortinnissaanullu periarfissiisut. Iliuusissatut siunniussanut sullissiviup aqutsisuanit aqunneqartunut aningaasaliissutit.
Sanaartornermut aningaasartuutit	SDCG-ip illutassaata pilersinnissaanut (attaveqatigiinnissamut kiassarnermut il.il. atassusiineq ilanngullugu) sanaartorfissaq. SDCG-ip illutaanut atatillugu (aserfalatsaaliineq ilanngunnagu) ingerlatsinermit aningaasartuutit tamakkerlugit. Najoqqutassiami matumani nassuiarneqartutut sinerissami peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini init	SDCG-ip illutassaanik sanaartornissamut aaqquisuussinissamullu Sanaartukkap atorneqaleraneraniit (kap. 9 naapertorlugu 2024 naatsorsuutigineqarluni) ingerlatsinermit aningaasaliissutit 30. juni 2030 killissaannut aserfallatsaaliinissamut aningaasaliissutit. Sanaartukkap eqqaani maleruagassat atuuttut

	nakorsaanerup, nappaatilinnik ilinniartitsinerup, piginnaasanik inerisaanerup -qarasaasiakkut nakorsartitsinermik neqeroorutit ilanngullugit- iliuuserqanerup nukittorsarneqarnissaanut atugassat.	naapertorlugit biilit unittarfigisinnaasaannik pilersitsineq. ³¹
--	--	---

11.2 Ingerlatsinermi aningaasartuutit

Sullissivik tamakkiisumik pilersinneqareerpat suliassallu tamarmik ingerlanneqalereerpata, ukiumut ingerlatsinermut inerisaanermullu aningaasartuutit 28 mio. kr. koruuniusussatut missingersorneqarput. Missingersuinermi sullissiviup angusaqarluarusussuseqarnera periusaalu kiisalu 2030-imi 9.300 missaannik nuna tamakkerlugu ukiumut sukkoermik inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnik sullitaqarnissamik tunngaveqarnissaa aallaaviuvoq (takuuk imm. 1.3)

Aningaasartuutit suliassanut pingaarnernut tallimanut agguataarsimassapput:

- Nakorsaaneq (sulianut ilassutaasut), atortorissaarutit (ilaatigut qarasaasiakkut nakorsartitsineq)
- Ilisimatusarneq
- Akimuilluni suleqatigiinneq, pitsaaliuineq, piginnaasanik inerisaaneq nappaatilinnillu ilinniartitsineq
- Nunatsinni pissutsit immikkut ittut
- Aqutsineq, allaffissornikkut ingerlatsineq, iliuusissatut siunniussat iliuuseqarfiginerat atuutilersitsiartuaanermullu aningaasartuutit.

³¹ Biilit unittarfigisat nunami pilersinneqassapput. Naqqup ataani biilit unittarfiginnik, illumik biilit unittarfiginnik assigisaannilluunniit pilersitsisoqassanngilaq.

Tabeli 11B: 2025-imi SDCG-mik ingerlatsinermi aningaasartuutissatut missingersukkat

Aningaasartuutit	Ukiumut aningaasartuutit	Ukiumut aningaasartuutit, siunissaq ungasinnerusoq isigalugu aningaasaliineq
Nakorsaaneq misissuinerlu (nalinginnaasumik suliat)	4,5 mio. kr.	Peqqinnissaqarfimmi inuunerissaasunut inuunerissaavinnullu tunngaviumik aningaasaliissutit. Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigisat. Tamatumunnga ilaapput Nuummi Dronning Ingridip Peqqissaaviani inuunerissaavimmi immikkut nakorsiertivimmik sap. ak. ullut sisamaat avillugu inuttaliineq, sukkortunut inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaatilinnut, skema 2A-mi kapitali 2 mi nassuiarneqartut sinerissami peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini isumagineqartut, Namminersorlutik Oqartussanit aningaasalersorneqarnerat.
<i>Nunatsinni pissutsinut immikkut ittunut</i> aningaasartuutit (sulianut ilassutit) ilanggullugit nakorsaaneq	8,4 mio. kr.	Sulianut ilassutinut sulianillu inerisaanermut tunngasunut tunngaviumik aningaasaliissutit. Tamatumunngalu atatillugu neqeroorutit ullumikkut sumiiffinni ataasiakkaaginnarni neqeroorutaasut nunatta sinneranut siammarneqarmissaat. Tunngaviumik aningaasaliissutiniipputaaq aningaasat atortorissaarutinut (ilaatigut qarasaasiakkut nakorsiertitsissutinik nutaanik-tamatumunngalu atatillugu misissuinerlut atortunik pisaarnissamut) kiisalu aningaasartuutinut <i>nunatsinni pissutsinut immikkut ittunut</i> tunngasunut atugassat. Aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliissutaanit aningaasaliiffigisassat.
Ilisimatusarneq	4,0 mio. kr.	Ilisimatusarnermut tunngaviumik aningaasaliissutit, ilisimatusartunut SDCG-meersunut tunngatitat. Aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliissutaanit aningaasaliiffigisassat.
Akimuilluni suleqatigiinneq, pitsaaliuineq, piginnaasatigut inerisaaneq nappaatilinnillu ilinniartitsineq	8,5 mio. kr.	Akimuilluni suleqatigiinneq, pitsaaliuineq piginnaasatigullu inerisaaneq pillugit suliniutinut tunngaviumik aningaasaliissutit. Tunngaviumik aningaasaliissutini akimuilluni suliniutinut immikkoortitsisoqassaaq. Aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliissutaanit aningaasaliiffigisassat.
Aqutsineq allaffissornikkullu ingerlatsineq, iliuusissatut siunniussat aningaasartuutaagallartullu	4,0 mio. kr.	Atuutilersitsiartuaarnermi Aqutsinermut, allaffissornikkut ingerlatsinermut, iliuusissanik siunniussinermut aningaasartuutaagallartussanullu tunngaviumik aningaasaliissutit. Aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliissutaanit aningaasaliiffigisassat. Ingerlatsinermut, qarasaasarsornermut kiffartuussinermullu aningaasartuutit ilaat Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigineqassapput, takuuk kapitali 9 kiffartuussinermi periaatsimut tunngasoq.

Aningaasaliissutit tamarmik najoqqutassami siunertatut aalajangersakkat iluanni atorneqassapput. SDCG-ip siulersuisui suliniutit pillugit nassuiaatinik aningaasaliissutillu ataasiakkaat annertussusaannik akuersisuussapput. Suliassanut aalajangersimasunut aningaasaliissutit, sulianut ilassutitut nutaanut inerisaanermut - ilaatigut *nunatsinni pissutsinut immikkut ittununut* tunngasunut aningaasartuutit matussusermisaannut atorneqassapput. *Sulianut ilassutissanik pilersitsinernut atorfinitsinernullu malittareqqiineq* Sulianut ilassutissaannik pilersitsinissamut sulisunillu atorfinitsinissamut, siulersuisut aalajangiinerannut atatillugu aalajangersaanerup saniatigut, kingorna iliuserisanik malittareqqiineq nakkutilliinissamullu periarfissiisumik atorfiit imarisaat pillugit nassuiaasiortoqassaaq. Sulianut ilassutissat tunngaviumik atuutilersitsiartuaarnissamut piffissalerlugit, tunngaviumillu ukiunik pingasunik sivirususeqartussamik tamakkiisumik ingerlanneqartussat pilersinneqassapput. SDCG-iilli siulersuisuisa sulianik aallartitsinerni piffissat suliniuteqarfiusut aalajangersimasumik erseqqissumik naliliivigissavaat tamatumingalu allannguinnissaq aalajangiivigisinnaallugu.

Nakorsaanermut atatillugu sulianut ilassutaasut nalinginnaasumik sulianut tapertaallutillu pitsaanerulersitsissapput marlunnillu siunertaqarsinnaallutik:

- Sukkornermut inooriatsimillu patsiseqartumik nappaateqarnermut tunngatillugu iliuseqarnerup, neqeroorutitik nutaanik inerisaasoqarneragut atuutilersitsisoqarneragullu nukittorsarneqarnissaa, imal.
- neqeroorutit nunatsinni sumiiffinni ataasiakkaaginnarni imal. ikittuinnarni pissarsiassaasut, siammarneqarnissaat aaqqissuunneqarnissaallu (takuuk imm. 3.4)

Nakorsaanermut atatillugu sulianut ilassutaasut neqeroorutitik nutaanik inerisaanissamik atuutilersitsinissamillu siunertaqartut, siunissami nalinginnaasumik nakorsaanermut akuulersinnaanissaaq ataatsimut angorusuppaat. Namminersorlutik Oqartussat piffisap isumaqatigiissuteqarfiusup ingerlanerani nakorsaanermi neqeroorutitut misilittarluarneqareersunut akisussaaffimmik tigusinissamik aalajangiissappata, taamaaliornikkut nukit pilersinneqartut SDCG-ip iluani siunertanut allanut atorneqarsinnaassapput. agguagassat annikitsut, piffissami aningaasaliiffiusumi sanaartukkap aserfallatsaalinissaanut aningaasaleeqataasussat³² ilaapput.

Sanaartukkamut utaqqiisaagallartumillu iliuseqarnissamut aningaasartuutissat Qitiusumik sullissivissamik sanaartornissamut iluatalu aaqqisuunnissaanut kiisalu biilit unittarfissaannut ataasiarluni aningaasaliisoqassaaq. Tamatuma saniatigut qitiusumik sullissiviup-sanaartorlugu naammassipat- atorneqalernissaata tungaanut suliat utaqqiissaasumik ininit ingerlanneqarnissaasa nassatarisaanik aningaasartuuteqartoqassaaq. Aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip sanaartukkap iluata aaqqissuunneqarnissaa atortorissaarutillu aningaasaliiffigissavai.

Namminersorlutik Oqartussat illuliorfissamik atugassiissapput. SDCG-ip illutassaata 2022 naatinnagu sanaartorlugu aallartinneqarnissaanut illuliorfissap piareerneqarnissaa aningaasaliissuteqarnissamut piumasaqaataavoq.

³² Sanaartukkap (naatsorsuutigisatut) 2024-imi atulerneraniit piffissap aningaasaliiffiusup 30. Juni 2030-imi naanissaata tungaanut.

SDCG-ip illutasaanik pilersitsinissamut aningaasaliissutitut toqqammavissat aalajangersimapput. Sanaartorneq aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip sanaartukkamut aningaasaliinissamut pisussaaffeqarnera, sanaartorerup sukkuluunniit aningaasartuutaasussat toqqammaviusunut naapertuussarneqarsinnaanissaanik piunasaqaatitaqarpoq.

Sanaartugaq Namminersorlutik Oqartussanut tunissutigineqassaaq, atulerneraniillu ukiuni 30-ini aningaasaateqarfik Novo Nordisk Fondi akuersinngippat siunertanut allanut SDCG-mik ingerlatsinerunnigtsunut atorneqarsinnaassanani. Tamatumani init qarasaasiarsornermi immikkoortortamit meeraaqqerisunillu atorneqartussat inuit 16-it 20-illu akornanni amerlassusillit allaffissaannut naatsorsuussat pineqanngillat. Ukiut 30-it qaangiuppata Namminersorlutik Oqartussat sanaartugaq siunertanut allanut sunulluunniit atorsinnaalissavaat.

Namminersorlutik Oqartussat taamaalillutik illumik piginnittuussapput sanaartortitsisuussallutillu. Sanaartugaq naammassippat Namminersorlutik Oqartussat illumik ingerlatsineq tamakkiisoq tigussavaa. Aserfallatsaaliinermut tunngatillugu sanaartornissamut aningaasaliissutitut agguagassat annikitsut, piffissami aningaasaliiffiusumi sanaartukkap aserfallatsaalinissaanut aningaasaleeqataasussat³³ ilaapput.

Illutaata 2024-imi aatsaat atorneqalersinnaanissaa SDCG-ip nakorsaanermi sammisaanut unammilligassaavoq. Tamatuma tungaanut inissanik sammisanik annertusaanermi utaqqiisaasumik atugassanik pissarinissaq pisariaqassaaq. Taamaaliornissaq aningaasaateqarfimmiit Novo Nordisk Fondimmiit SDCG-mik pilersitsinissamut ingerlatsinermi aningaasaliissutinit tamakkiisunut ilaassaaq.

11.3 Aningaasaliinermi aqutseriaaseq

SDCG Peqqinnissaqarfiup aningaasartuutissatut missingersuutaani immikkut aningaasaliiffiuvoq, taamaammallu Peqqinnissaqarfiup nalinginnaasumik aningaasartuutissatut missingersuutitut toqqammavimmik nalunaaruteqarnissamut akisussaasup aningaasartuutissatut missingersuutaani allaffissornikkut ingerlatsinermi ilaalluni. SDCG-mut tunngatillugu aningaasartuutissanut missingersuutissatut siunnersuut, aningaasaateqarfimmiit Namminersorlutillu Oqartussaniit aningasaliissutit immikkut nassuiarlugit suliarineqassaaq. Naatsorsuutit taama suliarineqassapput immikkullu kukkuneruiusumit nalunaarusiorfigineqassallutik, takuuk imm. 9.6.

Aningaasaateqarfimmiit aningaasaliiffigisaq, Naalakkersuisut aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip akornanni aningaasaliissutit pillugit isumaqatigiissut naapertorlugu missingersorneqassaaq. Namminersorlutik Oqartussanit aningaasaliiffigineqartoq, ingerlatsinissaq maleruagassallu Namminersorlutik Oqartussanit ukiumoortumik aalajangersaavigineqartartut naapertorlugit missingersuusiorneqassaaq. Immikkoortut marluk taakku akornanni aningaasanik nuussisoqarsinnaanngilaq.

³³ Sanaartukkap (naatsorsuutigisatut) 2024-imi atulemeraniit piffissap aningaasaliiffiusup 2030-imi juunip ulluisa 30-anni naanissaata tungaanut.

SDCG-ip siulersuisuinut Q3-mi akuerisassanngorlugu saqqummiussassamik ukiumut tulliuuttumut tamatumalu kingorna ukiunut tulliuuttunut pingasunut ataatsimut aningaasartuutissanut missingersuutissatut siunnersuusiornissaq, SDCG-mi sullissivimmi aqutsisut suliassaraat. Tamatuma kingorna siulersuisut aningaasartuutissanut missingersuutissatut siunnersuut Peqqinnissaqarfimmi qullersat aqutugalugit Namminersorlutik Oqartussanut akuerisassanngorlugu nassiuutissavaat. Peqqinnissaqarfimmi qullersat SDCG-ip aningaasartuutitut missingersuutissatut siunnersuutaanut oqaaseqaatissaqarunik allannguutissatulluunniit siunnersuutissaqarunik, taakku siulersuisut oqaaseqaatigiumaarsinnaasaasa Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutissanut missingersuummik ataatsimut suliaqarneranni ilanngunneqarsinnaanissaat siunertaralugu, SDCG-ip siulersuisuinut saqqummiunneqassapput. Namminersorlutik Oqartussanit naggataarutaasumik aningaasartuutissatut missingersuutit Q4-mi nalunaaruteqarnerup kingorna SDCG-mut aningaasartuutissatut missingersuineq naammassineqassaaq, aningaasartuutissanullu missingersuutit SDCG-ip siulersuisuinut akuerisassanngorlugit Q4-mi saqqummiunneqassallutik.

SDCG aningaasanik aningaasaateqarfimmit Novo Nordisk Fondimit pissarsianik atunngitsuukkanik ukiup naatsorsuiffiusup tullianut nuussisinnaavoq. Aningaasat nuunneqartut suliassaqarfiup aningaasaliiffigineqartup iluani taamaallaat atorneqarsinnaapput. Aningaasat taakku annertoqataat aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip ukiumut tulliuuttumut aningaasaliissutaanit ilanngaatigineqassapput. SDCG-ip siulersuisuisa aningaasaateqarfimmut Novo Nordisk Fondimut ilanngaataasut akuersissutigeqqinnissaat qinnuteqaatigisinnaavaat.

Tamatuma saniatigut SDCG-ip siulersuisui suliassaqarfimmut aningaasaateqarfimmit aningaasaliiffigisanut tunngatillugu suliassaqarfinni tamani, ukiumi pineqartumi nukissanik pitsaaneruseqarfiup atuinissatut naliliivigineqarpat, ukiumoortumik aningaasartuutissatut missingersuutit immikkoortumut allamut (aningasartuutissatut missingersuutit annertussusaata annerpaamik 50% -ianik ilassuteqarsinnaanermi), 20%-it pallillugit nuunneqarnissaannik aalajangiisnaapput. Suliat aningaasaateqarfimmit aningaasaliiffigisat akornanni nuussinissat annertunerusut, aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip siulersuisuisa akuersinissaannik piunasaqaatitaqarput.

Peqqinnissaqarfiup ukiumut sisamariarluni aningaasaqarneq suliallu pillugit malittareqqiinnermut atugassat SDCG-mit suliarineqassapput. Tamatuma saniatigut sukkortunut inooriaatsimillu patsiseqartumik nappaateqartunut tunngatillugu iliuuserisanik nakkutilliinissamut nalunaaruteqartarnissamullu SDCG-mut iliuusissaq pingaarutilik tassaavoq sukkornermik nappaatilinnik sullissinermik inerisaaqqinnissaq.

Peqqinnissaqarfimmi aningaasaliissutinut tunngatillugu maleruagassat nuna tamakkerlugu aalajangersakkat SDCG-ip aningaasartuutissatut missingersuutaanut atuupput.

12 Aningaasliinissamut isumaqatigiissut - aningasaliinerlu

Ingerlatsinissamut sanaartornissamullu aningaasaliissutit, aningaasaliinissamut sanaartugassarlu pillugu isumaqatigiissummit Naalakkersuisunit aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip siulersuisuinit akuersissutaasumit tamatigut ikorfartorneqarput.

Aningasaliinissamut isumaqatigiissut SDCG-ip aningaasaliissutinik atuineranut – najoqutassiaq una tungavigalugu- piumasaqaatinik imaqarpoq. Tassani piffissami aningaasaliiffiusumi anguniagassat pingaernerit killiffiillu pingaarutillit, kiisalu sullissivimmut aningaasaqarnermut atatillugu iliuusissanillu siunniussinermi malittarisassat pingaarutillit ilanngunneqarput.

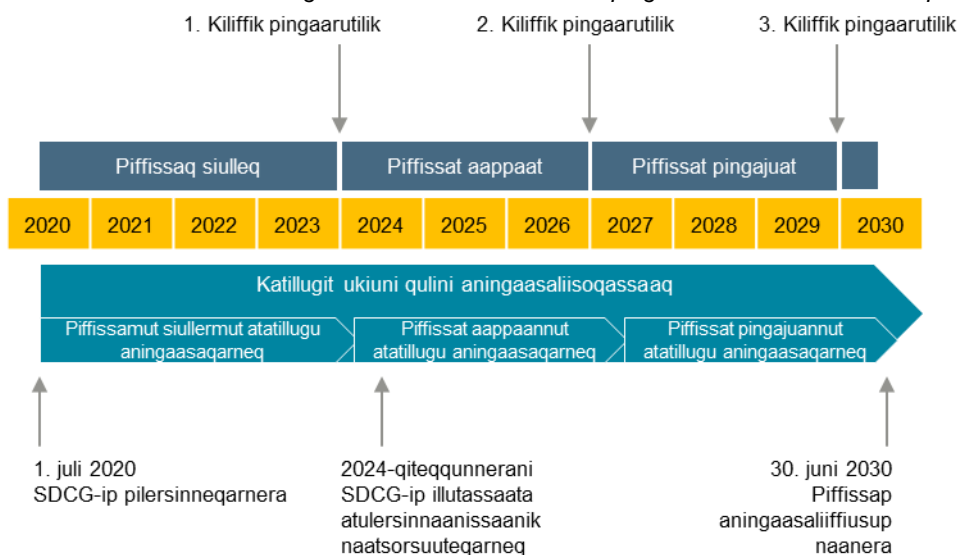
Aningaasaliinissamut isumaqatigiissummik ingerlatsineq Namminersorlutik Oqartussat aalajangiineritut attuumassuteqartoq SDCG-mullu sunniuteqarsinnaasoq nassuiarneqarportaaq. Taanna tassaasinnaavoq Peqqinnissaqarfiup aaqjissuussaananeraniq annertuumik allannguneq imal. nalinginnasumik nakorsaananermi aningaasaqarnikkut toqqammavigisap malunnaatilimmik allannguuteqarnera. Aalajangiinerit piumasaqaatinik aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliineranut atatillugu isumaqatigiissutip toqqammavianik allannguinermik kinguneqassappata, aningaasaliineq aningaasaliinermut atatillugu isumaqatigiissummi ingerlatsineq nassuiarneqartoq aqutugalugu naliliivigeqqinneqassaaq.

Illuliassamut tunngatillugu isumaqatigiissut, piumasaqaatinik Nuummi SDCG-ip illutassaanik nutaamik, najoquttassami matumani innersuussamik sanaartortoqarnissaanik imaqarpoq. Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip sanaartornissamut aningaasaliissutaat isumaqatigiissummi ilaapput. Namminersorlutik Oqartussat SDCG-ip illutassaanut 2022-i naatsinnagu atorneqarsinnaalersussamik sannaartorfissamik naleqquttumik - aningaasaateqarfimmiillu Novo Nordisk Fondimit akurerineqartumik– atukkiussinissaat isumaqatigiissummissaaq nassuiarneqarpoq.

Aningaasaliineq- piffissarlu aningaasaliiffiusoq

Piffissaq aningaasaliiffiusoq katillugit ukiunik qulinik sivilissuseqartoq pingasunngorlugu immikkoortitigaavoq. Sammisat suut atuutilersinneqarnissaat killiffiillu pingaernerit suut anguneqarnissaat Namminersorlutik Oqartussat aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip akornanni isumaqatigiissutaanissaat, immikkoortuni tamani atuuppoq. Isumaqatigiissutit taakku immikkoortuni tamani, aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip Namminersorlutik Oqartussanut aningaasaliissutaanit aningaasanik aalajangersimasunik atuilersinnaanissamut tunngavissiissapput. Piffissamik aningaasaliiffiusumik pingasunut sivikinnernut immikkoortiterineq, sullissiviup samisaanik nukissanillu nunatsinnut taamatullu Peqqinnissaqarfimmi pissusiviusunut periarfissanullu naleqqussaajuarnissamut periarfissiivoq.

Tabeli 12A: Piffissamut aningaasaliiffiusumut killiffinnullu pingaarutilinnut takussutissiaq



Ukiunik qulinik piffisalikkamik aningaasaliiffiqarnikkut – naammasisaqarsinnaanissamut sullissiviup sammisaasalu Nuummi nunallu sinnerani inerisaanissamut periarfissaqarnissamut aningaasaliiffiup sivisussusaa naammalluni oqimaatigiinneq angunegassaaq, tamatumali peqatigisaanik malitseqartitsinissap akulikissusissaa piffissanut taakkununnga pingasunut killiffittaanullu pingaarutilinnut, piffissaagallartillugu sammisanik nalimmasaanissamut naleqqusaanissamullu periarfissiisunut, sullissiviullu iliuusissatut siunniussaanut aningaasaqarnermullu sammivianit aallaaveqartunut ilaalluni.

Aningaasaateqarfimmit Novo Nordisk Fondimmit aningaasaliissutit: Aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip SDCG-mik ingerlatsinermut aningaasaliissutai 2020-imi juulip ulluisa aallaqqataanniit 2030-imi juunip ulluisa 31-annut atuutissapput. Najoqqutassiaq una aningaasaliinissamut isumaqatigiissummut, aningaasaateqarfimmit Novo Nordisk Fondimit ukiuni qulini aningaasaliinissamik neriorsuummut pingaarnermut toqqammaviuvoq. Tamatumaa saniatigut najoqqutassiaq piffissami aningaasaliiffiusumi SDCG-mut iliuusissatut siunniussanut nukissanillu agguataarinermit tunngatillugu maleruagassanik, kiisalu anguniagassanik killiffinnillu pingaarutilinnik sullissivimmit eqquutsinneqartussanik imaqarpoq. Najoqqutassiamik matuminnga akuersinikkut SDCG-ip piffissami siullermi sammisassaanut aningaasaliissutissat, aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip atugassiisutigisavai. Sullissiviup pilersaarusiornissamut naammaginartumik piffissaqarnissaa qulakkeerniarlugu aningaasaqarneq piffissanut pingasunut attuumassuteqartoq nikingavoq. Aningaasaqarneq piffissamut siullermut attuumassuteqartoq 2020-imi juulip ulluisa aallaqqataanniit 2024-imi marsip ulluisa 31-annut atuutissaaq.

1. Killiffik pingaarutilik siulleq: 2023-imi sullissivimmi aqutsisut SDCG-mi sammisanik iluuseqarfigisanillu SDCG-ip siulersuisuinit akuerisassanik killiffik pillugu suliaqassapput. Killiffik pillugu suliaq 2023-ip qiteqqunnerani, sullissivik taamanikkussamut ukiuni pingasuni atuutereersimalerpat naatsorsuutigisatullu SDCG-ip illutassaanut nutaamut 2024-imi nuunnissap pilersaarusiolfissanngornerani, naammassineqassaaq. SDCG-mi sinerissamilu qitiusumik

immikkoortortani sammisat naammassisat atuutilersinneqartullu, killiffissiunerup saniatigut, killiffissiuneq sullissiviup aallartisameranik pitsaasumillu ingerlatsinissamut aaqquisuussaananeramik naliliinermik imaqarportaaq. Imm. 12.1, sammisat SDCG-mi sinerissamilu peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini ukiut siulliit sisamaat affaanni killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut ingerlanneqartussat pillugit nassuiaammik imaqarpoq.

Killiffimmi pingaarutilimmi siullermi killiffiliinermi, piffissamut tulliuuttumut naliliinissamut sullissiviullu iliuusissatut siunniussaanic nukissanillu agguataarinissamik aalajangersaanissamut piukkunnartumik nutartikkamillu tunngaveqarnissamik qulakkeerinnissaq siunertaavoq, pingaarutilittullu piffissamut tulliuuttumut ass. nakorsaanermmut atatillugu sammisanut ilassutissanut tunngatillugu, sullissiviup iliuusissatut siunniussaanic nukissanillu agguataarinissamut, pisarialinnik nalimmassaasoqarsinnaavoq.

Piffissamut siullermut tunngatillugu killiffik pillugu nalunaarusiornermut atatillugu, SDCG -mi sinerissamilu peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini piffissap imm. aappaanni sammisanik iliuuseqarfigisassanillu ingerlatsinissamut pilersaarummik sullissivimmi aqutsisut suliaqassapputtaa. Piffissat aappaanni sammisat iliuuseqarfigisallu, tamanna tunngavigalugu SDCG-ip siulersuisuinit aalajangersaavigneqassapput Namminersorlutillu Oqartussanit aningaasaateqarfimmiillu Novo Nordisk Fondimit ukiup sisamanngorlugu aggornerisa sisamaanni 2023-imi akuersissutigineqassallutik. Tamanna tunngavigalugu aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip SDCG-ip sammisaanut aningaasaliissutit atugassanngortissavai. Aningaasaqarneq piffissat aappaannut attuumassuteqartoq, 2024-imi apriliip ulluisa aallaqqaataanniit 2027-imi marsip ulluisa 31-annut atuutissaaq.

2. Killiffiit pingaarutillit aappaat: 2026-ip qiteqqunnerani, piffissap aappaani SDCG-imi sammisat iliuuseqarfigisallu SDCG-ip siulersuisuinit akuersissat killiffiat pillugu nalunaarut, sullissiviup aqutsisuisa suliarissavaat. Taamanikkussamut sullissiviup SDCG-ip illutaanut nutaamut nutseresimanissaa ukiullu ataatsip marlullu akornanni tassani inissinnissamut periarfissaqarsimanissaa sammisanillu nutaanik Nuummi Nuullu avataani inerisaallunilu aallartissimanissaa naatsorsuutigineqarmat, 2026-imi killiffissiuisoqassaaq.

Killiffiit pingaarutillit aappaata tungaanut killiffissiunermeri tamatumani, killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut killiffissiunermissuut, piffissami tulliuuttumi sullissiviup iliuusissatut siunniussaasa nukissanillu nuussuinissaq siunertaralugu naliliinissamut aalajangersaanissamullu piukkunnartumik nutartikkamillu tunngavissaqarnissamik qulakkeerinnissaq siunertaavoq. Sullissivimmi aqutsisut piffissap aappaani killiffik pillugu nalunaarusiornerannut atatillugu, SDCG-mi sinerissamilu qitiusumik immikkoortortani piffissat pingajuanni sammisassat iliuuseqarfissallu ingerlanneqarnissaannut aqutsisut pilersaarusiussapputtaa. Piffissat pingajuanni sammisat iliuuseqarfigisassallu tamanna tunngavigalugu SDCG-ip siulersuisuinit aalajangersaavigneqassapput, Namminersorlutillu Oqartussanit aningaasaateqarfimmiillu Novo Nordisk Fondimit 2026-imi ukiup aggornerisa sisamaanni akuersissutaassallutik. Tamanna tunngavigalugu aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip SDCG-ip sammisaanut aningaasaliissutit atugassanngortissavai. Aningaasaqarneq piffissat aappaannut attuumassuteqartoq 2027-imi apriliip ulluisa aallaqqaataanniit 2030-imi juunip ulluisa 31-annut atuutissaaq.

Killiffiit pingaarutillit pingajuat aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip aningaasaliineranik sivitsuinnissamik naliliinissaq siunertaralugu tamakkiisumik naliliineq: 2029-imi aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip, avataaneersunik immikkut ilisimasalinnik suleqateqarluni SDCG-mik tamakkiisumik naliliinissaq 2029-ip naalernerani naammassisassaq isumagitissavaa. Naliliinermi toqqammavigisat najoqqutassiami anguniagassatut takorluukkanik, anguniagassatut siunniussanik iluatitsilluarsimanermillu naliliinermi toqqammavissanik, taamaalillunilu sammisanik piffissami aningaasaliiffiusumi aallarnisarneqarlutillu atuutilersinneqartunik naliliinermit tunngaveqassapput. Naliliinermi immikkut qitiutinneqartoq tassaassaaq nappaatilinnut sammititamik iliuuseqarnermik malitseqartitsineq. Nunatsinni pissutsit periarfissallu eqqarsaatigalugit naliliisoqassaaq.

Taamaalillutik naliliinermi toqqammaviit, ilaatigut nakorsaanerup pitsaassusaanut, nakorsaanermit pitsaassutsimut uuttuutitut (ilaatigut kingunerluutit kinguningaatsiaatigut takkuttut atugaanerat, ilanngussaq 1 takuuk), ilisimatusarnermi paasisanut, sammisaqarfinnut pingaarnernut tamanut sukumiisumik killiffissiuinermit, aningaasanik atuinermit, aqutseriaatsimut, sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinik suleqateqarnermit, Napparsimmavissuarmi qitiusumik immikkoortortanut avataanilu suleqatigisanut SDCG-ip sunniuteqarneranik naliliinermit imaqqassapput.

Naliliinermit tamakkiisumi aningaasaateqarfiup Novo Nordisk Fondip aningaasaliinerata sivitsorneqarsinnaanissaanik imal. atorunnaarsikkiartuaarnissaanik naliliinissaq pingaarnertut siunertaavoq, killiffiillu pillugit nalunaarusiaasartunisuut, kingorna sullissiviup iliuusissatut siunniussaanik nukissanillu nuussinermi nalimmassaanissanut ilinniagaqassutsikkut tunngavisiissalluni. Naliliineq tunngavigalugu siunissaq ungasinnerusoq isigalugu SDCG-mut piffissamut aningaasaliiffiusinnaajumaartussamut iliuusissatut siunniussanut naleqqussaasoqassaaq.

Naliliinerup inernerani Naalakkersuisunut aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip siulersuisunut saqqummiunneqassaaq. Tamatuma kingorna Naalakkersuisunillu oqaloqateqareernikkut, aningaasaateqarfiup siulersuisuisa aningaasaliinerup qanoq sivitsorneqarnissaa aalajangissavaat. Aningaasaliinerup sivitsorneqarnissaanut tunngatillugu marlunnik inerniliisoqarsinnaavoq:

- Tapiinerup ukiunik sisamanik sivitsorneqarnissaa (siuliani aningaasaliissutinit ukiup affaata sinneruttup saniatigut); taamaalilluni sivitsuineq siulleq 2034-ip qiteqqunnerata tungaanut pissaaq
- Tappiinerup sivitsorneqannginnissaa, aningaasaateqarfillu Novo Nordisk Fondi atorunnaarsitsiartuaarnissamut annikitsunik ukiunut marlunni (siuliani aningaasaliissutinit ukiup affaata sinneruttup saniatigut) aningaasaliissaaq.

Inerniliinermit taakkunanani marlunni aalajangiineq pillugu Naalakkersuisut ilisimatinneqassapput aningaasaliinissamullu isumaqatigiisummik nutaamik akuerisassanngorlugu saqqummiussivigineqarlutik. Tapiineq sivitsorneqassappat tamatuma kingorna ukiut sisamakkaarlugit periusaareersoq atorlugu naliliisoqartassaaq. Naliliinermit tamakkiisut inernerani pissarsiarineqarpata, tamatigut aningaasaliissutit minnerpaamik ukiut pingajua qeqqanut sinneqartassapput: Ukiup affaa siuliani aningaasaliissutineersoq minnerpaamillu ukiunut marlunnut atorunnaarsitsiartuaarnissamut imal. sivitsuinnissamut aningaasaliissutit.

Tabeli 12B: Pilersaarutaasutut naliliinissanut nalunaarusiornissanullu takussutissiaq

Killiffik/ Nalunaarusi- omeq	Piffissaq	Akisussa- asut	Tigusisoq/akue rsisoq	Malitseqarti- tsineq	Annertussusaa
Killiffik pingaarutillik siulleq Killiffiit pingaarutillit aappaat	2023 2026	SDCG-ip siulersuisui	NNF's bestyrelse/ Nalaakkersuisut	SDCG-ip siulersuisui	Sammisani iliuuseqarfigisanilu killiffik (anguniakkanik angusineq/pitsaassutsimut uuttuutit, sammisat, Nappaatillit amerlassusaa, sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinik suleqateqarneq). Killiffimmi pingaarutilimmi siullermi qitiusumik sullissiviup aallarnisarneqarneranik naliliineq Piginneqatigiilluni aaqqisuussinermik naliliineq. SDCG-mi sinerissamilu qitiusumik immikkoortuni piffissami tuliiuttumi sammisassat iliuuseqarfissallu suliarineqarnissaannut pilersaarut.
Killiffiit pingaarutillit pingajuat Tamakkiiisumik naliliineq	2029 pisariaqar- pallu tamatumaa kingorna ukiut sisamakka arlugit	SDCG-ip siulersuisui aningaasa ateqarfillu NNF	Aningaasaate- qarfiup NNF-ip siulersuisui/ Nalaakkersuisut	Aningaasaat e-qarfiup NNF-ip siulersuisui/ Nalaakkersui sut	Sammisani iliuuseqarfigisanilu killiffik (anguniakkanik angusineq/pitsaassutsimut uuttuutit, sammisat, Nappaatillit amerlassusaa, sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinik suleqateqarneq). Killiffimmi pingaarutilimmi siullermi qitiusumik sullissiviup aallarnisarneqarneranik naliliineq Piginneqatigiilluni aaqqisuussinermik naliliineq. SDCG-mi sinerissamilu qitiusumik immikkoortuni piffissami tuliiuttumi sammisassat iliuuseqarfissallu suliarineqarnissaannut pilersaarut. Immikkut pingaamertut sammisat.
Misissuinerut ilassutissat	Siunerta- mut aalajanger- simasumut tunngasooq	Aningaasa ateqarfik NNF	Aningaasaate- qarfik NNF/ SDCG-ip siulersuisui	Misissuineq apeqqutaallu ni	Siunissaq ungasinnerusooq pilersaarutinik pivusunngortisinnissaq, aningaasaqarnikkut aammalu inuaqatininnut tunngatillugu pigisat tigussaasutigtut NNF-llu tapiineratigtut il.il.
Suliniutinik naliliineq	Ataavartu- mik	SDCG's ledelse	SDCG-ip siulersuisui	SDCG-ip siulersuisui	Pigisat tigussaasut-aamma suliniutip pleriartorneranik naliliineq.
Ukiuoorutimik nalunaarusi- omeq kukkunerisiuner milu nalunaarut	Q1 ukiuoorutu mik	SDCG-ip siulersuisui	Aningaasaate- qarfik NNF/ Nalaakkersuisut	SDCG-ip siulersuisui	Suliassamut pilersaarusiaq, periusissiamik anguniakkanilu pivusunngortisineq, kiisalu naatsorsuutit ukiup siulianeersut.

Nakorsaanermi pitsaassutsimut uuttuutit (KPI) suut malittarineqartuarnissaannik saqqummiussineq, kapitalit pingajuanni nassuiarneqarpoq ilanngusamilu 1-imi itisiliivigineqarluni. Ilangussami 1-imi oqaatigineqartut saniatigut, ukiumoortumik nalunaarusiornermi naggataarutaasumillu naliliinermi, uuttuutini ilanngussani arlalinni sammisaqarfinnilu pingaarnerni allani nalunaarusiortoqassaaq.

12.1 Killiffik pingaarutilik siulleg sammisallu pingaarnersiukkat

Piffissaq /killiffik pingaarutilik siulleg tassaavoq aningaasaliiffiup aallartinneraniit (1. juli 2020) 2023-imi decembarip ulluisa 31-iannut. Piffissami tamatumani SDCG minnerpaamik sammisanik imm. matumani nassuiarneqartunik inerisaallunilu atuutilersitsissaaq.

Piffissami tassani aningaasaqarnikkut toqqammavissaaq ukioq ataaseq inuup ataatsip sulineranik nalilinnik 20-inik atorfinitsinertut sullissiviullu sammisaanik ingerlatsinermut aningaasaliinertut naleqarpoq. Ukioq ataaseq inuup ataatsip sulineranik nalilinnit 20-iusuniit 15-it Nuummi SDCG-mi atorfinittussanngussapput tallimallu- ataani nassuiarneqartut- sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikoortuini atorfinittussanngussallutik.

Aqutsineq, aaqqisuussineq inissallu

Aningaasaliinissamat isumaqatigiissummik atsiorerup kinguninngua, SDCG-ip siulersuisuusaanik toqqaasoqassaaq sullissivimmilu aqutsisut atorfinitsineraqarlutik. Sullissivimmi aqutsisut tamatuma kingorna suliamik siullersaattut atorfiit naapertuuttut inuttalerniarlugit sulinertik aallartissavaat. Peqqinnissaqarfimmi sulisussarsiniarnermi atorfinitsiniarnermilu periarfissat nalinginnaasut eqqarsaatigalugit atorfinitsisoqassaaq.

Taamaammat aallarniutitut suliassat pingaarnarpaat tassaassapput:

- Suliffeqarfimmi aaqqisuussineq tamatumunngalu atatillugu SDCG-ip siulersuisuinik pilersitsinissaaq Inuunerissaavimmilu sulisunik SDCG-mut nuussinissaaq³⁴ .
- Sullissivimmi aqutsisussanik atorfinitsinissaaq, sullivimmi atorfiit allat inuttalernerqarnissaat kiisalu Peqqinnissaqarfimmi qullersanut siunnersortinik nakorsaanermilu immikkoortortanik naapertuuttunik suleqatissarsinissaaq. Piginnaasanik inerisaaneq ukiut tallimassaata affaanik naleqarpoq.
- Nuummi SDCG-imi atuutilersitsiartuaarnermi sulisunut sammisanullu utaqqiisaasumik inissat pillugit isumaqatigiissuteqarneq.
- SDCG-mut aningaasartuutissatut missingersuutissanut tunngavissamik pilersitsinissaaq kiisalu aningaasaliissutinut atorfinitsinermullu tunngasunik suleqatigisanut nassuiaanissaaq isumaqatigiissuteqarnissarlu.
- Steno DK-mi attaveqarfinnut ilaatigut Steno DK-mi ataqatigiissarisuni akimuullunilu attaveqarfinni inerisaanermilu sammisani ilinniagaqassutsikkut naapertuuttuni peqataanissamik ilaqartumut isernissaaq.

Nakorsaaneq napparsimasunillu ilinniartitsineq

³⁴ Sulisunik nuussinissaaq allaffissornikkut ingerlatsinermi suliassaavoq. Sulisut ullumikkut Peqqinnissaqarfik Sermersuumi atorfeqarput.

- Sammisat ullumikkut Dronning Ingridip Peqqissaaviani Inuunerissaavimmi ingerlanneqartut SDCG-mit isumagineqassaapput. SDCG-ip illutassaata nutaap sananeqarluni naammassineqarnissaata iserterfigineqarsinnaanngornissaatalu tungaanut, sammisat pisarnertut Dronning Ingridip Peqqissaavianit aallaaveqartumik isumagineqassapput. Nakorsaanermut nappaatilinnillu ilinniartitsinermut atatillugu killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut suliasat pingaarutillit nutaat tassaassapput:
- Sukkormik nappaatilinnik, KOL-ertunik qaffasissumillu aap taqqanut naqitsinilinnik nuna tamakkerlugu nakkutillinermik nukittorsaaneq: Matumani immikkut ukkassassaq tassaavoq SDCG-mi sinerissamilu peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuni sisamani piginnaasatigut inerisaaneq. Sinerissami qitiusumik immikkoortuni piginnaasatigut inerisaanermi aallaaviusussat tassaapput Ilulissani, Aasianni, Sisimiuni Qaqortumilu qitiusumik napparsimmaviit. Piginnaasanik inerisaaneq tamakkiisoq ukioq ataaseq inuup ataatsip sulineranik arfinilinnik naleqarpoq, taakkunannga marluk SDCG-miillutik sisamallu sinerissami qitiusumik immikkoortuniillutik. 2023-imi sukkormik nappaatillit, KOL-ertut qaffasissumillu aap taqqanut naqitsinillit 7.600 -it nakorsartissinnaanissaat anguniagaavoq, takuuk tabeli 1C.
- Nuna tamakkerlugu isigalerisumukarsinnaanissamik qulakkeerinissaq: SDCG-mi isigalerisumik nuna tamakkerlugu isigalerisumukarsinnaanissamik, ilaatigut sinerissami qitiusumik napparsimmavinnut/ peqqissaavinnut annerusunut angalanikkut qarasaasiakullu nakorsartitsinissamik neqeroornikkut ikorfartuutaasussamik atorfinittisoqassaaq. Nuup avataani neqeroorummik atuutilersitsinissamik ikorfartuinissamut nukissanik ukioq ataaseq inuup ataatsip sulinerata affaanik nalilimmik immikkoortitsisoqarpoq.
- Nappaatilinnik qanigisaasunillu ilinniartitsinermik nukittorsaaneq: SDCG Nuup avataani Inuunerissaaviit suleqatigalugit nappaatilinnut qanigisaasunullu, sukkormermut nappaatinullu inooriaatsimik patsiseqartunut sammititamik ilinniartinneqarnissamut neqeroorummik inerisaassaaq. Ilinniartitaanissamut neqeroorut nunatsinnut naleqqussarlugu inerisarneqassaaq nunalu tamakkerlugu siammarneqarnissaanut periarfissaqassalluni. Taammaammat neqeroorut illoqarfimmi nunaqarfimmi periarfissanut killiliisunullu immikkut ittunut naleqqussarneqarsinnaassaaq. Killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut neqeroorummik siammarterinissaq aallartisarneqassaaq, taamaaliornikkut SDCG-mi Ilulissani, Aasianni, Sisimiuni Qaqortumilu qitiusumik napparsimmavinni pilersinneqassaaq, ilinniartitaanissamik neqeroorut nuna tamakkerlugu atuutilersinneqarsinnaanissaa qulakkeerniarlugu, illoqarfimmi minnerusunik nunaqarfimmi misiliutitut suliniutinik marlunnik pingasunilluunniit aallartitsisoqassaaq. Neqeroorummik (ilinniartitsineq) inerisaanermi atuutilersitsinissamilu ikiuunnissamut ukioq ataaseq inuup ataatsip sulinerata nalinga SDCG-mut immikkoortinneqarpoq.

Piffissami aggersumi sammisanik annertunerusunik atuutilersitsinissap pilersaarusiornissaanut naammattumik tunngavissaqarnissaq qulakkeerniarlugu, sinerissami qitiusumik immikkoortortat qanimut oqaloqatigalugit isip iluata qinnguani amerasamik assiliissutinik scannerinillu isunut misissutinik (OCT) sumi inissinissaq pissusissamisoornersoq atortorissaarutillu pioreersut arlaat taarsertariaqalernersut, SDCG naliliissaartaaq.

Ilisimatusarneq

Nunatsinni maanna sukkorneq nappaatillu inooriaatsimik patsiseqartut pillugit ilisimatusarneq SDCG-ip patajaallisarlugulu inerisaavigeqqissavaa. Taamaammat nunatsinni ilisimatusarnermik ingerlataqareersunik ilisimatusarfinnillu, pingaartumik Ilisimatusarfimmi Peqqissutsimik

Ilisimatusarfimmi kiisalu nunarsuaq tamakkerlugu iliuuseqartussat- soorlu Danmarkimi sukkortunik inooriaatsimillu patsiseqartunik nappaatilinnik sullissiviit (Steno Diabetes Centre) universitetillu qanimut suleqateqatiginerisigut pilersitsisoqassaaq. Piffissami pineqartumi ilisimatusarnermik suliaqartussanik, inuup ataatsip ukioq ataaseq sulinerata nalingi pingasut PhD-nngornianik imal. PhD-inngorsimasunik ilisimatusarnermik sammisaqarallartunik SDCG atorfinitsissaaq.

Akimuilluni suleqatigiinneq pitsaaliuinerlu

Piffissami sammisanik inerisaanissamut ingerlatsinissamullu kiisalu suleqatinut naapertuuttunut tamanut suleqatigiinnissamik ataqatigiissaariinissamillu qulakkeerinissamut SDCG nukissamik atuissaaq. Suliniut meeqqat inuusuttullu akornanni pualavallaarnerup annikillisinneqarnissaanik pingaarnertut siunertalik inerisarneqarluni, pilersaarusiomeqarluni aallartisarneqassaaq. aningaasaliissutinik, aaqqissuussaanermik suleqatigiinnermillu pilersitsinissamut, inuinnaat suliniaqatigiillu peqatigalugit peqqissuunissaq anguniarlugu suliniutinik ingerlatsinissamut pitsaaliuinerullu atatillugu, SDCG-mut iliuuseqarnissamik periarfissiisunik pilersitsisoqassaartaq.

Piginnaasanik inerisaaneq

SDCG piffissami pineqartumi sulisut piginnaasaannik inerisaanissamut, tamakkunungalu tunngatillugu suliniutit suleqatigiinnerlu pillugit sukumiinerusumik nassuiaasussamik iliuusissanut pilersaarummik inerisaassaaq. Piginnaasanik inerisaanerit piffissami pineqartumi kivinneqartussat tassaapput nakorsaanermi, nappaatilinnik ilinniartitsinerimi qarasaasiakkullu nakorsartitsinerimi sammisanik aalajangersimasunik atuutilersitsinissamik ikorfartuisussat. Taamaalilluni piginnaasanik inerisaanissamut pilersaarut inerisarneqarlunilu pilersaarusiomeqarlunilu makkununga atuutilersinneqassaaq:

- Inuunerissaasut atorfinerlaat
- Inuunerissaasut nappaatilinnut qanigisaasunullu ilinniartitsinerannik nukittorsaaneq
- Sulisut qarasaasiakkut nakorsartitsissummut atortorissaarutinik nutaanik atuisinnaanngornissaat.

Piginnaasanik inerisaanerit SDCG -mi sinerissamilu peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini suliniutit aalajangersimasut atuutilersinneqarnerat taakku suleqatigalugit pippat, atuutilersinneqassapput.

SDCG-mi inuup ataatsip ukioq ataaseq sulinerata nalinga marloriarlugu SDCG-mi sulisut allat nukissallu peqqinnissaqarfiup sinerissami qitiusumik immikkoortuinit (qulaani nassuiarneqartut) tunniunneqartut peqatigalugit, suliamik kivitsisinnaasunik atorfinitsisoqassaaq. Nukissat pineqartut, Nappaatilinnik qanigisasunillu ilinniartitsinermik kiisalu akimuilluni suleqatigiinnerup pitsaaliuinerullu iluanni iliuuserisanik inerisaanermik atuutilersitsinermillu ikorfartuisapputtaaq.

Qarasaasiakkut nakorsartitsineq

Sammisani nutaani najoqqutassiami matumani nassuiarneqartuni amerlasuuni, qarasaasiakkut nakorsartitsinermut atatillugu ingerfalluurtumik ataqatigiissaarlugulu aaqqissuussaanissaa piumasaqaataavoq. Taamaammat SDCG-mut killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut suliasat pingaarnersaat tassaassaaq pilersaarusiomeq, suliarnittussarsiuussineq qarasaasiakkullu nakorsartitsinerimi atortorissaarutinik (napparsimasunik misissuinerimi atortut assigiinngitsut

ilanngullugit) nutaanik nuna tamakkerlugu atugassanik pisinissaq. Qarasaasiakkut nakorsiertitsinermit atortorissaarutinit nutaanik atuutilersitsinissaq immikkoortut pingaernerit pingasunngorlugit aqqissuunneqarpoq. Immikkoortoq siulleq tassaavoq pilersaarusionerq, suliarinnittussarsiuussineq pisiernerlu. Immikkoortut aappaat tassaavoq SDCG-mi peqqinnissaqarfiullu qitiusumik immikkoortuisa tallimaasut ilaanni pingasuni ikkussuineq atuinerlu, atortorissaarutilli Tunumi sulit tamakkiisumik ikkussorneqarsimanginnissaat atulersimanginnissaallu eqqarsaatigineqassaaq. Immikkoortut pingajuat tassaavoq peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini kingullerit marlunni immaqalu Tunumi ikkussuineq atuilerlerlu. Killiffiup pingaarutillip siulliup tungaanut immikkoortoq siulleq immikkoortullu aappat naammassineqariissapput. Piffissami tamatumani SDCG-mi ingerlatsisinnaasunik ikorfartuisinnaasunillu atorfinitsisoqassaaq.

Pitsaassuseq

SDCG-ip nunatsinni periarfissat- maleruagassiani, inuunerissuunissamut ilitsersuutini innersuussutinilu nukittorsassavai. Suliaq SDCG-mit aammali piginnaasalinnik nukissanillu najukkani Inuunerissaavimmeersunik peqataatitsinikkut ingerlanneqassaaq. Tassanngaanniit atuutilersitsinissaq tulleriiaarluni pissaaq. Siullermik SDCG-mi tamatumalu kingorna, siuliani nassuiarneqartut atorfinitsineq ilutigalugu sinerissami qitiusumik napparsimmavinni atuutilersitsisoqassaaq.

Piffissami pineqartumi pitsaassutsimik inerisaaneq paasissutissanit aqunneqartoq nukittorsarneqasaartaaq. Inuunerissaasut- pingaartumik sukkornermut tunngatillugu sulinerat aallaavigalugu, KOL-ip suliniuteqarfigineqarnera, nuna tamakkerlugu taama nappaatilinnik, nappaatit suussusaannik ilisarnaasiinissamik ilaqartoq, SDCG-ip inerisaqqillugulu nukittorsassavaa.

SDCG-mi pitsaassutsimut tunngasunik suliaqartussamik ikorfartuisussamillu atorfinitsisoqassaaq. Taanna sinerissami Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini pitsaassutsimik inerisaanermi aamma ikiutissaaq.

13 Aallartisarneq

SDCG-ip sammisaasa qiterisaannut toqqammavissaq pingarneq najoqqutassiami matumani aalajangersarneqarpoq, suliniutilli nassuiarneqartut suliniutillu ataasiakkaat pillugit nassuiaatit allangorartuupput. Tullerriaaraluni atuutilersitsiartuaartoqassaaq. Teknikkikkut ineriartorneq, peqqinnissamut tunngatillugu ilinniagaqassutsikkut ilisimasat nutaat, sulisussarsisinnanissaq aningaasartuutissatullu killiliussat, suliniutit suut aallartisarneqarnissaannut, pingaarnersiornissaannut erseqqissarnissaannullu sunniuteqassapput. SDCG-mut ingerlatsinermut ukiumoortumik aningaasaliissutit tullerriiarlugit, siuliani pissutsit oqaatigineqartut SDCG-llu illutaa/initai ataqatigiissumillu aqqisuussaaneq eqqarsaatigalugit, atuutilersikkiartuaarneqassapput.

SDCG-imut sulianik ingerlatsinermik aallaavittut Nummi utaqqiisaasumik inissat pisariallit qulakkeeqqaarnissaat, SDCG-ip sammisaasa atuutilersikkiartuaarnissaannut pingaruteqarpoq. SDCG-ip ingerlanneqamerani ukiut siulliit sullissiviup aqutsisui, sulisut, sammisaallu Nummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani Peqqissaavianilu inissisimassapput.

Qarasaasiakkut nakorsiartitsinermut atatillugu ataqatigiissumik aqqissuussinermik nutaamik atuutilersitsinissaq, sammisat/suliat suliniutillu- sumi najugaqarneq apeqqutaatinnagu- tamanut anngussinnaanissaattaaq tunngaviusumik piunasaqaataavoq.

Naalackersuisut, Peqqinnissaqarfiup aningaasaateqarfiullu Novo Nordisk Fondip ataatsimoorlutik allatseqarfiat qitiusumik sullissivimmi aqutsisut aqqisuusaanerullu patajaallisarnissaasa suliallu tamakkiisumik SDCG-mi Peqqinnissaqarfimmilu qullersanut siunnersortinit isumagineqarsinnaalernissaasa tungaanut ingerlaannassaaq.

SDCG-ip piunasaqaatit naapertorlugit aallartissarnissaa 2020-imi juulip ulluisa aallaqqaataanni pissaaq. Ulloq taanna SDCG pilersinneqassaaq, najoqqutassiamilu suliniutit piviusunngortinneqarnissaannut akisussaaffik SDCG-ip siulersuisuinut tunniunneqassalluni.

Ilanngussaq 1

Napparsimasunik sullissinermi uuttuut: Steno Diabetes Center Grønland-imut nalunaarusiorneq

Napparsimasut				
Sukkorneq	Anguniagaq (KPI)	Ukiup affakkaartoq	Ukiumoortumik nalunaarut.	Inaarutaasumik naliliineq
Napparsimasut katillugit	<i>Tabel 1A takuuk</i>	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani pujortartarneq (%)	>85	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani HbA1c (%)	>85	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani aap naqitsinera (%)	>85	X	X	X
Ukiut marluk iluani U-ACR (%)	>85	X	X	X
Ukiut 4 iluani isinik misissuineq (%)	>85	X	X	X
Ukiut marluk iluani isikkanik misissuineq (%)	>85	X	X	X
HbA1c <59mmol/mol	>40		X	X
HbA1c >75mmol/mol	<20		X	X
Sys BT < 140 mmHg	>40	X	X	X
Sys Bt >160 mmHg	<20%	X	X	X
Pujortartartut amerlassusaat	appariartorpoq		X	X
Napparsimasut lipid-imik apparitissumik nakorsartittut amerlassusaat	>40		X	X
Retino-allannguutilit* amerlassusaat			X	X
Ukiup ataatsip iluani 'major amputation'-illit amerlassusaat			X	X
Ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoortut	Anguniagaq (KPI)	Ukiup affakkaartoq	Ukiumoortumik nalunaarut.	Inaarutaasumik naliliineq
Napparsimasut amerlassusaat	<i>Tabel 1A takuuk</i>	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani pujortartarneq (%)	>85	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani aap naqitsinera (%)	>85	X	X	X

Sys BT< 140 mmHg	>40	X	X	X
Sys Bt>160 mmHg	< 20	X	X	X
Pujortartartut amerlassusaat	appariartorpoq		X	X
Napparsimasut lipid-imik appartitsisumik nakorsartittut amerlassusaat	>40		X	X
KOL	Anguniagaq (KPI)	Ukiup affakkaartorpoq	Ukiumoortumik nalunaarut.	Inaarutaasumik naliliineq
Napparsimasut amerlassusaat	<i>Tabel 1A takuuk</i>	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani pujortarneq (%)	>85	X	X	X
Ukiup ataatsip iluani aap naqitsinera (%)	>85	X	X	X
Ukiut marluk iluini spirometri (%)	>85	X	X	X
Sys BT< 140 mmHg	>40	X	X	X
Sys Bt>160 mmHg	< 20	X	X	X
Pujortartartut amerlassusaat	appariartorpoq		X	X

* SDCG-mut anguniagaavoq, aaqqissuussinermik pilersitsisoqarnissaa, paasissutissanik attuumassuteqartunik tigooraasinnaasumik, taamaasilluni uuttuut malinneqarsinnaalluni nammineq journalinik misissuisoqartariaqarnani.

Periuseq/ilaatitsineq:

- Sukkorneq: napparsimasut kode T89 aamma T90-imik suussuseqartumik
- KOL-1: Napparsimasut puannut nakorsaatitalimmik nakorsartittut 49-t sinnerlugit ukiullit
- KOL-2: Napparsimasut R95-imik kodelikkat
- Ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoorneq-1: Napparsimasut antihypertensiva-mik nakorsartittut 19-it sinnerlugit ukiullit
- Ataavartumik aap naqitsineranik qaffasittoorneq-2: Napparsimasut K85, K86, K87-imik kodelikkat

Qulaani taaneqartut saniatigut ukiumoortumik nalunaarusiormermi aamma inaarutaasumik naliliinermi uuttuutit ilassutaasut arlallit aamma qitiusumik sammisat allat (ilisimatusarneq, piginnaasanik ineriartortitseqqinneq il.il.) nalunaarusiorneqassapput, taaneqartut siulliit pillugit SDCG-p siulersuisuinit aalajangersarneqartut (sullissivimmi aqutsisut saqqummiussereerisigut) ilisimatusarnermi immikkortoq ilanngunnagu, tassani NNF-imi ilisimatusarnerminakkutillisarnermi aaqqissuussinermut @researchfish-imut nalunaarusiortoqartarpoq, aamma inaarutaasumik naliliineq pillugu NNF-ip siulersuisuinit aalajangiisoqartarpoq, tak. immikkoortoq 12.

Ukiut affakkaartumik malittareqqiineq SDCG-mi siulersuisunit akisussaaffigineqarpoq.

Naalackersuisut pillugu

Naalackersuisut Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik aqunnissaanut, ineriartornissaanut, pilersaarusionissaanut aamma nakkutiginnissaanut akisussaasuupput. Naalackersuisut anguniagaraat innuttaasut peqqinnartumik siunertalimillu inuuneqarnissaannik periarfississallugit. Tamanna pissaaq peqqinnissakkut qaffasissumik sullissinikkut sapinngisamillu pitsaanerpaamik ullumikkut siunissamilu nappaatit pinngitsoortinniarnersigut. Novo Nordisk Fondimik suleqateqarnerup nunatsinni sukkorneq inooriaaserlu pillugit iliuuseqarnermik nukittorsaanissamut periarfissamik pilersitsivoq, tamannalu Naalackersuisut anguniagaannut tapersiivoq.

Novo Nordisk Fonden pillugu

Novo Nordisk Fonden danskit niuernikkut aningaasaateqarfiutigaat marlunnik siunertalik; niuernikkut aamma ilisimatusarnikkut aalaakkaasumik toqqammaviliinissaq, suliffeqarfimmit Novo Gruppen-imit ingerlanneqartoq, ilisimatusarnikkut, ikiuinikkut aamma inooqatigiinnikkut tapersersuisoq. Novo Nordisk Fonden-ip takorloorpaa ilisimatusarnikkut aamma ineriartornikkut sunniutilimmik tapiissuteqarluni inuit inuunerannik aamma inuiaqatigiit imminnut napatissinnaanerannik iluaqutaasumik.